

Dr. Takáts Ágoston

**ENERGETIKAI
AXIÓMARENDSZEREN NYUGVÓ
RENDSZERELMÉLET**

IV/4. KÖTET.

**TERMÉSZETTUDOMÁNYON ALAPULÓ
ERKÖLCSBÖLCSELET
ETIKA 4. RÉSZ**

**A KERESZTÉNY EMBER ETIKAI MAGATARTÁSA
– AZ ETIKA TRANSCENDENS MEGFOGALMAZÁSA –**

2008.

Tartalom

BEVEZETÉS.....	4
1. A KERESZTÉNYSÉG ETIKAI MEGKÖZELÍTÉSE ÉS MEGFOGALMAZÁSA.....	5
1. 1. Kereszténység és erkölcsiség.....	5
1. 1. 1. Hogyan áll a kereszténység – s benne mi magunk – a „Tíz-parancsolattal”?	6
1. 1. 2. Hogyan áll a kereszténység – s benne mi magunk – a „hét főbűnnel”?.....	7
1. 1. 3. Hogyan áll a kereszténység – s benne mi magunk – az erkölcsi erényekkel?.....	9
1. 2. Kereszténység és humanizmus.	10
1. 2. 1. A bűn-okozta sebek az emberi természetben.....	11
1. 2. 2. A bűn-okozta hiányok az emberi természetben.	12
1. 2. 3. A pótlásra szoruló „teljes-emberi” természet.	13
1. 3. A kereszténység és a transzcendencia.....	15
1. 3. 1. A megtérés és következményei a keresztény ember számára.....	16
1. 3. 2. A kiengesztelődés és következményei a mai ember számára.....	20
1. 3. 3. A megigazulás és következményei a keresztény ember számára.	23
2. TRANSZCENDENS ETIKAI STRUKTÚRÁK.....	27
2. 1. A transzcendencia, mint ontológiai létállapot.	27
2. 2. A transzcendencia etikai megközelítése és megfogalmazása.....	29
2. 2. 1. Az erkölcsi strukturáltság meghaladja a tudati struktúraszintet.	29
2. 2. 2. Az erkölcsi energetikai törvények.....	30
2. 2. 3. Mi különbözteti meg az erkölcsiséget a szubtranszcendenciától?.....	31
2. 2. 4. A transzcendencia etikai megfogalmazása.	33
2. 2. 5. A transzcendencia létének igazolása.	34
2. 3. A transzcendens létbe beépült erkölcsi struktúra, erkölcsi struktúraszint.....	35
2. 3. 1. A transzcendens létbe beépült erkölcsi-struktúra.....	36
2. 3. 2. A transzcendens létstruktúra energetikai strukturáltsága.	39
2. 3. 3. A transzcendens létstruktúra információs-strukturáltsága.....	41
2. 3. 4. A transzcendens létstruktúra kibernetikai strukturáltsága.	53
BEFEJEZÉS: TRANSZCENDENS KIBERNETIKA: A SZENTLÉLEK-AJÁNDÉKAI... 58	
MELLÉKLET. A CORPUS CHRISTI INTEGRUM TANA	60
Első rész: Előkészítés és az alapelvek megfogalmazása.	60
1. A fejlődés szubtranszcendens előkészítése és megfogalmazása.	60
2. A fejlődés transzcendens megközelítése és megfogalmazása.....	61
3. A fejlődés körfolyamat jellege.	62
4. A TUDAT-TELJESSÉG, mint a Teremtés excellens modellje.	64
Második rész: A CORPUS CHRISTI INTEGRUM TANA.....	66
1. CORPUS CHRISTI TRANSZCENDENTALE – másként CORPUS CHRISTI MYSTICUM – mint a transzcendens-szintre történő leképezés.	66
2. CORPUS CHRISTI CULTURALE, mint az emberi kulturális szintre történő leképezés.....	67
3. CORPUS CHRISTI SOCIALE, mint az ember társadalmi szintjére történő leképezés.	71
4. CORPUS CHRISTI OECONOMICUM, mint az emberi gazdasági szintre történő leképezés.....	75
5. A CORPUS CHRISTI INTEGRUM.	79
BEFEJEZÉS.....	81

ÁTTEKINTÉS

Bevezetés.

1. A kereszténység etikai megközelítése és megfogalmazása.

1. 1. Kereszténység és erkölcsiség.
 1. 1. 1. Hogyan áll a kereszténység és saját magunk a 10 parancsolattal?
 1. 1. 2. Hogyan áll a kereszténység és saját magunk a „hét főbűnnel”?
 1. 1. 3. Hogyan áll a kereszténység és saját magunk az erkölcsi erényekkel?
1. 2. A kereszténység és a humanizmus.
 1. 2. 1. A bűn-okozta sebek az emberi természetben.
 1. 2. 2. A bűn-okozta hiányok az emberi természetben.
 1. 2. 3. A pótlásra szoruló „teljes-emberi” természet.
1. 3. A kereszténység és a transzcendencia.
 1. 3. 1. A megtérés és következményei a keresztény ember számára.
 1. 3. 2. A kiengesztelődés és következményei a keresztény ember számára.
 1. 3. 3. A megigazulás és következményei a keresztény ember számára.

2. Transzcendens etikai struktúrák.

2. 1. A transzcendencia, mint ontológiai létállapot.
2. 2. A transzcendencia etikai megközelítése és megfogalmazása.
 2. 2. 1. Az erkölcsi strukturáltság meghaladja a tudati struktúraszintet.
 2. 2. 2. Az erkölcsi energetikai törvények.
 2. 2. 3. Mi különbözteti meg az erkölcsiséget a szubtranszcendenciától?
 2. 2. 4. A transzcendencia etikai megfogalmazása.
 2. 2. 5. A transzcendencia létének igazolása.
2. 3. A transzcendens létbe beépült erkölcsi struktúra, erkölcsi struktúraszint.
 2. 3. 1. A transzcendens létbe beépült erkölcsi struktúra.
 2. 3. 2. A transzcendens létstruktúra energetikai strukturáltsága.
 2. 3. 3. A transzcendens létstruktúra információs strukturáltsága.
 2. 3. 4. A transzcendens létstruktúra kibernetikai strukturáltsága.

Befejezés: Transzcendens kibernetika: a Szentlélek ajándékai.

Melléklet: A CORPUS CHRISTI INTEGRUM TANA.

BEVEZETÉS.

Az emberi magatartásról, magatartásformákról és állapotváltozásokról beszélve, elsődlegesen az értelmes-életet – az egybeépült biológikumot, pszichikumot és erkölcsiséget – az értelmes-élet különböző viszonyulási formáit kell megvizsgálnunk: az ember viszonyát a természethez és a történelemhez, az emberi létet, az emberi sorsot, az emberi felelősséget és az emberi küldetést. Ezek tárgyalása elvezet egyrészt a fejlődés-elvéhez, másrészt a humanizmushoz, s mindkettő magasabb rendű létállapotához. Vizsgálódásaink során arra a következtetésre jutunk, hogy a fejlődésnek is, a humanizmusnak is a csúcsa – az előzőnél az önfelülmúlás, a másodiknál az integrális-humanizmus révén – túlmutat a szubtranszcendencia energetikai küszöbszintjén: a transzcendencia világát éri el, és belenő abba a magasabb rendű struktúraszintbe, mely a szubtranszcendens létet, léthatározmányokat és létbeli állapotokat meghaladja.

Keresztény meggyőződésünk szerint minden jó-szándékú és jóra-törekvő ember megkaphatja azokat a „transzcendens energiákat”, melyek az értelmes-élet kiteljesedéséhez szükségesek. A természet és a történelem folyamatai mögött ott álló Teremtő gondoskodik az „értelmes-életre” eljutott teremtményeinek – gyermekeinek – biológiai-pszichikai-erkölcsi energia-ellátásáról az emberi lét, az emberi sors, az emberi felelősség és az emberi küldetés elfogadására és hordozására. Ezeket az energiákat Isten – szükség szerint – kiegészíti „transzcendens energiákkal” is, – mi ezt „kegyelemnek” nevezzük, – hogy az emberi lét ellentmondásait és paradoxonjait képes legyen feloldani az emberi egyén és az emberi közösség.

Ugyancsak keresztény meggyőződésünk, hogy a tudatos és szabad erkölcsi személyiségnek, az egyszeri és megismételhetetlen, születetten egyenlő emberi méltósággal rendelkező embernek szolgálatára és védelmére a Teremtő természettörvényeibe iktatta az emberi szabadságjogokat, melyek képesek az embert természetes céljához: a fejlődés és humanizmus csúcsához mindig közelebb vinni. Ezek az emberi szabadságjogok egyben biztosítják az ember számára a kiteljesedés valószínűségét, valamint a kiteljesedés útjából az akadályok elhárításának lehetőségét.

Mindezt – hangsúlyozom! – keresztény meggyőződésünk tartalmazza a múlt, jelen és jövő minden embere számára. – Miért van akkor egyáltalán szükség kereszténységre? – tehetné fel valaki a kérdést. Azért, mert az Isten maga – a Második Isteni Személy – emberré lett, és vállalván az emberi életet, az emberi sorsot, az emberi felelősséget és az emberi küldetést, bizonyította számunkra, hogy fontosak vagyunk Istennek, bebizonyította, hogy Isten humanista, vagyis: az ember kiteljesedését és önfelülmúlását akarja az integrális – teljes értékű – humanizmus révén, s mindehhez csodálatos energia-forrásokat – kegyelmi-eszközöket – bocsát az ember rendelkezésére. S a kegyelemnek ezt a különleges és csodálatos forrását keresztalálán és dicsőséges feltámadásán keresztül nyitotta meg számunkra Jézus Krisztus, az értelmes-életté lett IGE. – Így kaphatjuk a többletet a transzcendens energiákból, s valósíthatjuk meg a Teremtő szándékát az emberrel kapcsolatban, önmagunkban és közösségeinkben. Ez a kereszténység lényege!

A következőkben a kereszténységet, a keresztény ember gondolatvilágát, a keresztény erkölcsiséget, s magát a transzcendenciát kívánjuk megközelíteni. És meg akarjuk fogalmazni azt a keresztény erkölcsi magatartást, mely a keresztény integrális-humanizmushoz és a keresztény ember boldogságához elvezet bennünket.

1. A KERESZTÉNYSÉG ETIKAI MEGKÖZELÍTÉSE ÉS MEGFOGALMAZÁSA.

Keresztény hitünk és az ezen felépülő keresztény magatartásunk mindenkor három alapvető tényre épül:

- a kereszténység és erkölcsiség,
- a kereszténység és humanizmus,
- a kereszténység és transzcendencia viszonyára.

Először: Mert a kereszténység nem ösztönösség, bár akadnak, akik ösztönösen vonzódnak a keresztény erkölcsiséghez, azonban, ha mindig megmaradnánk az ösztönösség vonalán, és nem tükröznénk magatartásunkban a valódi, tudatos kereszténységet, akkor legfeljebb azt a látszatot keltenénk, mintha keresztények volnánk.

Másodszor: De a kereszténység nem csupán érzelmi kötődést jelent Krisztushoz és a keresztény valósághoz, hanem egy életre szóló élménnyé kell válnia, mely élményben – tudatos átélésben – az ember minden képessége részt vesz, szerepet kap, és a folyamatos teljesebbé-válás állapotába kerül.

Harmadszor: A kereszténység azonban nemcsak értelmi megragadás és akarati odatartás a kereszténység alapigazságaihoz és alaptényeihez, hanem olyan magatartást, magatartásformát és magatartásváltozást jelent, melyben az ember minden képességével, teljes emberségével benne áll, és így – a transzcenciával kiegészült fejlődési-elv segítségével – mindinkább megvalósul Isten elgondolása az emberről.

Természetesen nem feledkezhetünk meg arról, hogy vannak u. n. „anonim keresztények”, kikről Karl Rahner – a XX. század legnagyobb teológusa – beszél. Vagyis vannak olyanok, akik nem tartoznak egyetlen egyházhoz sem, de valamiképpen szolgálni akarják az Urat, és szolgálják is. A Franz Werfelek, az Edith Steinek, a Simone Weilek elődei és követői, akik valamilyen emberi oknál fogva nem tudnak, vagy nem mernek kilépni az ismeretlenség homályából. – Ma, amikor az Egyház párbeszédet kezd minden emberrel, tiszteletben akarja tartani azokat a történelmi és pszichikai gátakat, amelyek ember és ember között fennállnak, és bízunk azok üdvösségében is, akikről a látható Egyház nem tud. – Ha a Szentírást figyelmesen olvassuk, látnunk kell, hogy Jézusnak voltak ilyen „anonim barátai”, akiket az apostolok sem ismertek, de akikre, és akik szeretet-szolgálatára az Úr mindig számíthatott. Gondoljunk a virágvasárnapi szamárnak, vagy az „utolsó vacsora” terméké – mely a Biblia szerint szép és nagy terem volt – kölcsönvételére. (Még Nikodémus vagy Arimateai József neve is éppen csak hogy felmerül a Szentírásban, aztán el is tűnik.) Egy bizonyos: a Jézus életében előforduló „anonim keresztények” szavait nem jegyezte fel a Szentírás, csak azt, hogy valami jót tesznek, valamiben segítenek. – Vajon nem kell-e nekünk is az „anonim keresztények” közé sorolnunk azokat az ismeretlen jótevőket, akik az Egyház, a papok, a nagy-családok, a gyermekek, a betegek és idősek érdekében tesznek valami jót?! – Amikor kereszténységről: a kereszténység és erkölcsiség, a kereszténység és humanizmus, a kereszténység és transzcendencia viszonyáról beszélünk, őket is a keresztények közé kell sorolnunk.

1. 1. Kereszténység és erkölcsiség.

Ha a kereszténység etikai megközelítéséről és megfogalmazásáról kívánunk beszélni, először a kereszténység és erkölcsiség viszonyát kell vizsgálat tárgyává tennünk. Mert minden meggyőződés próbaköve az erkölcsi magatartás, melyet a meggyőződés létrehoz, s mely magatartás aztán az egész meggyőződést hordozza.

Csak egyetlen példára szeretnék hivatkozni. Azt mondják, hogy ami szépet, jót és igazat a görög ókor szellemiekben létre tudott hozni, az összességében benne van Platón „Lakoma” c. dialógusában. Ebben Szókratész fejt ki a görög meggyőződés legszebb elveit egy vendégség asztala mellett. Csakhogy mindez a jó, igaz és szép egy örömlány házában hangzik el, s a szépség csúcsát az érett férfi és a serdülő ifjú egymás iránt érzett, gyönyörben megvalósuló szeretete képviseli. – Sokan a „Lakomát” a Biblia „Utolsó-vacsorájával” hasonlítják össze, Szókratész fennkölt szavait pedig Krisztus „búcsúbeszédével” vetik egybe. – Nagyon igaza van Prohászka püspökünknek, mikor az „Élet kenyérében” azt írja: úgy hasonlít a „Lakoma” a Biblia „Utolsó-vacsorájához”, mint Szókratész öngyilkos halála Krisztus megváltó halálához. A világtörténelem folyamán minden világnézet elkészítette a maga Etikáját, (csak a 45 évig nálunk uralkodó kommunizmus ígérette a maga „Kommunista etikáját” anélkül, hogy az megszületett volna), s ezek az erkölcsanak mind, valamilyen formában, merítettek az ETHOS – szellem, erkölcs, meggyőződés – magasztos tartalmából. – Számunkra – a múltat illetően – a zsidóság erkölcsana a leglényegesebb, mert a kereszténység erkölcsiségébe alapvetően beépült a „Tíz-parancsolat” és Jézus – erkölcsi vonatkozásban is – mindig visszautal az Ószövetségre. Természetesen Jézus „Szeretet-parancsa”, mely az ellenségre ugyanúgy vonatkozik, mint a jó-barátra, túlmutat a zsidóság erkölcsiségén. De – tegyük a kezünket a szívünkre! – vajon maradéktalanul meg tudjuk-e valósítani Krisztus „Szeretet-parancsát”? Pedig ez a keresztény erkölcsiség legdöntőbb pontja! Mahatma Gandhi mondta: „a keresztény hit és a keresztény erkölcsiség az emberi meggyőződés és magatartás legmagasabb csúcsa”, és mégsem keresztelkedett meg, mert még nem látott keresztényt, aki azt megvalósította volna.

(Gandhinak abból a szempontból igaza van, hogy a keresztény erkölcsiség és a keresztény magatartás csupán természetes eszközökkel elérhetetlen, ahhoz a Megváltás és a Megváltás kegyelmei szükségesek. Külön tragédia volt, hogy a gyarmatosítók egyáltalán nem képviselték a keresztény erkölcsiséget.)

Az erkölcsiség oldaláról itt kell kezdenünk a kereszténység megközelítését: erkölcsi többletet jelent-e – első sorban magunk számára – keresztény mivoltunk? – További kérdésünk: a kereszténység és az erkölcsiség milyen kölcsönhatásban áll egymással?

1. 1. 1. Hogyan áll a kereszténység – s benne mi magunk – a „Tíz-parancsolattal”?

Ezek az Istenre, ember-testvéreinkre és önmagunkra egyaránt vonatkozó parancsok. Nagyon sokan megfélemednek arról, hogy minden egyes parancs önmagunkra vonatkozó tilalommal és következménnyel jár. (Csak egy példa: gondoljunk az AIDS-re, mely a hatodik és kilencedik parancs semmibe vételének révén terjed szédületes gyorsasággal.) – Maga a kereszténység, mint előzőleg megállapítottuk, erkölcsiségét a „Tíz-parancsolat” alapjaira építi, s eleve feltételezi, hogy mindaz, aki magát kereszténynek vallja, ezeket föltétlenül megtartja. – De nézzünk szembe a valódi tényekkel!

– „Uradat, Istenedet imádd, és csak neki szolgálj!” – Mindaz, aki a testét és az ösztönöket, az anyagiakat és a pénzt, a parancsnoklást és a mások fölötti hatalmat szolgálja, s mindezek rabjává válik, vétkezik az első parancs ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– „Istent ne szidd, és ne káromold!” – Mindaz, aki Istent, magát, Isten szándékait és parancsait; Isten teremtményeit, mások és önmaga emberi létét, emberi sorsát; mások jólétét és szerencsését; saját testi-lelki problémáit és szenvedéseit szidalmazza: valójában – közvetlenül vagy közvetve – Istent szidja és káromolja, így vétkezik a második parancs ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– „Az Úr napját szenteld meg Isten-dicsérettel és pihenéssel!” – Mindaz, aki komoly indok nélkül, nem vesz részt a heti közösségi Isten-dicséretben és – ha részt nem vehet – önmaga nem ünnepli meg azt; aki a heti munka után az Úr-napját nem használja fel testi-lelki

megnyugvásra és megújulásra; vagy másokat megakadályoz akár az Úr napja megünneplésében és heti megpihenésében, vétkezik a harmadik parancs ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– „Tiszteld szüleidet és testi-lelki nevelőidet!” – Mindaz, aki – súlyos lelkiismereti indok nélkül – szembe fordul szüleivel, nevelőivel; aki nem adja meg a kellő tiszteletet nekik, vagy szidalmazza őket; aki alacsonyabb műveltségük és társadalmi helyzetük miatt lenézi őket, vagy szakít velük; aki beteg, öreg, tehetetlen állapotukban testi-lelki támasz nélkül hagyja szüleit, vagy eltaszítja magától őket; aki bármilyen módon megrövidíti életüket, vagy lelkileg kárt okoz nekik, az vétkezik a negyedik parancs ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– „Ne ölj!” – Mindaz, aki – magzati állapottól az öregkor utolsó napjáig – bárki életét elveszi, vagy súlyosan veszélyezteti; mást bántalmaz, kínoz, testileg-lelkileg meggyötör; másnak halált, betegséget, vagy egyéb rosszat kíván; mást gyilkosságra, öngyilkosságra, alkohol- és kábítószer-élvezetre biztat, vagy mások bántalmazására ösztönöz; önmaga súlyos mértékben él alkohollal vagy kábítószerrel; öngyilkossággal fenyegetőzik, kísérel meg vagy követ el, az vétkezik az ötödik parancs ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– „Csak megengedett szexuális életet élj!” – Mindaz, aki egyedül vagy mással – másokkal – nemi gyönyört keres és szexuálisan kielégül; aki saját vagy más házassági-hűsége sérelmére követ el szexuális cselekedetet; aki gyermeket vagy ártatlan fiatalot megront; aki gondolatban mással szexuális kielégülést keres; aki önmagának vagy másnak súlyos kisértést okoz; aki mást szexuális önmegtartóztatása miatt kigúnyol; aki természetellenes szexuális kapcsolatokat keres, tart vagy másokat arra biztat, és segít; aki erkölcsileg meg-nemengedett szexuális propagandát terjeszt bármilyen formában, az vétkezik a hatodik, illetve kilencedik parancs ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– „Ne lopj, másnak tulajdonát ne irigyeld!” – Mindaz, aki vagyon utáni vágyán nem tud uralkodni, az erőszakos vagy fondorlatos módon elégíti ki; aki másnak a tulajdonát elveszi vagy irigyli; aki más szellemi értékét eltulajdonítja; aki más anyagi vagy szellemi tulajdonában kárt tesz; aki másba tudatosan felébreszti a rendetlen birtoklási vágyat és az irigységet akár anyagi, akár szellemi vonatkozásban, az vétkezik a hetedik és tizedik parancs ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– „Ne hazudj, és hazugsággal ne okozz senkinek anyagi vagy szellemi kárt!” – Mindaz, aki másokat megrágalmaz, mások ismeretlen bűneit vagy hibáit kibeszéli; aki mások emberi méltóságát nem tartja tiszteletben, és embertársa szavahihetőségét kétségbe vonja; aki – súlyos ok nélkül – közvetlenül vagy közvetve beavatkozik mások életében; aki adott szavát megszegi; aki hazudik, és hazugságával jogtalan előnyhöz jut; aki hazugságával másoknak rossz példát ad; aki hazugságaival másoknak anyagi, szellemi, erkölcsi kárt okoz; aki mást – súlyos erkölcsi ok nélkül – feljelent, és mások jogtalan elítélésében részt vesz, közreműködik, az vétkezik a nyolcadik parancs ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

Ha mindezt végig gondoljuk, joggal állapíthatjuk meg, hogy a „Tíz parancsolat” valóban erkölcsi magatartást követel, mely a kereszténységhez lényegileg hozzátartozik. S az ellene tudatosan vétkezőket, abban megátalkodottan kitarókat, magatartásuk kizárja a keresztények sorából.

1. 1. 2. Hogyan áll a kereszténység – s benne mi magunk – a „hét főbűnnel”?

A „Tíz-parancsolat” után a „hét főbűn” – a keresztény felfogás szerint minden további bűn forrásai – az, amelynek irányából megközelíthetjük a kereszténység és erkölcsiség viszonyát. Igaz, ez a megközelítési mód újra csak negatív irányból történik, mégsem hiába való.

– Kevélység: A keresztény aszketika és erkölcsstan szerint a legsúlyosabb vétek, amely magával Istennel állítja szembe az embert. – Mindaz, aki önmagát tartja az első és legfontosabb személynek; aki másokat lenéz és megvet; aki mindenütt és mindenben

megkülönböztetett helyet és elbírálást követel magának, s ha ezt nem kapja meg, akkor megsértődik, és bosszút áll; aki magával Istennel szemben is a követelés és számonkérés magatartását tanúsítja, az a kevélység bűne révén súlyosan vét a keresztény erkölcsi rend ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– Fösvénység: A keresztény aszketika és erkölcsstan szerint súlyos vétek, amely a Gondviseléssel és az ember-testvérrel állítja szembe az embert. – Mindaz, aki az anyagiakat tartja az első és legfontosabb értéknek; aki sajnálja megosztani másokkal anyagi vagy szellemi javait, mert van szellemi fösvénység is; akit nem indít meg mások anyagi vagy szellemi elesettségének és nélkülözésének tudata; akit csak a bármi áron elérhető haszon érdekel; aki nem mer és nem tud a Gondviselésre hagyatkozni, mert nem bíz a Gondviselésben, az a fösvénység bűne révén súlyosan vét a keresztény erkölcsi rend ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– A rendetlen szexualitás: A keresztény aszketika és erkölcsstan szerint súlyos vétek, mert a Teremtővel, aki a teremtésben társává választotta az embert, a keresztény közösséggel és önmagával állítja szembe az embert. A rendezetlen szexualitás ugyanis – a természetörvények szerint – vétek az emberi közösség és az emberi egyén élete ellen. – Mindaz, aki a rendezetlen szexualitás vétkét követi el, megalázza önmagát és szexuális partnerét, mert az állati párzás szintje alá szállítja le a teremtő Isten tervei szerinti nemiséget (a teremtésben való részvétel lehetősége és az egymás számára történő örömszerzés egyaránt benne van az Isten terveiben, ezt megtenni a nemi-éhség kielégítésévé, nem egyezik meg az Isten szándéka szerinti nemiséggel); súlyosan sérti mindkét fél családi közösségét, még ha nem is házask; gyakran a magzat-gyilkosság forrásává válik; a mechanikus és gyógyszeres fogamzás-gátlás révén a női szervezetben sokszor jóvátehetetlen kár keletkezik (nem egyszer alkalmatlanná válik a házasesletre és a gyermekszülésre); általa a kegyelmiek, szellemiek iránti fogékonyságát elveszti az ember, és a szexualitás egyeduralkodóvá válik az emberben; szexuális perverzítások forrásává válhat. A rendezetlen szexualitás révén súlyosan vét az ember a keresztény erkölcsi rend ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– Irigység: A keresztény aszketika és erkölcsstan szerint súlyos vétek, mely az ember-testvérekkel, azok közösségével, a keresztény felfogás szerinti társadalmi-gazdasági renddel állítja szembe az embert, valamint a gondviselő Istennel, „aki fölkelti napját a jókra és gonoszokra egyaránt”. – Mert mindaz, aki irigyli embertársa anyagi vagy szellemi javait; leszólja mások értékeit; megakadályozza embertársa anyagi vagy szellemi érvényesülését, álláshoz jutását vagy foglalkozásában való előrehaladását; aki a monopol-kapitalizmus vagy állam-kapitalizmus kiszolgálásával és támogatásával segít másokat megfosztani jogos járandóságától és tulajdonától, hasznától és érvényesülési lehetőségétől, az irigység bűnét követi el, és annak révén súlyosan vét a keresztény erkölcsi rend ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– Mértéktelenség: A keresztény aszketika és erkölcsstan szerint – tudatosság és gyakoriság esetén – súlyos vétek, amely önmagával és embertársai közösségével állítja szembe az embert, valamint a teremtő és gondviselő Istennel, aki a földi javakat az ember javára teremtette, nem pedig arra, hogy visszaéljen vele. – Az életben való mértéktelenség még csak megalázza az embert, anyagi-szellemi veszteséget okoz, és rossz példát jelent családjá – főleg gyermekei – számára. Az itálban való mértéktelenség azonban önmaga, családjá, népe számára okoz súlyos kárt, mert szenvedély-rabbá, alkoholistává teheti – és leggyakrabban teszi is – az embert. És ide kell már sorolnunk a kábítószer élvezetét is. Mindez nemcsak tehetetlen bábbá, idegzeti ronccsá, saját maga és környezete számára elviselhetetlenné teszi az embert, hanem örökletes hajlamokat ad át a gyermekeknek, így a családot, a népet rombolja, számukra a jövőt teszi kétségessé vagy kilátástalanná. Súlyosbítja a helyzetet, ha másokat is rábeszél és rászoktat az itálra vagy kábítószerre. A mértéktelenség révén a keresztény erkölcsi rend ellen súlyosan vét az ember, és nem nevezhető kereszténynek.

– **Harag:** A keresztény aszketika és erkölcsstan szerint súlyos vétek, mely az embert családjával, ember-testvéreivel állítja szembe és az igazságos Istennel, aki „a jutalmazás és büntetés jogát” fenntartotta magának. – Éppen ezért mindaz, aki indulatain nem tud uralkodni; a haragtól elvakulva családtagjaival, embertársaival szemben durva, goromba; magáról megfélemlítve tettelegességre vetemedik; aki családtagjait és embertársait gondolatban, szóban, cselekedetben súlyosan megsérti; aki a sérelmet sértéssel, a gorombaságot gorombasággal, a tettelegességet tettelegességgel viszonzozza; aki a kibékülést visszautasítja, és maga sem hajlandó kibékülni, az a harag bűnével súlyosan vét a keresztény erkölcsi rend ellen, és nem nevezhető kereszténynek.

– **Jóra-való restség:** A keresztény aszketika és erkölcsstan szerint – mint állapot – súlyos vétek, mely önmaga javával és az emberi közösség érdekével állítja szembe az embert, valamint a teremtő Isten szándékával, aki azt a célt adta az embernek: „Menj, munkálkodj, és hajtsd uralmad alá a földet!” – Ezért mindaz, aki lustaságból nem végez munkát; nem gondoskodik maga és családja anyagi-szellemi fenntartásáról; elmulasztja vállalt kötelezettségét és mindazt a jót, amit önmaga és embertársai érdekében megtehet; amikor a rosszat csak lustaságból nem követi el; amikor – bár az anyagi javakért megfeszítetten dolgozik – de a szellemi és erkölcsi javakért semmit sem tesz; amikor rest az igaz, a jó, a szép szolgálatára és védelmére; amikor lusta arra, hogy a gyengéket és tehetetleneket megvédje, akkor – bármilyen szép elméleti alátámasztást is talál magatartásához – a jóra-való restség súlyos bűnét követi el az ember, és nem nevezhető kereszténynek.

Ha mindezt végig gondoljuk, megállapíthatjuk, hogy a „hét főbűn” elleni küzdelem igen komoly erkölcsi magatartást követel. Ez a küzdelem a keresztény erkölcsiséghez lényegesen hozzátartozik, s a „hét főbűn” mellett megátalkodottan kitartók önmagukat zárják ki a keresztények soraiból.

1. 1. 3. Hogyan áll a kereszténység – s benne mi magunk – az erkölcsi erényekkel?

Mindezek után vegyük szemügyre az erkölcsi erényeket, melyek az erkölcsiség és kereszténység viszonyát pozitív módon teszik világossá.

– **Az okosság erénye:** Jelenti annak a feltétel-, cél- és eszközrendszernek az ismeretét, melyek az embert a jó, igaz és a szép ismeretéhez elvezeti. Ennek a felismerésnek a révén alakul ki az emberben a helyes ítélőképesség az erkölcsi-jó megfogalmazásához, magatartásformában való megjelenítéséhez, és a döntés-előkészítéshez a megismert jó, igaz és szép megragadásában.

– **Az igazságosság erénye:** Jelenti elsődlegesen annak az erkölcsi elvnek a megvalósítását, hogy „mindenkinek megadni azt, ami neki jár!” – Ez az elv azonban magában hordja azt a lehetőséget, hogy – merev alkalmazása esetén – szembeforduljon a keresztény erkölcsi magatartással, ezért szükséges kiegészülnie:

a kölcsönös jogok és kötelességek mindenkori figyelembevételével;

az emberi méltóság feltétlen tiszteletben tartásával;

a szeretet állandó és hatékony érvényesülésével.

– **A mértékletesség erénye:** Passzív és aktív formában érvényesítendő, mindkettő hozzátartozik a keresztény erkölcsi magatartáshoz.

Passzív formája jelenti a lemondani tudást, az ösztönök és indulatok tudatos megfékezését, a szellemi nagyraagyás és az akarati törtetés tudatos korlátozását.

Aktív formája az „arany középutat” jelenti, de nem egyszerűen polgári értelemben: a minden újtól való félelem formájában, hanem a túlzó fanatizmus és a megalkuvó elvtelenség, a túlzó magabiztosság és a teljes befolyásolhatóság közötti középutat; jelenti az érvényes „rég” és az ésszerű „új” összeegyeztetését. Mint Szent Pál mondja: „Vizsgáljatok meg mindeneket, és ami jó, tartsátok meg!”

– A lelki erősség erénye: Ugyancsak passzív és aktív formában jelentkezik, s így kerül beépülésre a keresztény magatartásba.

Passzív formájában jelenti a meg-nemértés, megpróbáltatás, szenvedés, üldöztetés, stb. tudatos és erkölcsi méltósággal történő elviselését. (Meg kell jegyezni, hogy a megpróbáltatások, szenvedések elviselése nem mindig történik erkölcsi méltósággal, az emberi gyengeség gyakran megmutatkozik, mint ahogy Krisztus szenvedése során jelentkeztek az ember testi gyengeségei. S ez semmit sem von le Krisztus megváltó szenvedésének értékéből.)

Aktív megnyilvánulásként a meggyőződés melletti áldozatos kitartás, a meggyőződés állhatatos képviselése, minden jó-ügyért való kiállás bátorsága alakjában jelentkezik. (Természetesen ez nem jelent gögös magabiztosságot, a kevésbé erősek és gyengék kevély lenézését és megítélését, még kevésbé önmagunknak emberfeletti erővel és tulajdonságokkal való felruházását.)

X X X

Összefoglalva: Megállapíthatjuk, hogy a kereszténység a természetes erkölcsiség legmagasabb fokát képviseli

mind a tiltó parancsok – a „Tíz-parancsolat” – elfogadása,

mind a legsúlyosabb vétkek – a „Hét főbűn” – elutasítása,

mind az erkölcsi erények ajánlása – mondhatni: előírása – révén.

Ha tehát az erkölcsiség oldaláról közelítjük meg a kereszténységet, akkor a világtörténelem folyamán eddig ismert legmagasabb rendű erkölcsiség formájában körvonalazhatjuk. Ezért állíthatjuk azt minden túlzás nélkül, hogy a keresztény erkölcsiség a mai élet legnagyobb hiánycikke. – Sajnos még nagyon sok keresztény ember számára is! – És joggal mondhatjuk, hogy keresztény erkölcsiség nélkül nem tud kivergődni az emberiség – eddigi legmagasabb rendű technikája és civilizációja ellenére sem – történelme során, mondhatni, legmélyebb erkölcsi válságából.

1. 2. Kereszténység és humanizmus.

A kereszténység és a humanizmus között valójában nem nehéz a kapcsolatot megtalálni, mivel

– a humanizmus a létező anyagi valóság középpontjába az embert helyezi, tehát az ember az a vonatkoztatási pont, melyen keresztül és segítségével keresi és találja meg a kapcsolatot minden más természeti és történelmi jelenséggel;

– a kereszténység ugyancsak az embert – az Isten-embert és a megváltott embert – helyezi a valóság középpontjába, de tekintettel arra, hogy az emberré lett Második Isteni Személy az abszolút vonatkoztatási pont, az általa megváltott ember pedig ennek az abszolút vonatkoztatási pontnak a természeti és történelmi jelenségeknek legközvetlenebb – mondhatni: legszemélyesebb – leképezése, éppen ezért a kereszténység még könnyebben és még mélyrehatóbban képes megtalálni a kapcsolatot a létező struktúrákkal, mint a humanizmus.

Vannak még további érveim is a humanizmus és kereszténység viszonyában a kereszténység hatékonyabb volta mellett. Ezek:

– az individuál- és szociál-humanizmus nem ismeri el a bűnt és az emberi természet bűn-okoza sebeit;

– az individuál- és szociál-humanizmus, mivel nem ismeri el a bűnt, a bűn-okoza hiányosságokat sem ismeri el;

– az individuál- és szociál-humanizmus, mivel nem ismeri el az emberi értelmes-élet biológiai-pszichikai-erkölcsi strukturáltságát, így a „teljes-ember” fogalmában, létében és képességeiben pótlásra szorul.

Éppen ezért a humanizmuson keresztül csak úgy juthatunk el a kereszténységhez, ha mindezekkel kiegészítjük a humanista felfogást. – Természetesen még akkor is megmarad a különbség a transzcendencia területén, mely a humanizmusnak nem sajátja és nem tárgya.

1. 2. 1. A bűn-okozta sebek az emberi természetben.

Az emberi természet sérült, sebekkel terhelt, s ezek a seben – mint a vér a kötésen – átütnek szinte minden emberi megnyilvánuláson, legyen az gondolat, szó vagy cselekedet. Négy ilyen jelentős sebről kell beszélnünk, amelyek kisebb-nagyobb mértékben felfedezhetők a humanista emberi magatartásban, s – akarva-akaratlanul – rányomják bélyegüket az emberi megnyilatkozásokra. – Ilyen sebek: a tudatlanság, a rossz-szándék, az érzékiség és a gyengeség. Vegyük sorra valamennyit.

– A tudatlanság. – Értelmünk a valóság távlatait kívánja feltárni, azonban a megismerés örömétől és gyönyörűségétől nem vesszük észre, hogy a valóságnak milyen kicsiny és vékony rétegét vagyunk képesek felfogni; a természet és történelem jelenségeiről, az emberi élet szertefutó szálairól milyen hézagosan és nem-helyállóak az információink; tárgyilagossá vált ismereteinket mennyire átszínezi az elfogultság és a feledékenység, mennyire elhomályosítja vágyaink és kívánságaink ereje; mennyire szükségünk lenne a tényleges valósággal történő bátor szembenézésre; mennyire kellene a szívós küzdelem, hogy megtisztítsuk értelmünk ismereteit, javítsuk ítéleteink pontosságát.

Tudomásul kell vennünk azt, hogy ismereteinket csak valószínűségekből tudjuk megfogalmazni, és a bizonytalanság állandó kísérője amúgy is csekély tudásunknak.

– A rossz-szándék. – Ez, bármennyire kívánjuk kendőzni és tagadni, szinte állandó kísérője gondolatainknak, szavainknak, cselekedeteinknek. Tele vagyunk lázadással az égi és a földi hatalom ellen, mely fel-feltör belőlünk az engedetlenség és az elkeseredés óráiban. A jó- és rossz-tudás bennünk él, és – valljuk be! – mindig készen állunk Isten és evilági vezetőink, a tekintély hordozói ellen. – Az utasítások hiánya és az indító-okok gyakori rejtett volta sokszor szembenállásra és számon-kérésre készítet. Hol vagyunk a szent Ignáci „aggastyán botjától”, mely gazdája mozdulatait ellenkezés nélkül követi?! – A természet, a történelem rajtunk uralkodó kéréhetetlen törvényei, a kiszolgáltatottság érzése dacossá és elégedetlenné tesz bennünket. Nincs bennünk elég bizalom, elég jó-szándék, elegendő jóakarattal, hogy a kilátástalan helyzetekben Isten és az önzetlen segítő-kezek felé nyúljunk. – Gyarlóságainkkal vívott eredménytelen küzdelemünk elkeserít és megkeményít bennünket, s a helyes és jó parancs megtagadásához vezet.

– Az érzékiség. – Hangsúlyoznom kell, hogy itt nem a szexualitásról van szó! – Ez az az érzékiség, amely megakadályozza, hogy érzékszerveink fölé tudjunk emelkedni, s hozzáköti, hozzátapasztja testünket-lelkünket az érzékekkel megtapasztalható valósághoz. – Minthogy ismereteink az érzékekből indulnak ki, megelégszünk sokszor a szemmel látható, füllel hallható benyomásokkal, s amikor a körülvevő világ elkábít színeivel, hangjaival, hatalmával, nem hajuk kibontakozni érzéki köntöséből a valóságot. – Megtévesztenek a külsőségek, megcsalnak a látszatok, lenyűgöznek a látható eredmények, legyőznek a számok: a létható, hallható, tapasztalható világ tömegének nyomásával elsodor a szellemi valóságtól és az érzékek feletti igazságoktól. – Milyen belső világosságra lenne szükségünk, hogy ne az érzékek diktálják ítéleteinket, hanem a valóság mélyére tekintő szellemi lélek tudása!

– Gyengeség. – A bűn legmélyebb sebe rajtunk a gyengeség, mely útját állja a megkezdett jónak, elhallgattatja a lelkiismeret szavát, és annyi vereséget, szégyent, megaláztatást mér ránk. – A gyengeség okozza, hogy a megkezdett jóban olyan hamar elfáradunk, hogy életünk tele van torzulásokkal, folytatás nélküli újrakezdésekkel és az elszánt kitartás hiányával.

Az igazságot majdnem hazugsággá merevítjük, a szeretetet majdnem gyűlöletté. – A fogadott és ígért erőfeszítésbe hamar belefáradunk, a jónak látszatával is megelégszünk. – Hagyjuk sodortatni magunkat, amikor szilárdan kellene állnunk, elveszünk a tömegben, amikor ki kellene emelkednünk, és hallatni kellene szavunkat.

Sérültek vagyunk, a bűn sérültjei, s ezeket a sérüléseket csak az tudja gyógyítani, aki magát a bűnt gyógyítja.

1. 2. 2. A bűn-okozta hiányok az emberi természetben.

A bűnök azonban nemcsak sebeket ejtenek rajtunk, mely sebek megtalálhatók és felismerhetők az emberi természetben, hanem komoly hiányok forrásaivá is válnak. Ezzel szemben: a humanizmus felfogása szerint az ember önmagában tökéletes, így természetében szükséges és elégséges módon meghatározott az énünk alkotóelemeinek és tulajdonságainak mennyisége és minősége, vagyis emberségünk; az énünket meghatározó és alkotóelemeit összefogó erők aránya; valamint az énünk kibontakozásához, és az erők dinamikus egyensúlyban tartásához szükséges lendület.

Azonban a bűn éppen ebben az emberségben, ebben az arányban és ebben a lendületben hoz létre – természetes eszközökkel pótolhatatlan – hiányokat, melyeket lépten-nyomon éreznünk és tudnunk kell, ha önmagunkat kellő figyelemmel kísérjük. Elkendőzni és letagadni lehet, de az mit sem változtat azon a tényen, hogy emberi természetünk ezekkel a hiányokkal küszködik. – Vegyük sorra kissé részletesebben.

Az emberség hiánya. – Szenvedésünk egyik forrása éppen az, hogy gondolatainkban, szavainkban és cselekedeteinkben nem vagyunk teljes-emberek: külön uralkodik rajtunk az érzelmek füledt vagy csapongó légköre, külön az értelem hideg fénye vagy egzaltáltsága, külön az akarat erőszakossága vagy enerváltsága.

– Sokszor kínoz az érzéketlenség vagy érzék nélkülség fagyossága, máskor elborít az érzelmek elsőpró hulláma; uralkodik bennünk az indokolatlan rokon- és ellenszenv, és felborítja ítéleteinket és másokhoz való viszonyunk objektivitását; váltakozva borít el bennünket a lángoló érzelmek és a mindent elsötétítő levertség.

– Van, amikor eluralkodik rajtunk a teljesen érthetetlen esztelenség; máskor betegesen hajszoljuk az észszerűséget, fontoskodunk, gyilkosan kritizálunk mindent és mindenkit; innen-onnan összeszedett és összetákolt rendszerek kalodájában gyötrődünk.

– Van, amikor az ész kormányát megtagadó akarat garázdálkodik és tör egyeduralomra életünkben, de mások életében is; máskor enervált akaratnélkülség bilincsei fosztanak meg szabad tevékenységünkötől.

Pedig nem járhat külön utakon az érzelmek, értelem és akarat! Emberségünk teljességéhez hozzátartozik ezek egyensúlya és teljes összhangja. Ennek az egyensúlynak és összhangnak hiánya egyben emberségünk hiányát is jelenti.

Az aránytalanság. – Az ember egyszeri és megismételhetetlen voltának képességeink sokfélesége, magatartás-változásaink különböző együtthatása ad meghatározó formát. Ez azonban a bennünk ható erők megfelelő egyensúlyát, emberségünk alkotóelemeinek jól-meghatározott arányát jelenti. Mindezek hiányát kell aránytalanságnak neveznünk.

Aránytalanságot jelent a bennünk működő és ható erők rendezetlensége és egyensúlyának hiánya, amikor ezeknek az erőknek kölcsönhatása együtthatása meggyengül, vagy felborul. S ezt a belső egyensúlyt bármikor felboríthatja a hangulatok csapongása, az értelem szélsőséges magatartása, az akarat csökönyös megtorpanása. – Ugyancsak aránytalanság, ha a bennünk levő képességek gyakorlása nincs egymással harmóniában, vagyis a képességek kibonta-

koztatása során egyes képességek a többi rovására teljesebben ki. Aránytalanság, ha a bennünket körülvevő valóságból nem fogunk fel annyit, amennyit megértenünk szükséges és elengedhetetlen, de az is aránytalanság, ha nem akarjuk véghezvinni azt, amit megvalósítani emberi kötelességünk és hivatásunk.

Érzelmeknek, értelmünknek és akaratumknak úgy és addig kell virágozniuk, amíg mértékük be nem telik, vagyis: folyamatosan, fokozatosan és egymással arányos összhangban.

A lendület hiánya. – A lendület nem más, mint a fejlődési-elv működésének eredménye. A fejlődés-elve az első és legfontosabb természettörvény: ez ösztönzi állandóan a bennünket körülvevő természetet – a makro- és mikrokozmoszt – hogy lendületével betöltse helyét és rendeltetését a Teremtésben. Mi is ennek a fejlődő természetnek vagyunk természeti-jelenségei. És milyen lanyha bennünk a fejlődési-elv működése! Milyen renyhe bennünk a belső törekvés a teljes-emberség kialakítása felé! Földarabolják legjobb törekvéseinket a széthúzó erők, magukkal ragadnak a megtapasztalható világ és szerteágazó kapcsolatai felé, de hiányzik belőlünk az előre- és fölfelé-törekvés lendülete, a harmonikus és dinamikus fejlődés az emberi tökéletesedés felé. – Hiányzik belőlünk „a természet vajúdása és a teremtett világ sóhajtozása” a többre, a jobbra, az igazabbra, a szebbre, ahol beteljesedhetnek legigazabb vágyaink, ahol beteljesedhet „teljes-emberségünk”.

Ezek mind bűn-okozta hiányok, melyeket csak az tudja pótolni, aki a bűn sebeit gyógyítja, az a bűn-okozta hiányokkal küszködő emberi természetet teljessé tudja tenni.

1. 2. 3. A pótlásra szoruló „teljes-emberi” természet.

Tekintettel arra, hogy az individuál- és szociál-humanizmus nem ismeri el az „értelmes-élet egybeépült biológiai-pszichikai-erkölcsi strukturáltságát”, így a „teljes-emberség” fogalmában, léteben és képességeiben is bőséges pótlásra szorul. Ez a pótlás – vagy kiegészítés – szubtranszcendens vonatkozásban is jelentős biológiai-pszichikai-erkölcsi energiahatást igényel, melyekkel a humanizmus csak részben számol, ha számol egyáltalán. A „teljes-emberség” kibontakozásához szükséges transzcendens energiahatást pedig figyelembe sem tudja venni, minthogy – az integrális-humanizmust kivéve – a transzcendenciát és a transzcendens hatásokat nem is ismeri.

A következőkben kíséreljük meg sorra venni azokat a paramétereket, melyek a „teljes-emberség” fogalmához, létehez és létének-képességeinek kibontakozásához lényegesen szükségesek.

A szabadság öntudata. – Isten elgondolása az emberről: a tudatos és szabad személyiség, aki a Teremtésben a szubtranszcendencia csúcsán áll, s homlokával a transzcendenciába ér. Emberségünknek az a királyi öntudata képes úrrá lenni

az idegek és hangulatok játékán;

a vonzalmak és idegenkedések béklyóin;

a kedvező kilátások és a sötét reménytelenségek hullámzásain;

a test és a lélek apályain és dagályain.

A szabadság öntudata képes eligazítani bennünket feladataink és gondjaink útvesztőiben; úrrá tenni bennünket a természet és a történelem áramlatai fölött; hogy el ne vesszünk a kikerülhetetlen helyzetek hálójában; emberi és társadalmi zsákutcákban; a testet és a lelket romboló erők hatása között; hogy mindenfelé felülemelkedve szabadon és öntudattal felelhessünk meg emberségünk-adta kötelességeinknek.

Az értelmes-élet birtoklásának egyenlősége. – Ez képezi alapját emberi méltóságunknak, az emberi méltóságban való egyenlőségnek, és ezt kellene megőriznünk a napi gondok, a hétköznapi szürkesége és eseménytelensége között.

Igaz, nagyra törő vágyaink és szárnyaló álmaink fényét felissza a megélhetésért való küzdelem, környezetünk esetleges sivársága és emberi kapcsolataink fakósága vagy színtelensége. Mégis a hétköznapi gondok, hétköznapi formák, hétköznapi emberek között meg kell őrizni emberi méltóságunkat, fel kell fedoznünk a – nemcsak magunkban, de másokban is adott – isteni szikrát még a hétköznapi köntös sivársága és szürkesége alatt is. Az értelmes-életben való egyenlőséget pedig úgy kell hordoznunk, mint az emberen túlnövő nagyság zálogát.

Az igazság szolgálata. – Az élet elborít ugyan színes látszataival és harsogó zajával, de teljes-emberségünk érdekében ki kell szabadulnunk a látszatok kábulatából és a szavak szédületéből. Meg kell találnunk az igazság nyomát a kicsiny emberi és a nagy történelmi mozgások mélyén egyaránt, még akkor is, ha a modern élet csak olyan helyzetet produkál, hogy annak van igaza, aki hangosabban kiabál. El kell telnünk az igazság keresésének lendületével, különben elsodor a pillanat heve, magával ragad a hangosan hazudozók harsogása, és az emberi sorsok felett a történelmi sorsfordulókban hamisan ítélünk. – Könyörögnünk kell az ismeretlen okok és a rejtett igazságok felfedezésének lendületéért, a tisztánlátás nagy kegyelméért, hogy tévedés és megalkuvás nélkül szolgálhassuk az Igazság szellemét.

A szépség szeretete. – A szépséget felfedező szem, a szépségre szomjas lélek olyan ajándék, melyért nem lehetünk eléggé hálásak Istenünknek, mert teljesebbé teszi ember-voltunkat. – Bárcsak tele lenne lelkünk azzal a mély megrendüléssel, mely az élet hétköznapi eseményei mögött is a szépség tükrözését látja, a szavak és a tettek mögött is a magasabb rendű élményekre vágyó fogékonyságot fedezi fel, s minden gondolatban, szóban, cselekedetben „az igazság tündöklését” – (Aquinói Szent Tamás mondja a „szépségről”) – ragadja meg. És a szépségről való tanúságtételt közli ezzel a – a szépséget alig, vagy félreismerő – világgal.

A közösség érzése és tudata. – Az Isten-alkotta emberi-közösség az, amely összekapcsolja a jelent a múlttal és jövővel, biztosítja az emberiség folyamatosságát. A közösség különböző formái a következők:

- a vér-közössége;
- a genetikai átöröklés-közössége;
- a nyelvi-közösség;
- a népi- és nemzeti-közösség;
- a történelem-közössége;
- a meggyőződésbeli- és világnézeti-közösség;
- az emberiség totális-egysége.

Ez mind-mind – egyenként és összességében – azt bizonyítja, hogy a közösség gyermekei vagyunk, értékeink jórészt a közösségben kapjuk, képességeinket közösségben teljesítjük ki, éppen ezért kell szolgálnunk a közösséget, és felelősek vagyunk a közösségért.

Nem lehetünk tehát vakon önzőek, szívtelenek és irgalmatlanok, nem lehetünk kemények a gyengékkal és elesettekkel szemben. – A közösség azonban nem elvont fogalom, családot, népet, hazát jelent: embertársainkban jelentkezik a közösség, egész életünkre lekötelezettjei vagyunk. Ezért kell, hogy emberi alapmagatartásunk a szolgálat és szeretet gyakorlata legyen!

A transzcendenciával való kapcsolat. – Észre kell vennünk, hogy „Istenben élünk, mozgunk, és vagyunk!” Nincs életünknek olyan mozzanata, ahonnan ne a transzcendenciára nyílna a szemünk, ahonnan ne a transzcendencia sugározná ránk. A világ legeldugottabb – „leg-Isten-

hátamögöttibb” – helye, a legnagyobb szerencsétlenség mélysége, sőt: a bűn feneketlen örvénye sincs olyan távol, hogy Istenre rá ne találhassunk.

A transzcendencia közelsége azonban nem tehet komorrá, világfájdalmassá, világgyűlölővé, ugyanakkor nem tehet esztelen rajongóvá, vagy a vallás külsőségeibe elmerülővé, vallási megszállottá sem. – Aki teljes-emberré akar válni, az nem lehet embertelen; az csak segítőkésszé és szelíden örömtelivé válhat. Akiben a transzcendens élmény nem borítja fel az értelmes-élet és a lélek egyensúlyát, az az emberség és a transzcendencia iránt egyaránt tiszteletet, alázatot és szeretetet érez, benne egyesül a kereszténység és a humanizmus. Mert tudja, hogy Isten a humánusot felemelte a transzcendenciába, amikor emberré lett: vállalva az emberi létet, az emberi sorsot, az emberi felelősséget és az emberi küldetést.

X X X

Összefoglalva mindezeket: Megállapíthatjuk, hogy a kereszténység és a humanizmus legmagasabb rendű formáját képviseli egységesülése révén

- mind a bűn-okozta sebek orvoslásának;
- mind a bűn-okozta hiányosságok pótlásának;
- mind a „teljes-emberré válás” kiegészítésének.

Ha tehát a humanizmus oldaláról közelítjük meg a kereszténységet, akkor a világtörténelem folyamán eddig ismert legmagasabb rendű humanizmus – az integrális-humanizmus – formájában körvonalazhatjuk azt, melynek középpontjában a Megváltás és a megváltott-ember áll. – Egyben minden túlzás nélkül megállapíthatjuk: a keresztény humanizmus a mai élet legnagyobb hiánycikke, sajnos még nagyon sok u. n. keresztény ember számára is, és joggal mondhatjuk, hogy a hétköznapi tettekben valóra váltott keresztény humanizmus nélkül aligha tud kivergődni az emberiség a jelenlegi – történelme során talán a legmélyebb – válságából.

1. 3. A kereszténység és a transzcendencia.

Ha a kereszténység megközelítéséről és körvonalazásáról kívánunk beszélni, akkor először a kereszténység és a transzcendencia viszonyát kell megvizsgálnunk.

- Vajon összeegyeztethető-e ember-voltunkkal a transzcendencia?
- Vajon milyen mértékig épült be a transzcendencia a kereszténységbe?
- Vajon kivonhatja-e magát a keresztény ember a transzcendens hatások alól?

Végigmenve ezeken a kérdéseken, a következő alapvető megállapításokat tehetjük.

Először: A transzcendencia összeegyeztethető ember-voltunkkal, mert

– a transzcendencia részéről nem jelent ellentmondást, ha érintkezésbe lép a szub-transzcenciával, ha hatását kifejti az u. n. természetes létrenddel kapcsolatban; mint ahogy az élet képes volt áthatni a puszta-létet, a tudat képes volt áthatni a biológikumot, létrehozva az embert: a tudatos és szabad személyiséget, így a transzcendencia is képes áthatni a szub-transzcendenciát;

– a szubtranszcendencia nyitott a transzcendencia felé; amint a puszta-lét alkalmas struktúrája képes volt befogadni az életet, az élet alkalmas struktúrája képes volt befogadni a tudatot, így az ember – vagyis az értelmes-élet – egybeépült biológiai-pszichikai-erkölcsi strukturáltságával ellentmondásmentesen képes befogadni a transzcendens hatásokat.

Hogy konkrét példával éljek: az emberiség természetes vallásai mind eljutottak a transzcendencia határára, az ősi nagy-vallások túl is jutottak rajta, – (gondoljunk csak arra, hogy az egyiptomi és a hindi vallásban még bizonyos „háromszemélyűség” is megjelenik az istenségek szintjén), – nem beszélve a zsidó vallás Egy-Isten-hitéről, Kinyilatkoztatásáról és

Istennel való Szövetségéről, melyek kereszténységünknek is alapját képezik. – Joggal állapíthatjuk meg tehát, hogy a transzcendencia, a transzcendenciába vetett hit ellentmondásmentesen összeegyeztethető ember-voltunkkal.

Másodszor: A transzcendencia egészen gyökeréig, mindent áthatóan beleépült a kereszténységbe, minthogy

– a kereszténységnek alapját képezi az Egy-Isten-hit, vagyis az egy, örök, mindentudó, mindenható, végtelenül szent, végtelenül irgalmas és mindet végtelenül szerető Istenben való hit, (ez különbözteti meg a természetes és a több-istenhívő vallásoktól);

– a kereszténységnek lényeges tartalmát képezi az Atya, Fiú és Szentlélek örök „Háromszemélyűsége”, (ez különbözteti meg a csupán Egy-Isten-hívő vallásoktól);

– a kereszténységnek legdöntőbb jelentőségű ténye a Második Isteni Személy emberi léte Krisztusban, Krisztusnak az emberi bűnökért önként magára vállalt megváltó-halála és dicsőséges feltámadása, (ez különbözteti meg a zsidó vallástól, mely nem ismeri el Krisztus Isten-voltát, a krisztusi Megváltást és a dicsőséges Feltámadást);

– a keresztény ember mindezek révén nemcsak transzcendens – kegyelmi – hatások alatt áll, hanem – mint megváltott-ember – közvetlen meghívást kap Krisztustól az örök-életre.

Joggal állapíthatjuk meg tehát, hogy a transzcendencia nemcsak a kereszténység gyökerébe lépett be alapvetően, hanem áthatja a kereszténység egészét: hitbeli-, erkölcsi- és liturgiai-rendszerét transzcendenciával tölti meg, nevezetesen a Krisztussal való találkozás és állandó kapcsolattartás formájában.

Harmadszor: A keresztény ember nem vonhatja ki magát a transzcendens hatások alól, ez már az előzőekből szükségképpen következik. Illetve, ha kivonja magát, többé már nem nevezhető keresztény embernek.

Ez alapvető kérdések megválaszolása után kíséreljük meg közelebbről megvizsgálni a kereszténységnek – a keresztény ember számára – három leglényegesebb kapcsolatát Krisztussal, aki számunkra elsődlegesen képviseli a transzcendenciát. (Hogy számunkra, keresztények számára a transzcendenciát személyesen Krisztus képviseli, ezt a nevünk is jelzi: keresztény = christianus, vagyis Krisztus-hívő.) – Vizsgálatunk tárgyává tenni kívánt transzcendens jelenségek a következők:

– a megtérés és következményei;

– a kiengesztelődés és következményei;

– a megigazulás és következményei.

A kereszténységnek ezek azok a transzcendens alaptényei, amelyekkel a következőkben kissé részletesebben kívánunk foglalkozni.

1. 3. 1. A megtérés és következményei a keresztény ember számára.

A keresztény ember számára az első és alapvető transzcendens tény: a megtérés, görög szóval: metanoia. – Valójában a megtérés előkészület a kegyelmi élet befogadására, mely három tényezőt tételez fel az ember részéről:

– egész gondolkodásmódunk, érzésvilágunk, belső és külső magatartásunk gyökeres megváltoztatását, hozzáigazítását a krisztusi tanításhoz;

– lemondást a bűnről, az önakaratról, a pénzimádatról, a hatalom és az érzéki élvezetek utáni törekvésekről; vagyis: a test kívánságának, a szemek kívánságának és az élet kevélységének megtagadása;

– végül a hitet, mely elsődlegesen gyökere és éltetője a megtérésnek, jelenti a Krisztusban megjelent isteni életbe való bekapcsolódás szükségességének belátását.

A megtérés tehát olyan transzcendens folyamat, mely az embert kiemeli eddigi bűnös – vagy közömbös – lelkiállapotából, a transzcendencia felé irányítja, a felé a transzcendencia felé, mely a kiegyesülés, a megnyugvás, a beteljesedés reményével tölti el az embert.

(Kifejezetten kerültem a keresztény ember kifejezést, mert a II. Vatikáni Zsinat félreérthetetlenül tanítja, hogy a megtérés – majd a kiengesztelődés és a megigazulás – nyitva volt a Krisztus előtt éltek számára, és nyitva áll azok előtt a hatalmas tömegek előtt is, akik ma vagy a jövőben Krisztus nélkül élnek, mert nem jutottak el az Evangélium ismeretére. A föltétel – természetesen – a becsületes, lelkiismereti meggyőződés szerinti élet.)

A megtérés tehát a Jézussal való közvetlen találkozáshoz, személyének elfogadásához nyitja meg az utat, jelenti a Hozzá való csatlakozás igényének feltámadását az emberben, hogy Ő legyen életünk egyetlen ura és parancsolója. – Csak így érthető meg az, hogy a megtérés gyümölcseit első sorban a teológiai erények: a hit, a remény és a szeretet érzelmi-értelmi-akarati fellángolásában kell megfogalmaznunk.

A hit, mint a megtérés gyümölcse.

Nem vitás, hogy magához a megtéréshez – pozitív elemként – a hit hozzájárul annyiban, hogy a Jézusba és a jézus erejébe vetett hit nélkül elképzelhetetlen a megtérés a keresztény ember számára. Mégis a hit teljes kibontakozása a megtérés gyümölcseként jelentkezik.

A hit ugyanis elsősorban értelmi elkötelezettség: igaznak tartjuk mindazt, amit Isten a Kinyilatkoztatásban elénk állít, mert Isten mondja. Természetesen, mint minden emberi cselekedetnek, a hitnek is van érzelmi visszhangja az emberben, de a hitben döntő az értelmi meggyőződés és a teljes értelmi elkötelezettség. Kérdés viszont: mire vonatkozik a hit, milyen intenzitású és mik a kritériumai.

– Hitünk tárgya: keresztény vallásunk igazságai. Hit az egy és örök, teremtő és gondviselő Istenben; hit a Szentháromságban; hit az emberré lett Második Isteni Személyben: Krisztusban; hit a Megváltásban és Krisztus dicsőséges feltámadásában; hit a Szentlélekben, működésében, kinyilatkoztatásaiban és ajándékaiban; hit az Egyházban, mint Krisztus Titokzatos Testében; hit bűneink bocsánatában, testünk feltámadásában és az örök életben. Hit a szentségekben, mint a kegyelem forrásaiban; hit a nyolc boldogságban, mint a kegyelmek kiáradásában. Hit az Isten-gyermekségben és az ember-testvérségben. Hit a világ célra-irányultságában és Isten-akarta fejlődésében. – Ez a mi hitünk, értelmünkkel ebben az irányban vagyunk elkötelezve. Ebben hiszünk akkor is, ha a világ bolondnak és esztelennek tart miatta bennünket. Hisszük, még ha emberileg abszurdum is a mi hitünk. Hitünk tárgya világos és félreérthetetlen, ebben az értelmi elkötelezettségben kívánunk élni és meghalni.

– Hitünk intenzitása – ellentétben hitünk tárgyával, mely változhatatlan – nem stabil és nem változatlan, átszövi emberségünk gyengesége és ingatag volta. Értelmi képességeink kapacitása korlátozott, intenzitása hangulataink, érzelmeink, fáradtságunk függvénye. Nem beszélve arról, hogy a világi okosság, világi bölcsesség gyakran nem elegendő a hit tényeinek feltáráshoz, megragadáshoz, megfogalmazáshoz. – (Gondoljunk Szent Pálra, hogyan kinevették a görögök Athénban, amikor világi bölcsességgel akarta a hitet közel vinni a filozófiákon nevelkedett görögökhöz. Meg is fogadta utána: „Nem ismerek mást, csak Krisztust, a megfeszítettet!...”)

– Gondolataink gyakran felizzanak az evidencia és a bizonyosság látszatára, aztán letörten látjuk be, hogy emberi értelmünk csak valószínűségekkel tudja megközelíteni még a természetes dolgokat is, és még így is gyakran kísért a határozatlanság és a bizonytalanság. Hitünk is gyakran felizzik – „Ugye, lángolt a szívünk!...” mondták az emmauszi tanítványok – aztán alábbhagy a lobogása, míg újabb hitbeli meglátás és élmény fel nem izzítja a zsarátnokot. – Bárcsak a legnagyobb intenzitással, állandóan és egyenletesen lobogna hitünk!

– Hitünk kritériuma maga az örök igazság és igazmondás birtokosa: Isten. – Tudásunk annál szilárdabb és megdönthetlenebb, minél nagyobb és igazabb tudóstól nyertük azt. A hit

ugyanis: információ-elfogadás, és tudásunk 90 %-a információ-elfogadáson alapul. – (Természetesen az is szükséges, hogy a kapott információ beleilleszkedjék az addig meglévő, megalapozott és összefüggő tudásanyagba.) – Kinyilatkoztatásba vetett hitünk sem más, mint transzcendens információ-elfogadás, s akitől az információt elfogadjuk: maga a végtelenül bölcs Isten. Az Ő részéről nincs ellentmondásban az információ-adása: annak és azt ad, akinek és amit akar; ugyanakkor mindentudó, így az, amit közöl, igaz, igazabb bármelyik professzorunk által nyújtott információnál. – A mi részünkről sincs ellentmondás az információ elfogadásában, hiszen emberi információs-csatornán – a szentírókon – keresztül, emberileg értelmezhető módon kapjuk a transzcendens információt. – Ha hittünk professzorainknak, amikor matematika, fizika, kémia, biológia, antropológia rejtelseibe vezettek bennünket, mennyivel inkább és biztosabban hihetünk Istenben, aki emberi életünk legeslegfontosabb dolgaiba: a transzcendens lét titkaiba avat be bennünket. – Mi hát hitünknek a kritériuma? Maga Isten!

A remény, mint a megtérés gyümölcse.

A megtérés második gyümölcse: a remény. Talán helyesebb, ha így fogalmazunk: a keresztény remény. Van ugyanis több fajta remény, melyek közül a bűnös és önmagában tehetetlen reményt éppen csak megemlítem. Talán csak arról a „reményről” kell valamit mondani, amely az emberi természetnek az eddigi történelem folyamán tapasztalt gyengeségeit akarja kivetíteni a jövőbe, így vajmi kevés reménnyel biztatja a jövő emberiségét. Pedig még Toynbee, a nagy angol kultúr-filozófus sem minősíti le az emberiség eddigi kulturális erőfeszítéseit, inkább a meredek sziklafalon fölfelé történő kapaszkodás, s közben egy-egy tenyérszi sziklapadon, szusszanásnyi lélegzetvétel formájában fogalmazza meg az emberiség kultúr-fejlődést, és a jövőbeli kilátásokat illetően sem pesszimista.

Mi tehát a keresztény remény? A keresztény remény nem más, mint a hitben elkötelezett értelem által motivált akarat állandó törekvése a megígért és várt transzcendens beteljesedés felé.

Tartalmát – részletesebben – talán így fogalmazhatjuk meg.

– A keresztény remény – a hitre épülve – az emberi szellem tudásának és találékonyságának, az ember lelke mélyén élő jó-szándéknak és a komoly emberi erőfeszítésnek kiteljesedését várja. Várja, hogy ez a kiteljesedés békében, boldogságban, egymás megbecsülésében és segítségében valósuljon meg a jövőben már itt a földön. Az örök élet vonatkozásában pedig biztos mindennek transzcendens beteljesülésében, Isten birtoklásán keresztül.

– A keresztény remény második tulajdonsága az, hogy aktív természetű. – (Ez következik már abból a tényből is, hogy a remény az ember akaratának lét-határozómánya.) – Vagyis: A remény nemcsak várja az ígéretek beteljesülését, hanem – minden erejét megfeszítve, és minden jó-szándékú emberrel összefogva – felelősséggel dolgozik mindannak megvalósulásán, aminek bekövetkezését reméli. A keresztény ember tudja, hogy Isten általában nem csodák útján, hanem természetes okok és eszközök közbeiktatásával valósítja meg terveit. Tehát emberi munkára, küzdelemre és áldozatra is szükség van ahhoz, hogy a reménybeli dolgok megvalósuljanak. A passzivitás, az önzés, az ál-spiritualizmus, az ál-miszticizmus nem fér össze a keresztény reménnyel. – A keresztény remény révén a Krisztusban való testvériség kötelességünké válik, egyben felelősséget kell éreznünk más emberek sorsáért és az egész emberiség jövőjéért.

– A keresztény remény teológiája azt tanítja, hogy éber figyelemmel és engedelmes lélekkel kell hallgatnunk a természetben és történelemben megnyilatkozó isteni tendenciákra, amelyek embertársaink szolgálatára, a fejlődés áldozatos továbbvitelére szólítanak fel bennünket. – Emberi biztosítékunk szinte soha nincs arra, hogy reményünk „megéri” a vele járó munkát és önzetlen áldozatot. – Mindez bizonyos mértékű félelmet is jelent, pont az emberi esendőség

miatt, mely ellen a megtérés sem jelent abszolút garanciát. De ez a – főleg felelősségből és ember-voltunk ismeretéből származó – félelem nem sértheti a keresztény remény erősségét, hanem bizóbb, Istenre hagyatkozóbb odaadásra ösztönöz.

(Meg kell jegyezni, hogy a keresztény remény teológiájának és aszketikájának igazi kidolgozása még várat magára. Arra azonban, hogy ez a keresztény remény a megtérés gyümölcse, bizonyíték a II. Vatikáni Zsinat megállapítása: „... Erős hittel és reménnyel használják fel a jelen pillanatot, és türelmesen várják az eljövendő dicsőséget. Ezt a reményt pedig ne zárják magukba, hanem fejezzék ki a világi élet struktúráin keresztül is, állandó megtéréssel.” Lumen gentium 35.)

A szeretet, mint a megtérés gyümölcse.

A megtérés harmadik gyümölcse: a szeretet. Talán helyesebb, ha ezt is így mondjuk? a keresztény – vagy krisztusi – szeretet.

Mert van többféle szeretet. Először is: a bűnös szeretet, mely nem is érdemli meg a szeretet elnevezést, mert ez a „szeretet” valamilyen módon ellentétben áll az erkölcsi törvényekkel, így helyesebb, ha bűnnek nevezzük. – Aztán a nem-igazi, nem-keresztény szeretet másik formája: az önszeretet, mely ugyancsak bűnök forrásává válik, mert teljesen önmagába zárkózik, s mindent önmagára vonatkoztat. – Újabb formája a szeretetnek: a kizárólagos szeretet, mely egyetlen személyre, egyetlen tárgyra, egyetlen tényre korlátozódik, s mindent ennek rendel alá. – Folytathatnánk tovább is az u. n. „szeretet” különböző formáit, melyek valójában nem jelentenek szeretetet, legfeljebb annak látszatát, vagy teljesen korlátozott voltát, melyek – rendszerint – bűnök forrásává válnak. Ezeknek semmi közük a megtéréshez! A megtérés gyümölcset képező szeretet egészen más!

Sokan a szeretetet érzelmi képességnek és megnyilvánulásnak tartják, s úgy vélik: annál nagyobb a szeretetük, minél mélyebb érzelmi vihar kíséri. És ha kimerülnek az érzelmi tartalékok, akkor megszűnik a szeretet? – Nem, minthogy a szeretet egészen más! Még Szent Pál is „a szeretet himnuszában” elsősorban a szeretet cselekményeit sorolja fel, valamint azt, hogy mi nem képezi a szeretet tárgyát.

Mi hát akkor a keresztény szeretet? – Nem más, mint teljes értelmi meggyőződésen alapuló akarati odatartás a transzcendenciával való egyesülésre, melynek mindenképpen pszichikai-erkölcsi magatartásban kell megnyilvánulnia. Ebből a magatartásból forrasznak a szeretet gondolatai, szavai és cselekedetei. Hogy aztán ezeket kíséri-e érzelem, vagy sem, az már teljesen másodlagos dolog: jó, ha érzelmek is kísérik, de egyáltalán nem szabad nyugtalanodni a miatt, ha az érzelmek elmaradnak. – A keresztény szeretet tehát transzcendens élet-állapot: az „isteni lét-állapotnak” emberi tükröződése, emberi leképezése. S az emberi élet minden szeretet-megnyilvánulása – még ha természetes, tehát szubtranszcendens formában történik is – még akkor is a transzcendencia tükröződése, ha az ember magatartása megfelel a keresztény életformának.

A szeretet teológiája a következő lényeges elemeket tartalmazza.

– A szeretet nem egy a többi emberi aktus között, nem egyenrangú azokkal, hanem valamennyit fölülmúlja abban, hogy személyiségünk lényegének legalapvetőbb megnyilvánulása, és személyiségünk legfőbb kibontakozási formája.

– Jézus főparancsnak nevezi az Isten-szeretetet. Ennek alapja az, hogy az egész üdvtörténet nem más, mint a szeretet Istenének dialógusa az emberiséggel. Erre kell válaszolnia az embernek az Isten felé irányuló szeretettel.

– Szent János evangéliuma „új parancsolatnak” nevezi a felebaráti szeretetet. Ennek újdonsága – minden valószínűség szerint – abban áll, hogy az ellenség szeretetére is kiterjed, és soha nem vár viszonzásra. Éppen ezért ez a szeretet kovászként járja át az egész emberiséget, és így készíti elő a végső Isten-országot. Ezzel a kovász-szereppel, Krisztus áldozatos

példájával és az abból fakadó kegyelmi erővel a kereszténység új korszakot nyit az emberiség lelkületében és – remélhetőleg – az emberiség történetében.

– A mai világban a szeretet problematikája döntő jellegűvé vált éppen a társadalmi struktúrák és az emberek egymáshoz való viszonyának megváltozása következtében. Így óriási feladat hárul az öntudatos keresztényekre a szeretet parancsának teljesítése vonatkozásában. S tekintettel a szeretet ellentétjének – az önzésnek és gyűlöletnek – állandó és fokozatos térhódítására, a szeretet hiány vált a legnagyobb akadállyá az emberiség „abszolút jövője” felé vezető úton.

A szeretetről való töprengésünk lezárásaképpen Szent Pálra kívánok hivatkozni, aki a túlvilági létről és boldogságról elmélkedve megállapítja, hogy akkor a hit elmúlik, mert látunk, a remény elmúlik, mert vágyaink birtoklásával törekvésünk megnyugszik, „a szeretet azonban megmarad”. – S záradékként hozzáfűzi: „A szeretet a legnagyobb mindhárom között.”

Miért nevezhetjük a hitet, reményt és szeretetet a „megtérés gyümölcseinek”? Mert megtérés nélkül fel sem ismerhetjük ezeknek a transzcendenciába nyúló voltát, meg sem ragadhatjuk őket. Nélkülük pedig be sem hatolhatunk a transzcendencia mélységeibe, meg sem tudnánk élni Istenhez, Krisztushoz tapadó keresztény-voltunkat. Megtérés nélkül a hit, remény és szeretet csak földön csúszó, pusztán emberi cselekvések sorozata maradna, mellyel ugyan eljuthatnánk a tudományok és a kultúra-társadalom információ-elfogadásához, önző vagy kevésbé önző vágyaink hajszolásához, családunk, rokonságunk, népünk szeretetéhez „hit, remény és szeretet” címen, de mindez távol lenne a kereszténységtől, „homokra épülne”, melyez az ösztönök és érzelmek, az önzés és akarnokoskodás első vihara elsöpörne.

Lehet, hogy életünk folyamán többször is vissza kell fordulnunk a megtéréshez, mert lelkünk transzcendens öltözését az emberi élet tövises bozótjaiban megszagattuk és széjjeltéptük, de a hit, remény és szeretet – legalább is, mint világító hajnalcsillag – megmarad. S a megtéréssel megújult transzcendens élet újra kivirágoztatja a teológiai erények cselekedeteit, s így az újbóli megtérés gyümölcseként magasabbra lángolhat – főleg – az Isten- és emberszeretet fáklyája, mely egyedül képes világítani a reménytelenség sötétjébe fulladt mai világnak és szerencsétlen emberiségének.

1. 3. 2. A kiengesztelődés és következményei a mai ember számára.

A keresztény ember számára a második transzcendens tény: a kiengesztelődés. – Mindenek előtt tisztáznunk kell a kiengesztelődéssel kapcsolatos néhány félreértést.

– A kiengesztelődés nem azonos a „metanoiával”, vagyis a megtéréssel, bár a megtérés tartalmazza a bűntől való elfordulást; érzés- és gondolatvilágunknak, valamint magatartásunknak gyökeres megváltoztatását, a krisztusi-életebe való bekapcsolódás igényét és kívánságát.

– A kiengesztelődés nem azonos a bűnbánattal, bár a bűntől való elfordulással együtt feltételezi a személyes bűnök mélységes megbánását, az erősfogadást minden további bűn elkerülésére, és a jóvátétel szükségességét.

– A kiengesztelődés nem azonos a bűnbocsánattal, mert az – Isten kegyelméből és Krisztus keresztáldozata folytán – a bűntől való elfordulásnak, a bűnök mélységes megbánásának, bevallásának és az erősfogadásnak egyenes következménye.

A kiengesztelődést valahogy úgy kell megfogalmaznunk, ahogy szerencsétlen költőnk, Ady Endre, olyan kifejezően írja az „Imádság háború után” c. versében: „Békíts ki magaddal s magammal, hiszen Te vagy a béke...”

A kiengesztelődés transzcendens folyamatának fokozatai a következők.

– Kiengesztelődés Istennel. – A „hét főbűn” elemzésénél láttuk, hogy azok egyike szembe fordulást jelent magával Istennel valamilyen formában: vagy a Teremtővel, vagy a Gondviselővel, vagy az örök Igazsággal és a végtelen Irgalommal. A kiengesztelődés során tehát legelőször Istennel kell az eredeti – a bűn elkövetése előtti – kegyelmi kapcsolatot helyreállítani. Amint Ady olyan kifejezően mondja: „Békíts ki magaddal!...”

– Kiengesztelődés a krisztusi-közösséggel. – A kiengesztelődés során a Krisztusi Titokzatos Test visszafogadja a bűn következtében eltávolodott, leszakadt tagját. Sajat szentségében részesíti, és újra beépíti az Atyával való kegyelmi kapcsolatba. A Krisztus Egyházával való kiengesztelődés így az Istennel való kiengesztelődés megerősítőjévé válik.

– Kiengesztelődés a bűn által közvetlenül megsértett emberi-közösséggel. – Ugyancsak a „hét főbűn” elemzése során láttuk azt is, hogy valamennyi bűn nemcsak Istennel való szembe fordulást jelent, hanem valamely emberi – profán – közösséggel is szembeállít bennünket. A kiengesztelődés kötelezettséget ró ránk olyan szempontból is, hogy a megsértett emberekkel, emberi-közösségekkel is megbékéljünk, tőlük is elnyerjük a bocsánatot, valósítsuk meg velük szemben is a jóvátételt. Csak így történhet meg az igazi megbékélés, az igazi kiengesztelődés.

– Kiengesztelődés önmagunkkal. – A bűnnel önmagunk ellen is sérelmet követünk el, önmagunkat is megalázzuk: szégyenbe hozzuk Isten fogadott gyermekét, Krisztus ember-testvérét. Sokszor szinte önmagunkkal szemben legnehezebb a kiengesztelődés. Ezért könyörög Ady Endre idézett versében Istenhez: „... békíts ki magammal!... hiszen Te vagy a béke!...” – Természetesen a magunkkal való megbékélés konkrét tartalma is meghatározható: önzés és nagyravágyás helyett megelégedni önmagunkkal, azokkal a képességekkel, melyeket Istentől kaptunk, megköszönni azokat, és úgy használni őket, amint az Isten szándéka. – A magunkkal való kiengesztelődés nemcsak a békét jelenti önmagunkkal, hanem a teljes bizalmat Istennel szemben.

Ha mindezt figyelembe vesszük, megállapíthatjuk, hogy nem is olyan egyszerű és nem is olyan könnyű dolog a kiengesztelődés. De bizalom tölthet el bennünket, mert – mint mindenben – a kiengesztelődésben is Isten jön elénk az úton, kegyelmével felkarol, magához ölel, és a kiengesztelődés gyümölcseivel eláraszt bennünket. Így nem is olyan meglepő, hogy a kiengesztelődés gyümölcseként megkapjuk az imádás, a hálaadás, az engesztelés és a kérés lelkületét. S Istennel szemben ebben a négy alapérzésben valósul meg kapcsolatunk lényege, és fejeződik ki Istennel való viszonyunk társalgási formája: az imádás, a hálaadás, az engesztelés és a kérés imája.

A dicsőítő lelkület, mint a kiengesztelődés gyümölcse.

Az imádás lelkülete az, amely elsősorban megragadja lelkünket és egész valónkat a kiengesztelődés kapcsán. Ennek az imádásnak alapja: Isten szédítő nagysága, melyet emberi értelemmel felmérni sem tudunk; az isteni titkok szédítő mélysége, mely magával ragad, és ellenállhatatlanul magával sodor. – „Mekkora a mélysége Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásának! Milyen kifürkészhetetlenek szándékai és mennyire felfoghatatlanok útjai!” – kiált fel Szent Pál. – De az imádás lelkülete áraszt el bennünket akkor is, mikor elámulva, szent megilletődöttségben állunk Isten előtt, szóhoz sem jutva szeretete és irgalma láttán. – Imádjuk és dicsőítjük nagyságában és mélységében, igazságának vakító fényében és szent titkainak homályában, a Teremtés csodáiban és a Megváltás könyörületében. – És mert megadja számunkra a kiengesztelődést!

A hálaadás lelkülete, mint a kiengesztelődés gyümölcse.

A hálaadás az, ami másodjára megragadja lelkünket és egész emberi valónkat a kiengesztelődés kapcsán. Ennek a hálaadásnak alapja egyrészt az, hogy Isten elvisel minket: haszontalan teremtményeit; másrészt eláraszt jótéteményeivel, szeretetének – sokszor annyira kéz-

zelfogható – jeleivel. – El kell ismerni, hogy Isten hasznavehetetlen teremtményei vagyunk, akikre csak pazarolja – sokszor hiába pazarolja – gondviselő jóságát, irgalmát, szeretetét. És milyen bőkezűen, és milyen mérték nélkül! – „Anyám méhétől kezdve vigyáztál reám...” – mondja a Zsoltáros. Vigyáz reánk bajban, vészben, betegségben. Eláraszt gondoskodásával: ad értelmet, jóra-való törekvést, óv a bűntől, kísértéstől. Meghív Krisztus Egyházába, templomába, oltárához, szentségeihez: kegyelmének özönével áraszt el bennünket. Számon tartja hajunk szálát; tenyerén hordoz, hogy „kőbe ne üssük lábunkat”; megkeres, ha eltévedtünk; bekötöz, ha megsérültünk. Anyánk helyett anyánk; apánk helyett apánk; gondviselő Istenünk. – És megadja számunkra a kiengesztelődést!

Az engesztelés lelkülete, mint a kiengesztelődés gyümölcse.

Az engesztelés lelkülete, amely harmadjára megragad bennünket a kiengesztelődés kapcsán. – Engesztelésnek nevezzük – általános értelemben – azt a gondolatban, szóban, cselekedetben megnyilvánuló emberi magatartást, amellyel az ember megkísérel jóvátételt nyújtani az önmaga, vagy más által elkövetett sérelemért a sértett fél számára. Ez az engesztelés lehet egyszerű bocsánatkérés az elkövetett sérelemért, lehet cselekedetben megnyilvánuló jóvátétel és lehet áldozat, melyet azért hoz az ember, hogy a sértett fél előző jóindulatát vagy szeretetét visszanyerje. – Persze, az Istennel való kiengesztelődés egészen más dimenziót igényel: hiszen Isten jóindulata, szeretete állandóan készenlétben áll, várva, hogy újra reánk áraszsa azt. Vele kapcsolatban a bocsánatkérés, a jóvátétel, az áldozat transzcendens jellegű: szükséges, de nem elégséges. Az áldozat legmagasabb rendű transzcendens formája: Krisztus keresztáldozata, melyet az egész történelmi emberiségért az Atyának bemutatott, hogy az Emberiséget az Isten-gyermekségbe visszahelyezze. Ez az „excellens” áldozat válik jelenvalóvá minden szentmisében.

Engesztelő imánk Istennel szemben a kiengesztelődés gyümölcseként tölti el lelkünket. Elsősorban saját bűneink súlyának, letörleszthetetlen adóságunknak követelménye, melyet Isten irgalmasságában és Krisztus érdemeiért eltöröl, „a tenger mélyére süllyeszt” – mint a Zsoltáros mondja. – Az engesztelés lelkületének további megnyilvánulása: a másokért való engesztelés. Amint Krisztus magára vette bűneink súlyát, hogy kiengeszteljen bennünket Istennel, Őt követve kell nekünk is magunkra venni mások bűneit, és kérni Megváltónkat, hogy a sajátunkkal együtt azokat is törölje el, „vesse a tenger mélyére”. – Rá kell ébrednünk, hogy az engesztelő imában is Krisztussal kell az Atyához közelednünk, Krisztussal, aki „örökké él, hogy közben járjon értünk”, mint a Szentíró mondja a Zsidókhöz írt levélben. – És megszerzi számunkra a kiengesztelődést!

A kérés lelkülete, mint a kiengesztelődés gyümölcse.

Az igazi kérelem lelkülete lesz a kiengesztelődés negyedik gyümölcse. A kérelem lelke az Isten akaratához simuló emberi törekvés szelleme, mely nem nyugszik ugyan bele „fatalista” módon a dolgok akármilyen menetébe, de nem is lázadozik Isten ellen, ha kérése nem teljesül. – Krisztus biztat arra, hogy kérjünk, zörgessünk – ha kell, dörömböljünk – az isteni szándék ajtaján, s a kérőnek adnak, a zörgetőnek megnyitnak, a „mákszemnyi hitnek” minden kérése teljesül. – És mégis azt kell gyakorta tapasztalnunk, hogy nem teljesülnek kéréseink, vagy nem úgy, ahogyan mi elterveztük. Nem lenne elég a hitünk?! De hiszen Krisztus is hiába imádkozott a kínszenvedését megelőző éjszakán, hogy „kerülje el a kehely”! Szent Pál is – saját bevallása szerint – háromszor kérte, hogy „szűnjék meg testének tövise: a sátán angyalának arcul-verése”! – Nem is annyira a hittelt van a baj – lehet, hogy azzal is! – meg-nemhallgatott imáink tragikumuk ott rejlik, hogy nem az isteni-szándékhoz simuló a kérő lelkületünk. Ha könyörgő imánkat és lelkületünket alávetjük az isteni-szándéknak, akkor soha sem érhet csalódás bennünket, mert csak az a kérésünk nem teljesül, amely nincs testünk-

lelkünk, transzcendens elhívásunk javára. – Ezt az esdeklő lelkiületet kell eltanulnunk Krisztustól és Szent Pártfogóinktól, akkor minden imánkat, a könyörgő imát is Krisztus kezébe téve terjesztjük Isten elé. – Ő pedig meghozza számunkra az isteni-szándékkal meg-egyező kérések teljesülését, és megszerzi a kiengesztelődést!

A kiengesztelődés transzcendens ténye jelenleg még nem kellően tisztázott, s a kiengesztelődés teológiáját még nem dolgozta ki eléggé sem a keresztény hittudomány, sem a keresztény aszketika. Pedig a transzcendenciához való kapcsolatunkban lényeges és döntő láncszem a megtérés és megigazulás között. Gyümölcsei pedig: az imádás, a hálaadás, az engesztelés és a kérés lelkiülete Istennel való kapcsolatunk és dialógusunk – az ima – legfontosabb alapját képezi. – Jelenleg elégedjünk meg ennyivel és azzal a meggyőződéssel, hogy keresztény voltunkhoz alapvetően hozzátartozik a kiengesztelődés valamennyi fokozata, első sorban az Istennel való kiengesztelődés. Mert ez az alapja a Krisztusi Titokzatos Test közösségével, a profán emberi-közösséggel és az önmagunkkal való kiengesztelődésnek, megbékélésnek is.

1. 3. 3. A megigazulás és következményei a keresztény ember számára.

A keresztény ember számára a harmadik – és az előzőeket betetőző – transzcendens tény: a megigazulás.

A megigazulást talán úgy fogalmazhatnánk meg, hogy az embernek Istennel való közös létállapota itt a földön, melyet teológiailag a megszentelő-kegyelem állapotának nevezünk. „Aki szeret engem, megtartja tanításomat: Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk, és benne fogunk lakni” – mondja Krisztus búcsúbeszédében. Valójában a megigazulás: mi Istenben és Isten bennünk.

Természetesen ennek feltételei vannak.

– A megigazulás első feltétele: Isten önátadása az embernek, mert Isten az, aki barátjául választ, és meghív bennünket a vele való dialógusra.

– A megigazulás második feltétele: nemcsak Isten kezdeményezésén múlik a megigazulás, hanem a mi hozzáállásunkon is; tehát a felajánlott dialógus elfogadása.

– A megigazulás harmadik feltétele: a felajánlott dialógus elfogadásában a mi részünkről leglényegesebb az akarat szabadsága, mert a kegyelemmel való együttműködés csak szabadon történhet. „Az igazság szabaddá tesz...” és „Ha a Fiú tesz szabaddá titeket, valóban szabadok lesztek” – mondja Krisztus János evangéliumában.

További két megfontolás:

– A szabadsággal nem élhetünk vissza, és a megigazulást el is veszíthetjük. Ezért mondja Szent Pál: „Félelemmel és rettegéssel munkálkodom üdvösségemen.” – Ez nem Istentől való félelmet és rettegést jelent, hanem – saját hibáink és hajlamaink ismeretében – az önmagunktól való „félelmet és rettegést”, amely megromlott ösztöneink, elhomályosult értelmünk és rosszra-hajló akaratunk miatt jogos és indokolt.

– A megigazulás azonban több – igen súlyos – feladatot ró ránk, melynek megfelelni a keresztény ember elsőrendű kötelessége. Ezek a feladatok a következők.

Istent láthatóvá és elfogadhatóvá kell tennünk a kívülállók számára. Ahogy Krisztusban Isten látható formában jelent meg az emberek között, ugyanúgy a megigazultakban, akik Krisztust öltik magukra, Istennek kell megmutatkoznia. Mert a megigazultak élete úgy fogható fel, mint „Isten ajánló-levele”, melynek révén Isten mindenki számára felajánlja üdvösségét. A megigazultak egész élete – nem a szavai, az élete! – kell, hogy tanúságtétel legyen.

Megigazulásunk közösségi vonásai ember-lényegünkből következnek, minthogy személyiségünk kibontakozásának lényeges feltétele a közösségi élet. Közösségi szolidaritásunk annyira hozzátartozik emberségünkhöz, hogy Isten nemcsak az egyéni kibontakozásunkhoz szükséges cselekedeteinkre – pl. az irgalmasság cselekedeteire – kötelez bennünket, hanem a közösségre irányuló magatartásunkat és felelősségünket is számon kéri. Isten-népe tagjaként egyénileg felelősek vagyunk a Krisztusi Test többi tagjának és a jelenleg még kívülálló meghívottaknak sorsáért és megigazulásáért. (II. Vatikáni Zsinat: Lumen gentium.)

Megigazulásunk kötelez a más meggyőződésű emberekkel való együttműködésre. Itt a II. Vatikáni Zsinatnak a vallásszabadságra vonatkozó dekrétuma az irányadó, mely szerint mások lelkiismereti meggyőződést mindenképpen tiszteletben kell tartanunk, még akkor is, ha az csak részigazságokat tartalmaz. Ennek alapja: az igazság perszonalisztikus – személyes-tartalmú – vonatkozása. Ez azt jelenti, hogy nincs ember, akinek száz-százalékosan igaza lenne, de olyan sincs, aki száz-százalékosan tévedne. Tehát a tévedésben és a tévedőben meglévő igazságot fel kell fedoznünk, s a tévedő ember méltóságát mindenképpen tiszteletben kell tartanunk.

Legfőbb gondunkat azonban azokra kell irányítanunk, akik a hitben egyek velünk, az ő megtérésüket, kiengesztelődésüket és megigazulásukat kell szolgáljunk. Isten ugyanis nem közvetlenül szólítja meg az embereket, hanem ember-testvéreiken keresztül. Minden közvetve Istentől jövő megszólításra adott válaszaink a másokkal való közösségben valósulnak meg legbiztosabban és leghatékonyabban.

(Mindezek zsinati alátámasztása az „Egyház a mai világban” c. zsinati dekrétumban található meg.)

A megigazulás gyümölcsei közül hármat kívánok kiemelni: az örömet, a békét és a bizalmat.

Az öröm, mint a megigazulás gyümölcse a keresztény ember számára.

Az öröm a kiegyensúlyozottságnak és a boldogságnak az a megnyilvánulása, amikor az ember tele van derűvel, jókedvvel, vidámsággal. – A derű, a jókedv, a vidámság megint csak fokozatot jelent: az örömnél mindig magasabb fokú jelenlétét és megnyilvánulását. Az jelenti, hogy az öröm mindig nagyobb mértékben tölti el az embert.

Természetesen ennek az örömnél az intenzitása változó. lehet csendes öröm csendes derűvel, mely az emberi lélek belső örömének mértékletes és mérsékelt külső megjelenése. A hangos jókedv és vidámság nem mindig takar nagyobb és magasabb fokú belső örömet. Sőt, a mértéktelen – sokszor vad és fékevesztett – vidámság nagyrészt csak pótléka a belső örömnél, pótcselekvés csupán, mely a belső kiegyensúlyozottságnak és boldogságnak hiányából származik. Ez bizony nem lehet a megigazulás gyümölcse!

Az igazi öröm mögött mindig a megigazulás biztonsága, kiegyensúlyozottsága és boldogsága áll. – „Ezeket azért mondom nektek, hogy az én örömöm legyen bennetek is, és teljes legyen az örömötök” – mondja Krisztus búcsúbeszédében. S ha értő szemmel megvizsgáljuk, azt kell tapasztalunk, hogy minden igazi öröm mögött – legyen az akár természetes esemény fölötti öröm is – mindig a megigazulás transzcendens állapota áll, s az teszi „teljessé” szubtranszcendens örömeinket is. – Transzcendens örömünk azonban transzcendens tényből – a megigazulásból – fakad, éppen ezért elsődlegesen Istenre vonatkozik, mint a Próféta mondja: „Én azonban örülök az Úrban, ujjongok üdvözítő Istenemben!” (Habakuk.) – Vagy mint az Énekek Énekében olvassuk: Te leszel az örömünk és a boldogságunk!”

A béke, mint a megigazulás gyümölcse a keresztény ember számára.

A béke az országok között a háború szünetelését jelenti; közösségi vonatkozásban a viszálykodás nélküli nyugalmas együttélést; egyénileg: a belső nyugalmat, türelmet, csendet. – A

háború-nélküliség azonban nem igazi béke, mert tele van feszültségekkel: megtapasztalhattuk az u. n. „hideg-háború” évtizedeit, amelyek egyáltalán nem jelentettek békét a világnak. De a mi múlt század második felében átélt 45 évünk alatt sem tapasztalhattunk meg viszonylagos békét sem, mert tele volt feszültséggel, békétlenséggel, erőszakkal: emberek és embercsoportok elleni csendes és kevésbé csenden háborúval.

A lélek békéje – az örömmel együtt – a belső nyugalomnak és kiegyensúlyozottnak az állapota, amikor az ember feszültségektől mentesen elégedett, elkerüli a másokkal való súrlódást és viszálykodást, helyette a mindenkivel – első sorban Istennel – való megegyezőséget munkálja. A lelki béke igazából csendet és nyugalmat jelent, de nem a temetők csendjét és a holtak, tehetetlenek nyugalalmát. A csend – a termékeny csend – a béke szülöttje, a nyugalom pedig a csendes tevékenység és a szorgalom nyugalma: amikor nem harsog a hatalom, és nem szabja meg számunkra a tevékenységet hangos hatalmi szó. – „Békességet hagyok rátok, az én békémet adom nektek...” – mondja Jézus búcsúbeszédében, s mi hozzátesszük imánkban: „Ne vétkeinket nézzed, hanem Egyházad hitét, és őrizd meg Egyházadat szándékod szerint békében!” – Abban a békében, amely a megigazulás gyümölcse.

„Békesség nektek!” – köszönti tanítványait a feltámadt Üdvözítő, és öröm támad valamennyiük szívében. Krisztus békéjét és örömét kívánjuk egymásnak Húsvétkor, mert „a béke és az öröm csókot váltanak” – mondja a Zsoltáros. De ezt a békességet kapjuk és adjuk tovább vasárnapról vasárnapra az Őr asztalánál, és boldogok lehetünk, ha egész héten át megőrizzük az oltártól hozott békességet. Mert ez a békesség a megigazulás transzcendens gyümölcse, mely munkálkodik bennünk, ha hagyjuk, és kiárasztja környezetünkre is ezt a transzcendens békességet. – Legyen életünk kísérője és örömünk társa Krisztus békessége!

A bizalom, mint a megigazulás gyümölcse a keresztény ember számára.

A krisztusi béke nemcsak Istennel való helyes kapcsolatunkat jelenti, hanem annak mélyleges tudatát, lelkünk kiegyensúlyozottságát: a bizalmat Istenben. Amikor Szent Pál, Szent János és Szent Péter a békét emlegetik, nem hagynak kétséget a felől, hogy a lélek nyugalma, biztonságérzetére: a teljes bizalomra gondolnak. Jézus búcsúbeszédének utolsó mondata is ezt bizonyítja: „Azért mondtam mindezeket nektek, hogy békességetek legyen bennem. A világban üldözést szenvedtek, de bízzatok: és meggyőztem a világot!”

A bizalom profán vonatkozásban: az olyan személyre irányuló érzésünk, akire rábízhatjuk magunkat. – (Ez az értelmezés annyiban téves, hogy a bizalom nem érzés, hanem tudat!) – Transzcendens vonatkozásban a bizalom Istenre irányuló tudatunk, hogy teljesen rábízhatjuk magunkat, és mindenképpen megbízhatunk benne. – Így Krisztus követőinek alapérzése nem a szorongó aggodalom, hanem a feltétlen bizalom. Ez ugyan néha eltűnhet és hiányozhat, hisz maga Krisztus is átélte az Istentől való elhagyatottság kínját szenvedésének csúcán, de ezt Ő tudatosan vállalta értünk. Bennünket soha nem hagyhat – és nem is hagy – a bizalom számára megoldhatatlan válságban, hiszen tudja, hogy szükségünk van kapaszkodókra, főleg transzcendens vonatkozásban. Ezért mondja Roger Testvér olyan meggyőzően: „A bizalomból származó lendületet életünk során ezerszer újra meg újra felfedezzük. A bizalom olyan egyszerű és természetes, hogy mindenkor mindenki képes befogadni.”

Megigazulásunk nyomán ennek a bizalomnak olyan erősnek kell bennünk lennie, hogy azt semmi meg ne ingathassa. Annál inkább szilárdnak kell lennie, mert Isten megtámogatja kegyelmével ezt a bizalmat. A megtérés, kiengesztelődés, megigazulás folyamatában ez a bizalom mindig nagyobb és szélesebb alapot, mindig nagyobb és teljesebb kegyelmi támaszt kap. Így bizvást Krisztusra bízhatjuk magunkat, hiszen Ő „meggyőzte a világot”.

X X X

Keresztény emberségünknek a transzcendencia oldaláról történő megközelítésével még magasabbra jutottunk, mint amikor az erkölcsiség és a humanizmus oldaláról közelítettük meg azt. Az előzőekben azt állapítottuk meg, hogy az erkölcsiség és a humanizmus valódi kiteljesedését a kereszténységben kapja meg. Most a következőket csatolhatjuk ehhez.

- A transzcendencia a kereszténységben egészen közel férkőzik emberségünkhöz, vagyis beépül ember-voltunkba.
- A transzcendencia révén a kereszténységben kiegészülnek az emberi természet hiányosságai, sebei pedig begyógyulnak.
- A transzcendencia révén a kereszténységben az emberi természet a szubtranszcendenciából a transzcendenciába emelkedik.
- A transzcendencia révén az emberi természet kiteljesül, soha nem remélt fejlettséget és tökéletességet ér el.

Mindezek alapján sajnálattal állapíthatjuk meg, hogy az emberiség legnagyobb tragédiája: a transzcendenciától való elszakadás. A mai emberiség sebei csak a transzcendencia segítségével gyógyíthatók, hiányai csak így pótolhatók. – Éppen ezért óriási a keresztény ember felelőssége a sebek gyógyítása és a hiányok pótlása területén. És hogy a mai világ, a mai emberiség számára kovász legyen és világító fáklya és hegyen épült város!

2. TRANSCENDENS ETIKAI STRUKTÚRÁK.

Az embert úgy határoztuk meg, mint értelmes-életet, vagyis az egybeépült biológiai-pszichikai-erkölcsi strukturáltságot. Ez az értelmes-élet – a legtökéletesebb formában, az Isten-hit révén – érintkezésbe jutott a transzcendenciával, így biológiai-pszichikai-erkölcsi strukturáltsága kiegészült a transzcendens strukturáltsággal. Kérdés azonban: milyen ez a transzcendens strukturáltság ontológiai és etikai vonatkozásban? – Tekintettel arra, hogy egész meggondolásunkat a transzcendencia erkölcsi strukturáltságának kívánjuk szentelni, ezt a bevezető részt a transzcendencia ontológiai megvilágítására szánjuk. Vagyis azt szeretnénk megfogalmazni: mi is valójában a transzcendens lét? – Figyelembe véve azonban azt, hogy fogalmainkat a szubtranszcendens létrendből kölcsönözzük, kénytelenek leszünk – mert mi mást is tehetnénk? – ezeknek a fogalmaknak és a rendszerelméletből kölcsönvett műveleteknek: elsősorban a leképezés-elvének segítségét igénybe venni. Gondolatmenetünket pedig „a természettudományos létfogalmon alapuló ontológia” megfontolásaiból kölcsönözzük.

2. 1. A transzcendencia, mint ontológiai létállapot.

Ha végigtekintünk a pusztalét, az élet és a tudat struktúraszintjein, félreérthetetlen módon meg kell állapítanunk, hogy minden struktúraszint nyitott a felette levő magasabb rendű létstruktúra felé. Ez a nyitottság nem más, mint az, hogy minden struktúraszint legfejlettebb létezője magában hordja a fölötte levő struktúraszint lét-lehetőségét.

– Így a legmagasabb rendű prébiológiai – élet előtti – lét struktúra, a polipeptid magában hordja az élet lehetőségét;

– A legmagasabb rendű biológiai létstruktúra, a szenzoreflexív létező, magában hordja az önreflexió és a tudat lehetőségét.

Lehetetlennek tűnik, hogy ezzel lezárult volna a sorozat, annál is inkább, mert a tudati struktúraszint is lezáratlan. Ez a lezáratlan tudati struktúraszint nyitott a lehetséges transzcendencia felé.

A leképezés – transzformáció – rendszerelméleti művelete segítségével a következő megállapításokat tehetjük a transzcendencia felé vezető úton.

Először: A struktúraelemzés keretén belül – a leképezés műveletének segítségével – a prébiológiai struktúraszintből, a biológiai struktúraszinten keresztül át tudunk jutni egészen a tudati struktúraszintbe.

Másodszor: A tudati struktúraszintet az értelmes-élet – vagyis az egybeépült biológiai-pszichikai-erkölcsi strukturáltság – és a transzcendencia találkozási és közös-részeként – mely a halmazelmélet interszekció művelete – határozhatjuk meg.

Harmadszor: A szabad választás képességével valójában a tudati létstruktúra legjellemzőbb transzcendens paraméterét fogalmazhatjuk meg.

Így a leképezés művelete segítségével nemcsak elérkezhetünk a transzcendencia határához, hanem azt át is léphetjük. A tudati létstruktúra transzcendens léthányadát emberi léleknek nevezzük, az emberi lelkek pedig a biológikumhoz kötött transzcendens létezők részhalmazát képezik. – Igaz, mindezeket a megállapításainkat „bizonyosság” helyett csupán „nagy valószínűséggel” tehetjük, s a leképezés műveletével csak a transzcendencia ellentmondásmentes lehetőségéhez juthatunk el. Ontológiai szempontból azonban számunkra ez már elegendő, hiszen a lét a lehetőségből forraszik, mint annak aktualizálódása, valóra válása. Az emberben pedig a transzcendens paraméterek lehetősége – pl. a szabad választás; az ellenség-szeretet; az önfeláldozás; a vértanúság – igen gyakran realizálódik. – Az előző részben tárgyalt megtérés,

kiengesztelődés és megigazulás és mindezek gyümölcsei kifejezetten transzcendens paraméterek, és az aktív keresztény életében valamennyien realizálódnak.

Ezeket a megfontolásokat követően kíséreljük meg a transzcendencia és a transzcendens létállapot ontológiai meghatározását. Természetesen ez egyúttal jelenti az állapothatározók, az állapothatározók paraméterei, valamint azok intenzitásának magasabbrendűségét a szubtranszcendens állapothatározók, paraméterei és intenzitásuk lényege tekintetében, azok lényegével szemben minden vonatkozásban. És ugyancsak természetes az is, hogy a transzcendens magatartáshoz, magatartásformákhoz és a magatartásváltozásokhoz nem elégségesek a szubtranszcendens energiák, hanem azokat meghaladó transzcendens energiahatások – kegyelmi-hatások – szükségesek azokhoz. Ezeknek a transzcendens energiahatásoknak mértékét és intenzitását a transzcendens struktúrák létbeli állapota indokolja és határozza meg.

A transzcendens létállapotot – az általam szabadság-létformának nevezett – létstruktúrában fogalmazhatjuk meg, melynek alapvető állapothatározói a következők:

- az alternatíva felismerő-képesség magas rendezettségi szintje;
- a kényszerfeltételek körének jelentős leszűkülése;
- a szabadságfokok számának jelentős bővülése;
- a szabadságfokok és állapothatározói-paraméterek megválasztásának lehetősége;
- mindezekhez szükséges és megfelelő transzcendens – kegyelmi – energiaszint és energiahatás megléte.

Megjegyzés: Röviden meg kell határoznom ezeknek az állapothatározóknak mibenlétét.

- Az alternatíva felismerő-képesség a szabad választás előfeltétele: a tudatnak az akarat – törekvés – elé kell tárnia a választási lehetőségeket – alternatívákat – és mindhez meg kell adni a javallatot, illetve az ellenjavallatot.
- A kényszerfeltételek az akarat szabadságát gátló külső és belső körülmények, melyek száma annál nagyobb, minél alacsonyabb rendű egy létstruktúra; a létstruktúra strukturális emelkedésével csökken a kényszerfeltételek száma.
- Szabadságfoknak nevezzük azokat hely- és impulzus-koordinátákat, melyektől a rendszer energiaállapota függ; minél magasabb rendű egy rendszer, annál nagyobb a szabadságfok-száma.
- A szabadságfok-szám és az állapothatározói paraméter megválasztásának lehetősége valójában csak a transzcendenciában lehetséges; az ember csupán gondolatban választhatja meg ezeket – nagyon ritka az az eset, amikor az ember fizikai szabadságfok-számát befolyásolni képes, – fantáziája azonban nincs kötve hely- és impulzus-koordinátákhoz.
- A transzcendens energiaszint és energiahatás, a szubtranszcendens energiákat minőségben meghaladó energiák hatás, pl. szeretet-energia; az ilyen energiahatások képesek a transzcendens létállapot állapothatározóit, azok paramétereit a transzcendens létállapotnak megfelelően beállítani.

A transzcendens létstruktúrák összessége transzcendens struktúraszintet alkot, hasonlóan a többi struktúraszinthez, de lényegesen meghaladva azokat. Ontológiailag tehát megalapozott a transzcendens létállapotról és transzcendens struktúraszintről beszélni. – De meg kell jegyezni, hogy a többi struktúraszint valóságos léte „természettudományos létfogalmon alapuló ontológia” segítségével, tapasztalat, logika és rendszerelmélet útján igazolható. Ezzel szemben a transzcendens létstruktúrák, a transzcendens struktúraszint, vagyis egyáltalán a transzcendencia valóságos léte ezen az úton nem igazolható, csipán az ellentmondásmentes lehetősége. – Igazolni – véleményem szerint – csak etikai alapon lehet a transzcendenciát és a transzcendens struktúrák létét. Ezt kíséreljük meg fejezetünk további részében.

2. 2. A transzcendencia etikai megközelítése és megfogalmazása.

Kiindulásunk az ontológiai paradoxonokból történik, melyeket nem csupán a bizonyos kényszerfeltételektől mentes szabad választás hoz felszínre. A tudati struktúraszint vizsgálatánál ugyanis felmerülnek olyan tények, – nevezhetjük paradoxonoknak, – melyekre nem ad kielégítő magyarázatot sem a természettudományos megfontolás és az ahhoz rendelt logikai műveletek, sem „a természettudományos létfogalmon alapuló ontológia”. Ezek a tények ontológiai jelenségek, melyeket hasznos a következőkben röviden sorra venni.

– A legfejlettebb biológikum nem szükséges és elégséges feltétele a magasrendű tudati életnek. – A szenzo-reflexivitás feltétlenül szükséges alapfeltétel, de azon belül már nem szükségképpen, hogy a magasabb rendű tudati létező egyben a legfejlettebb biológikummal is rendelkezzen. – Igen sok, a szellemi életre nagy hatást kifejtő ember, nem rendelkezett fejlett testi adottságokkal, sőt közöttük többen biológiailag kifejezetten gyengék és fejletlenek voltak. Ugyanakkor biológiailag rendkívül fejlett emberpéldányok értelmileg igen alacsony szinttel rendelkeztek.

– Az ember bármilyen pszichikai energiaszintet elfoglalhat, ellentétben a prébiológiai és biológiai létstruktúrákkal, ahol a természettörvény szigorúan szabályozza az energiaszinteket, energiahatásokat, energiaállapotokat és az azokban történő megjelenés formáját.

– Prébiológiai és biológiai energiahatások nélkül jöhet létre tudati állapotváltozás, első sorban vallási, művészi és erkölcsi vonatkozásban, beleértve a tudományok területét is.

– Prébiológiai és biológiai létállapotot és relációkat meghaladó, azokban nem gyökerező és azokkal kapcsolatban nem levő eszmékért képes az ember tartósan szembefordulni a fizikai és biológiai természettörvényekkel, gondoljunk csak a tudomány, a társadalmi fejlődés és a vallások vértanúira.

– Az ember képes a természet számára legnagyobb jót: a létet eldobni önmagától. – Gondoljunk az öngyilkosok állandóan fokozódó számára, amit nemcsak a körülmények okozta pánikban, pillanatnyi elmezavarban, végleg megoldhatatlannak tűnő helyzetben, hanem bizonyítottan tudatos és megfontolt esetekben is képes az ember elkövetni.

Fenti paradoxonok kielégítő, a természettel és természettörvényekkel ellentmondásban nem levő, szükséges és lehetséges feloldását – nagy valószínűséggel – a tudati struktúraszint és a transzcendencia találkozási pontja, a tudati struktúraszint és a transzcendencia egymással történő átfedése – halmazelméleti interszekciója – teszi lehetővé.

Ezek az ontológiai – létbeli – paradoxonok azonban nem mindig csak a transzcendencia ellentmondás-mentességét és lehetséges voltát igazolják. – Kell azonban találnunk olyan utat, amely a transzcendencia ellentmondás-mentességén és lehetséges voltán túl, a transzcendencia valóságos létét igazolja. Ezt az utat az etika nyitja meg számunkra.

2. 2. 1. Az erkölcsi strukturáltság meghaladja a tudati struktúraszintet.

Az előző paradoxonokból emeljünk ki egyet:

„Prébiológiai és biológiai energiahatások nélkül jöhet létre tudati állapotváltozás, első sorban vallási, művészi és erkölcsi vonatkozásban, de a tudományok területén is.” – A hangsúlyt jelenleg az erkölcsi állapotváltozásra helyezzük.

Mit jelent az erkölcs és az erkölcsi állapotváltozás? Speciális strukturáltságot és ebben a speciális erkölcsi struktúrában, az erkölcsi magatartásban létrejött mozgásállapotot és annak

változását. – furcsa módon „a természettudományos létfogalmon alapuló ontológiában” még szó sincs erkölcsi strukturáltságról. Joggal! Minthogy a természettudományos létfogalom alapján az ember-fogalomban csak biológiai és pszichikai strukturáltság van a tudati struktúraszinthez kapcsolódóan. Az etika értelmes-élet fogalmában jelenik meg először az egybeépült biológiai-pszichikai-erkölcsi strukturáltság, az erkölcsi struktúra és az erkölcsi magatartás, mint az embernek új állapothatározója, ennek az új állapothatározónak önálló megfogalmazása, s az új struktúráknak egymáshoz történő rendezése.

Jól tudom, hogy az emberben nem választható szét a biológiai szubsztrátum a tudati és erkölcsi felépítménytől. Tudom, hogy ezek állandó kölcsön- és együtt-hatásban állnak egymással. Ennek megfelelően minden állapotban, állapotváltozásban kölcsönösen közreműködnek. – Elvileg, eszmeileg mégis szétválaszthatók, annál is inkább, mert más a létforrásuk, s ennek megfelelően: más a létformájuk. – A biológikum és pszichikum létforrása a természettudományos létfogalom: létezik az, ami kölcsönhatni, vagy kölcsönhatást elviselni képes. – Röviden: létezik az, ami kölcsönhatásban részt venni képes. – Ezzel szemben az erkölcsiség forrása az erkölcsi-jó: erkölcsös az a magatartás, amely az erkölcsi-jót hordozza.

Minderre – természetesen mondhatná valaki: „Jó, jó! De hiszen maga az erkölcsi jó relatív fogalom, így az erkölcs maga is relatívvá válik.” – Való igaz, hogy az erkölcsi-jó kialakulásába jelentősen belejátszik a közmeggyőződés, mely a tudati struktúraszint változásával mindig módosulhat. De maga a közmeggyőződés is – erkölcsi vonatkozásban – az erkölcsi-jó megismerésén és megragadásán alapszik, mely újra csak feltételezi a transzcendencia tényleges létét, s annak megismerése vonatkozásában a tudat és erkölcsiség állandó kölcsönhatását. Ez a kölcsönhatás pedig lehet viszonylag kevésbé-teljes, vagy teljesebb a tudati és erkölcsi szintnek megfelelően. – Éppen ezért állítom, hogy az erkölcsi strukturáltság, mint a tudati strukturáltságot meghaladó léthatározmány – relativitása ellenére – mindig meghaladja létében és értékében a tudati strukturáltságot. Nem beszélve arról, hogy a transzcendenciában vannak az erkölcsiségnek abszolút normái, melyek kihatnak a viszonylag – relatíve – alacsonyabb erkölcsi szintre is.

2. 2. 2. Az erkölcsi energetikai törvények.

Tekintettel arra, hogy mások a különböző struktúraszintek lét-forrásai és lét-formái, ennek megfelelően mások az energetikai fogalmak és törvények már a természettudományos létfogalommal kapcsolatban is, és megint mások az erkölcsiség viszonylatában. Nem mintha nem érvényesülne a szabadenergia-hatás- és entrópia-elv, a legkisebb hatás- és a leggyorsabb lebomlás-elve, valamint a határozatlansági-reláció az erkölcsi struktúraszinten, csakhogy ezek az erkölcsiségnek megfelelő – magasabb rendű – leképezései (transzformációi) a természettudományos elveknek. Ugyanígy az erkölcsiség fejlődési-elve is jelentősen és lényegesen magasabb szintre transzformált-elv a természettudományok fejlődés-elvéből.

Ezeket az erkölcsiségbe leképezett elveket nem lesz hiábavaló röviden áttekinteni, és az erkölcsiségnek megfelelően megfogalmazni.

– Az erkölcsi szabadenergiahatás-elve: Az erkölcsi szint emelkedése minden esetben – nagy valószínűséggel – erkölcsi gerjesztéssel, vagyis az erkölcsi struktúra belső szabadenergia-tartalmának növelésével érhető el.

– Az erkölcsi entrópia-elv: Minden erkölcsi struktúrában az energiahatások és energiaátalakulások következtében növekszik az erkölcsi entrópia tartalom mennyisége, s amennyiben a belső szabadenergia tartalom növekedése nem haladja meg az entrópia tartalom növekedését,

az erkölcsi struktúra a stabilizálódási, vagy erkölcsi energiaszint csökkenési valószínűségével bír.

– Az erkölcsi legkisebb hatás-elve: Az erkölcsi energiahatás nagy valószínűséggel mindig megtalálja azt az utat, mely az erkölcsi struktúrát a lehető leggyorsabb módon, a lehető leggazdaságosabb és leghatékonyabb energiafelhasználással juttatja magasabb erkölcsi energetikai állapotba.

– Az erkölcsi leggyorsabb lebomlás-elve: Az erkölcsi energiahatás szempontjából magára hagyott erkölcsi struktúra – nagy valószínűséggel – a lehető leggyorsabban elveszíti erkölcsi energiátartalmát, és a legalacsonyabb erkölcsi szinten stabilizálódik. (Erkölcsi energia-minimum-elve.)

Az erkölcsi struktúrákkal kapcsolatban azonban – kauzalitás és bizonyosság helyett – csupán relatív-kauzalitásra és valószínűségekre szorítkozhatunk kijelentéseinkben. Az azonban kétségtelen tény, hogy az emberben, mint az értelmes-élet hordozójában, megjelenő erkölcsi strukturáltság magasan meghaladja – mintegy megkoronázza – a biológiai és pszichikai strukturáltságot. Az is kétségtelen tény: az emberben, az értelmes-élet hordozójában, – annak ellenére, hogy egybeépült a biológiai-pszichikai-erkölcsi strukturáltság, – létállapotában és értékében az utóbbi – az erkölcsi – felülemelkedik az előzőkön, minthogy létét és létformáját tekintve a transzcendenciában gyökerezik, tehát szorosan a transzcendenciához tartozik.

2. 2. 3. Mi különbözteti meg az erkölcsiséget a szubtranszcendenciától?

Tekintettel arra, hogy az emberi gondolkodásunkban ontológiai bizonyosságokhoz eljutni nem tudunk, csupán valószínűségekből fogalmazhatjuk meg állításainkat, akkor, amikor az erkölcsiségről – mint általános ontológiai valóságról – beszélünk, ugyancsak valószínűségi változók segítségével állíthatjuk fel függvénykapcsolatainkat az erkölcsiség vonatkozásában.

Első megállapításunk: Prébiológiai és biológiai szinten nincs az erkölcsi strukturáltsághoz hasonló állapot. – Vannak ugyan természettudósok, akik az állati csalhatatlan ösztönt az erkölcsiség biológiai megjelenésének, a biológia erkölcsi kategóriájának tartják. Az ösztön azonban merő biológiai sajátosság, melyet ugyan az állati-lét legjelentősebb tényezőjeként kell elismernünk, de nem erkölcs, mert minden esetben

– kötött az állati létformához;

– az állati létforma fennmaradását szolgálja mind a létfenntartás, mind a fajfenntartás szolgálatában;

– az állati egyed és faj az ösztönnek teljesen alá van vetve, ellene nem fordulhat;

– a magasabb rendű biológiai létben – a szenzoreflexivitáson felülemelkedő emberi létformában – már elveszíti „csalhatatlan voltát”, s az egyén is, a faj is szembefordulhat, és igen gyakran szembe is fordul biológiai vonatkozásban az u. n. „csalhatatlan ösztönökkel”.

Második megállapítás: A tudati szint még nem jelenti a „magas-szintű” erkölcsi strukturáltságot. – Vannak ugyan transzcendenciát el-nemfogadó antropológusok és filozófusok, akik az embert „erkölcsös állatként” – mint „animal eticum”-ot – határozzák meg. Ezzel szemben a következőket állapíthatjuk meg.

– A tudattal és tudatos törekvéssel nem jár együtt minden esetben az erkölcsiség. Sőt, magas kultúr-szintet elért népek – asszírok, babilóniaiak, de még a görögök és latinok is – erkölcsükben igen alacsony szinten, gyakran erkölcsök híjával éltek. (Nem beszélve a „hitlerizmusról” és a „sztálinizmusról”, magas értelmi szinttel rendelkező „terroristákról”.)

– A tudományok, főleg a természettudományokon alapuló tudományok ismeretanyaga, nem tartalmazza az „erkölcsi-jó” ismeretét és megfogalmazását.

– A kulturális és civilizációs törekvések, melyek magas-szintű tudati strukturáltság nélkül nem valósulhatnak meg, nem tartalmazzák az egyéni és közösségi erkölcsi-jót.

– A csak-tudati, csak-kulturális, csak-civilizációs elveken nyugvó társadalmi, gazdasági és politikai élet – mint az emberiség tragikus történelme igazolja – erkölcsiség híján egyéni és közösségi diktatúrákba torkollik, nem az embert szolgálja, hanem az ember ellen fordul.

Harmadik megállapításunk: A tudati-törekvési meggyőződés, magatartásformák és magatartásváltozások nem forrásai az erkölcsi meggyőződésnek, erkölcsi magatartásformáknak és erkölcsi magatartásváltozásoknak. Itt elég csak utalnom a tudományok eredményeire, elsősorban a természettudományos és technikai forradalomra, mely minden tudati-törekvési magatartásformája és magatartásváltozása ellenére sem hozott magával előrehaladást és fellendülést az erkölcsiség területén. – „A természettudományok forradalma nem hozta magával az erkölcsiség forradalmát.” – Sőt, a magasabb-szintű magatartásformákban deformálódó- és devalváló-jellegű magatartásváltozásokat hozott létre. (Pl. atom-kutatás, stb.)

Negyedik megállapításunk: Az erkölcsiség nemcsak eredetét, hanem célját tekintve is meghaladja a tudati-törekvési struktúraszintet.

– Eredetét tekintve – nyugodtan kimondhatjuk – az erkölcsiség a szubtranszcendenciát meghaladva a transzcendenciából veszi létének forrását, formáját, paramétereit és azok megnyilvánulásait, vagyis: egész magatartásformáját és minden magatartásváltozását.

– De célját tekintve is a transzcendenciába nyúlik az erkölcsiség: magatartásváltozásai – a szubtranszcendenciát meghaladva – transzcendens célt kapnak.

– Ezek az erkölcsi magatartásváltozások nem a kultúra és a tudomány sokszor kétes értékeit, nem is a civilizáció kényelmét és technikai kultúráját, nem a gazdasági élet jólétét és gazdagságát, de nem is a politika befolyását és hatalmát célozzák, hanem a transzcendens humanizmust, a transzcendens lét- és értékrendet, a transzcendencia nyújtotta békét, örömet és boldogságot.

– Ha a transzcendenciáról tudunk valamit, akkor azt – a kinyilatkoztatáson kívül – az erkölcsiségnek, az erkölcsi strukturáltságnak, az erkölcsi magatartásnak és magatartásváltozásoknak köszönhetjük.

Mi az hát, ami megkülönbözteti az erkölcsiséget a szubtranszcendenciától?

Előszőr: Az erkölcsiségnek nem alapja és nem forrása a szubtranszcendencia.

Másodszor: Az erkölcsi tudat és meggyőződés nem gyökerezik a tudati struktúraszintben, bár a tudati struktúraszint kölcsönhatásban van vele.

Harmadszor: Az erkölcsi magatartás nem tételez fel magas-szintű tudati-törekvési magatartást, bár a magas-szintű tudati-törekvési magatartás segítségével lehet az erkölcsi magatartásnak, és viszont.

Negyedszer: Az erkölcsi energetikai törvények ugyan a szubtranszcendens energetikai törvények magasabb-szintű leképezései, de lét és érték szempontjából lényegesen meghaladják azokat.

Ötödször: Az erkölcsi strukturáltság meghaladja a tudati-törekvési élet strukturáltságát; szervezetségét, információs és vezérlési szintjét tekintve független tőle és meghaladja azt.

Hatodszor: Az erkölcsi struktúraszint újabb és az eddigieknél minőségileg fejlettebb és magasabb rendű struktúraszintet képvisel.

Hetedszer: Az emberi létnek legmagasabb rendű értékét az adja, hogy az értelmes-életben a biológiai-pszichikai-erkölcsi strukturáltság révén a szubtranszcendencia fölé tud emelkedni.

Összefoglalva: Az erkölcsiség forrását, formáját, paramétereit, magatartását, magatartásváltozásait és célját tekintve transzcendens struktúra. Ez alapján véve azt jelenti, hogy az erkölcsi és transzcendens strukturáltság között – nagy valószínűséggel – ekvivalencia-reláció áll fenn.

2. 2. 4. A transzcendencia etikai megfogalmazása.

Mielőtt a transzcendencia etikai megfogalmazásáról szóló tárgyalásunkat megkezdենék, előre kell bocsátanunk a következőket.

1. Az etikai megfogalmazás minden esetben az erkölcsi-jóból indul ki.
2. Jó az, ami teljes egészében megfelel annak a rendeltetésének, melyet a megfogalmazás takar, illetve kimond.
3. Erkölcsi-jó az, ami a rendeltetésének való megfeleléségben tartalmazza az erkölcsi strukturáltságot és az abban való megjelenési formát.
4. Az erkölcsi strukturáltságban való megjelenési forma birtoklása egyszersmind ontológiai megvalósulást is jelent, nem ugyan a lét természettudományos megfogalmazását tekintve, hanem – elsődlegesen – erkölcsi léte vonatkozásában.
5. Az erkölcsi strukturáltságban való megjelenési forma és megvalósulás eleve feltételezi a pszichikai létformát, létmegvalósulást és kölcsönhatásokat. Vagyis: az erkölcsi lét alapját – ontológiai szubsztátumát – a pszichikai lét képezi.

Mindezek előrebecsátása után kíséreljük megadni a transzcendencia etikai megfogalmazását.

A transzcendencia megfogalmazása akkor válik logikussá és kézenfekvővé, – már pedig emberi gondolkodásunknak éppen ez a „gyöngéje” a transzcendenciával kapcsolatban is, hogy mindenkor „logikussá és kézenfekvővé” kívánjuk tenni gondolkodásunkat, érvelésünket, – ha ezeket az előrebecsátott megállapításokat kíséreljük meg alkalmazni a transzcendencia megfogalmazása során.

– A transzcendencia etikai megfogalmazásánál az erkölcsi-jóból kell kiindulnunk. – A transzcendencia tehát nemcsak létében, létformájában és léthatározányaiban haladja meg a szubtranszcendenciát, hanem strukturáltságának mikéntjében és minőségében is: a szubtranszcendencia prébiológiai-biológiai-pszichikai strukturáltsággal rendelkezik, a transzcendencia pedig – az előzőeket lényegében meghaladó – erkölcsi strukturáltsággal. A transzcendenciának ez az erkölcsi strukturáltság nemcsak meghatározója, hanem megjelenési formája is.

– A transzcendencia megfogalmazásában a jó a rendeltetésének való teljes megfelelést jelent. – A transzcendencia tehát teljes mértékben meghaladja a szubtranszcendenciát, annak strukturáltságát és léthatározományait, a szubtranszcendencián való felülemelkedésnek teljes mértékben megfelel.

– A transzcendencia megfogalmazásában az erkölcsi-jó egyben erkölcsi strukturáltságot és abban való megjelenési formát jelent. – A transzcendencia tehát nemcsak létében, létformájában, léthatározányaiban haladja meg a szubtranszcendenciát, hanem strukturáltságának mikéntjében és minőségében is: a transzcendenciának az erkölcsi strukturáltság nemcsak meghatározója, hanem megjelenési formája is.

– A transzcendencia erkölcsi strukturáltságban való megjelenési formája egyben a transzcendencia ontológiai megvalósulását is jelenti. – Ennek az állításnak teljes megértéséhez vissza kell mennünk a szubtranszcendenciába, s annak legalapvetőbb strukturáltságát kell szemügyre vennünk. Tehát:

a pusztalét azonnal megjelenik, amint az elemi részek, atomok, molekulák, makromolekulás strukturáltsága jelenvalóvá válik;

a biológiai lét az élet strukturáltságával és kölcsönható-képességével azonnal jelenvalóvá lesz;

a pszichikai lét az öntudat, az általános – nem csupán a konkrét – absztrakció és a pszichikai kölcsönható-képesség megjelenésével strukturálódik, s a pszichikai tudati-törekvési élet – az egybeépült biológikum és pszichikum – struktúrája révén nyeri el létét.

A transzcendencia erkölcsi strukturáltságában és erkölcsi kölcsönható-képességében jelenik meg, és nyeri el transzcendens létét az emberben úgy, mint az értelmes-élet: a biológikum-pszichikum-erkölcsiség egybeépült léttartalma és létformája.

A transzcendencia, mint erkölcsi strukturáltságban való megjelenési forma, alapját – létbeli szubsztrátumát – a pszichikai lét képezi. – Állításunkat ismét e leképezések útján igazoljuk.

A puszta-lét legmagasabb formájában, magában hordja az élet lehetőségét és valószínűségét, az élet pedig feltételezi a puszta-lét strukturáltságát, mint szubsztrátumot.

Az élet legmagasabb rendű formájában, magában hordozza a tudat lehetőségét és valószínűségét, a pszichikum pedig feltételezi az élet strukturáltságát, mint biológiai szubsztrátumot.

A pszichikai létstruktúra ugyanígy magában hordozza az erkölcsiség – vagyis: a transzcendencia – lehetőségét és valószínűségét, az erkölcsiség pedig feltételezi a szellemi lélek strukturáltságát, mint pszichikai szubsztrátumot a transzcendenciahoz.

Összefoglalva: Az emberben tehát a transzcendencia, mint az egybeépült biológiai-pszichikai-erkölcsi strukturáltság van jelen. Az embert meghaladó – tehát biológikumhoz nem-kötött – transzcendenciát pedig az egybeépült pszichikai-erkölcsi strukturáltság és annak megjelenési formája képezi.

2. 2. 5. A transzcendencia létének igazolása.

Hátra van még a transzcendencia valóságos léte igazolásának kérdése.

(Lehetőségének és valószínűségének kérdését, ennek a lehetőségnek és valószínűségnek ontológiai helytálló voltát az előzőekben már kifejtettük.)

A transzcendencia valóságos léte igazolása kérdésének alapkiindulásaként az erkölcsiség és transzcendencia ekvivalenciáját kell alapul vennünk. Igazolási módként pedig a klasszikus „argumentatio ab esse ad posse” – a „létből a lehetőségre való következtetés” – bizonyítást kell elfogadnunk.

Először: Megközelítésünk és megfogalmazásunk során nagy valószínűséggel valószínűsítettük az erkölcsiség és a transzcendencia ekvivalenciáját. Ezt most tényként kell rögzítenünk, mert

– az erkölcsiség és a transzcendencia azonos módon haladja meg a szubtranszcendens létstruktúrákat, azok strukturáltságát és léthatározmányait;

– az erkölcsiség és a transzcendencia létében, létstruktúrájában és léthatározmányaiban független a szubtranszcendens létstruktúráktól;

– az erkölcsiség és a transzcendencia egyaránt a pszichikai strukturáltságot tételezi fel szubsztrátumként;

– az erkölcsiség és a transzcendencia strukturáltsága, energia-tételei és energiaszintjei azonosíthatók;

– mindezek alapján az erkölcsiség és a transzcendencia között ekvivalencia-reláció ténylegesen létesíthető.

Másodszor: A transzcendencia – vagyis az erkölcsiség – lehetséges voltának igazolása legkézenfekvőbb annak segítségével, hogy

– a transzcendencia – egyben az erkölcsiség – az emberi elme által megfogalmazható;

– a transzcendencia – egyben az erkölcsiség – az ember által felismerhető;

– a transzcendenciát – egyben az erkölcsiséget – az emberiség történelme folyamán számtalan esetben hitelt-érdemlően felismerte;

- a transzcendencia – egyben az erkölcsiség – az emberi történelem tanúsága szerint mindig létezett, jelenleg is létezik, és a transzcendencia időtlenségében mindig létezni fog;
- mindezek alapján a transzcendencia – egyben az erkölcsiség – lehetséges volta nemcsak valószínűsíthető, hanem létének tényéből igazolható.

Véggövetkeztetésünk: Fentiek alapján – ellentétben a „természettudományos létfogalom alapuló ontológiával” – etikai úton a transzcendenciának – egyben az erkölcsiségnek – nemcsak a lehetősége és létének valószínűsége, hanem tényleges léte, valamint strukturáltságának, energetikai-tételeinek és energiaszintjének, léthatározmányainak és megjelenési formájának a szubtranszcendenciát lényegesen meghaladó mivolta és minősége, létének a szubtranszcendenciától való függetlensége igazolható. – Ezen az úton a transzcendencia – egyben az erkölcsiség – struktúraszintjének (struktúraszintjeinek) lehetőségét, a transzcendens létnek az erkölcsiség struktúraszintjén (struktúraszintjein) való elhelyezkedését megismerhetjük. – Végül így – az Etika segítségével – a Legfőbb Transzcendens Létező, az Erkölcsiség Csúcspontja – vagyis: ISTEN – léte, alapvető léthatározmányai, a szubtranszcendens és transzcendens létstruktúrákhoz való relációja is megközelíthető és felismerhető.

2. 3. A transzcendens létbe beépült erkölcsi struktúra, erkölcsi struktúraszint.

Mielőtt a transzcendens létbe beépült erkölcsi struktúrával és struktúraszintjével foglalkoznánk, kísérletezzünk egy rendszerelméleti megfontolással: vajon mi az, amelynek révén a struktúra struktúrává válik? Vagyis: vegyük először sorra azokat az alkotóelemeket – vagy ha jobban tetszik: alap-strukturáltságokat – melyek a létstruktúrát létstruktúrává teszik.

Először: Szüksége van a struktúrának szubsztrátumra, mely a struktúrát hordozza. Ez lehet a pusztán anyagi lét elemi részecskéi vonatkozásában matematikai megfontolás, vagyis a természettörvények matematikai összefüggése, mint Heisenberg Kvantum-térelméletében; vagy a kvarkok, elemi anyagi „adagok” között – ugyancsak matematikailag megfogalmazott – energetikai összefüggések, mint a Gell-Mann-féle kvark-elméletben; vagy az elemi részek multiplettekbe-foglalása, mint a von Weizsäcker-féle „SU(2)-szimmetria” elméletben. – A további szubsztrátumok már – matematikailag mindig nehezebben megfogalmazható – strukturális felépítéssel bírnak, mint pl. a proteoidok az élet vonatkozásában; a szenzoreflexivitás a tudat vonatkozásában; a pszichikai-lét a transzcendencia vonatkozásában.

Másodszor: Szüksége van minden struktúrának energetikai-strukturáltságra, mely jelenti a létstruktúra energia befogadóképességét és annak feltételrendszerét. Jelenti tehát a rendszer kötési- és szabadenergia készletét, energetikai alsó és felső küszöbszintjét az energetikai törvényrendszernek megfelelően, az azzal összhangban levő kényszerfeltételekkel és szabadságfokokkal együtt. – Ez biztosítja minden létező számára – struktúraszintjének megfelelően – az energetikai stabilitást és a fejlődési valószínűséget. Az energetikai törvényrendszer természetesen magában foglalja a szabadenergia-hatás, az entrópia hatás, a legkisebb-energiahatás törvényszerűségein alapuló energetikai axiómarendszert, melynek segítségével értelmezhető minden struktúra energetikai – és azon felépülő – minden strukturáltsága.

Harmadszor: Szüksége van a struktúrának információs-strukturáltságra, mely jelenti a struktúra információ befogadóképességét és annak feltételrendszerét. Jelenti tehát az információ felismeréséhez, szerzéséhez és felhasználásához szükséges és nélkülözhetetlen jelrendszer (kódok), az információt közvetítő „csatorna”, az információk felfogására, értelmezésére és tárolására szolgáló részrendszerek, továbbá az u. n. „zajok” kiszűrésére szolgáló képesség és

lehetőség birtoklását, valamint mindezek működéséhez szükséges, megfelelő energiahatást. – ennek az információs struktúrának megvan a megfelelő matematikai apparátusa, mely – az energetikai és kibernetikai strukturáltság matematikai apparátusához hasonlóan – szükséges és elengedhetetlen a részrendszerek működésének megértéséhez és szabályszerű működtetéséhez. (Ez így van, annak ellenére, hogy az egyes embereknek nem kell minden részletet ismerniük.)

Negyedszer: Szüksége van a struktúrának kibernetikai-strukturáltságra, mely a létstruktúra szabályozásának és vezérlésének befogadóképességét jelenti. Jelenti tehát a belső és külső hierarchia meglétének, alkalmazásának és működésének szükségességét, a szabályozás és vezérlés energiáival és eszközeivel történő végrehajtását, a szabályozó- és vezérlőrendszer mellett önfejlesztő- és kontrollrendszer kiépítését, és működtetését. A szabályozás és vezérlés elve föltételezi az energetikai és információs strukturáltságot, nélkülük létezni és megvalósulni képtelen. Együttesen viszont szükséges és elégséges feltételévé válnak a kibernetikai-rendszer létrejöttéhez, illetve a létező rendszer alapstrukturáltságainak megállapításához és vizsgálatához.

Mindezek figyelembevételével kezdjük meg a transzcendens létbe beépült struktúrák és struktúraszintek vizsgálatát.

2. 3. 1. A transzcendens létbe beépült erkölcsi-struktúra.

A transzcendens létbe beépült erkölcsi-struktúrát – a továbbiakban röviden: erkölcsi-struktúrát – az előzőekben meghatározott szempontok szerint kell vizsgálnunk. Vizsgálatunk során a következőket állapíthatjuk meg.

– Az erkölcsi-struktúra alapja és hordozó szubsztrátuma: a pszichikai-lét. – Előre kell bocsátanom, hogy a transzcendenciával kapcsolatos gondolataink, megközelítéseink és megfogalmazásaink analóg-gondolatok, analóg-megközelítések, analóg-megfogalmazások, tekintettel arra, hogy gondolati elemeinket az egységesült biológiai-pszichikai-erkölcsi strukturáltságot képviselő értelmes-életből vesszük. Hozzá kell azonban még azt is tennünk, hogy magát a pszichikai létet és funkcióit jórészt magából a biológiai létből vett fogalmakkal, relációkkal, következtetésekkel közelítjük és fogalmazzuk meg.

A transzcendens struktúrát hordozó szubsztrátummal kapcsolatban fel kell tennünk a kérdést: mik a pszichikai létstruktúra léthatározományai?

A pszichikai energiák, a pszichikai energiaszint és az energetikai strukturáltság.

Ez az első, amelyről a transzcendens-struktúra szubsztrátumával kapcsolatban beszélünk kell. Ezekhez az energiákhoz és tulajdonságokhoz a prébiológiai és biológiai energiák transzformációja révén juthatunk el. A prébiológiai és biológiai struktúraszinten az energia az anyag egyik alapvető megjelenési formája, a tömeg és az energia ekvivalenciáját – kölcsönösen egyértelmű megfelelést – az Einstein-féle

$$E = m c^2$$

egyenlet fejezi ki, valóságos fennállását pedig az egyenlet sokszorosán történt igazolása bizonyítja.

Ha már most ezeket a prébiológiai és biológiai energia-tételeket transzformáljuk a pszichikai létstruktúrákra, akkor jutunk el a pszichikai energiákhoz és energiaszintekhez. – A pszichikai

energia nem más, mint a pszichikai lét egyik alapvető megjelenési formája. Ez az energiahatás szükséges és nélkülözhetetlen a pszichikai lét és léthatározományok kibontakozásához, a pszichikai létben való fejlődéshez. A pszichikai fejlődés alatt – természetesen – a pszichikai létbeli dinamizmust, a pszichikai képességkiteljesítést és a pszichikai létben történő ön-felülmúlást kell értenünk. Ez a pszichikai fejlődés csak pszichikai energiahatásra mehet végbe, mely energiahatást a pszichikai létbe transzformált szabadenergia- és legkisebb-energiahatás törvényének érvényesülése biztosítja. A fejlődés ellentéte: a lebomlás pedig a pszichikai entrópia-tétel és a pszichikai energiaminimum-elvek érvényesülése révén jön létre.

A prébiológiai és biológiai léthez hasonlóan a pszichikai-létben is vannak energiaszintek, csak az alsó- és felső-energiaszintek határozzák meg a pszichikai struktúraszinteket. Így a biológiai szubsztrátumhoz kötött létezők alkotják az ember pszichikai struktúraszintjét; a pszichikai strukturáltság és struktúraszintek képezik a transzcendens létezés, valamint a transzcendens struktúrák és struktúraszintek szubsztrátumát.

A pszichikai információk és a pszichikai információkat hordozó strukturáltság.

A prébiológiai struktúraszinten a makromolekulák felépítése és szekvenciáik révén, az élet struktúraszintjén pedig az RNS és DNS által történő felépülés segítségével váltak ismertté az emberiség számára a prébiológiai és biológiai információk, valamint a prébiológiai és biológiai strukturáltság. Nem vitás, hogy mindezekhez az absztrakcióra, az analízisre és a szintézisre, a függvénykapcsolatok felismerésére és értelmezésére képes megismerő értelem útján juthatott el az ember. A prébiológiai és biológiai információk leképezésére – transzformációjára – alkalmas értelmi képességek segítségével alkotta meg információs struktúráját a pszichikai létező. Azon belül az információk szerzéséhez, kezeléséhez és felhasználásához szükséges energetikai-rendszert, magát – a szoros értelemben vett – információs-rendszert, továbbá a megszerzett információkat tartalmazó szükséges és nélkülözhetetlen információk rendszerét.

Maga a szigorú értelemben vett információs-rendszer a következőket tartalmazza:

- alkalmas jelrendszert az információk kódolására; ilyen kódrendszer, pl. az élet struktúraszintjén az RNS és DNS bázis-szekvenciája, pszichikai szinten – a beszélt és írott nyelven kívül – az egyes tudományágak fogalmi-rendszere;
- alkalmas információs-csatornát az információk közvetítésére és az információ-áramlás biztosítására; ez az információs-csatorna lehet könyv, a kommunikációs csatornák cikkei és előadásai, de maga az élő személy is, aki információk birtokában van, azt közvetíteni képes és hajlandó;
- alkalmas dekódoló-rendszert az információk visszaalakítására felhasználás, tárolás és továbbítás céljából;
- alkalmas feldolgozó-rendszert a nyert információk értelmezéséhez, rendszerezéséhez, felhasználásához, tárolásához történő előkészítéshez;
- alkalmas tároló-rendszert megfelelő kapacitással és közvetlen hozzáférés lehetőségével, mert csak így tárolhatók hasznosíthatóan az információk.

A szigorú értelemben vett információs-rendszer létrehozásához, fenntartásához és üzemeltetéséhez nemcsak megfelelő prébiológiai, biológiai és pszichikai energiákat tartalmazó energetikai-rendszer szükséges, hanem az egész információs-rendszer védelme a káros hatásoktól, elsősorban az entrópia-hatásnak a szabadenergia-hatást meghaladó növekedésétől, mely az információk szerzését, felfogását, feldolgozását, tárolását és felhasználását veszélyezteti. Itt a hiba-jelző és hiba-felismerő rendszerek alkalmazására gondolok, továbbá az információs-csatornák és a tároló-kapacitások hathatós védelmére az információs-

rendszerekben állandóan fenyegető u. n. „zajoktól”, vagyis „torzulásoktól”, melyek az információ megváltozását, sőt elvesztését eredményezheti. Mindez újabb és állandóan fokozódó energiahatást igényel.

A pszichikai szabályozás, vezérlés és ezeket hordozó strukturáltság.

A szabályozás és vezérlés megjelenését, vagyis a kibernetikai-strukturáltság meglétét első alkalommal az élet struktúraszintjén fedezték fel, mégpedig a szaporodás sejtjeinek kromoszómáiban. Később a valamennyi sejtmagban jelenlevő RNS és ANS bázis-szekvenciáinak információtartalma segítségével, mely az élet létstruktúráiban a rendszer teljes felépülését irányítja. (Valójában innen veszi kezdetét a RENDSZERELMÉLET tudománya.) – További vizsgálatok során a prébiológiai struktúraszinten is megtapasztalták a kibernetikai strukturáltságot: az elemi-részek, az atomok, a molekulák, a makromolekulák, a polipeptidek felépülését szabályozó és vezérlő mechanizmusok formájában.

E kibernetikai strukturáltságok transzformációjaként jelenik meg a pszichikai létezőkben a kibernetikai strukturáltság. Ehhez az értelmi képességeken, s azok gyakorlásán és megvalósulásán – aktualizálódásán – kívül szükség van a pszichikai létsíkon megjelenő döntés-előkészítésre, döntésre, a döntések és következményeik ellenőrzésére, a döntések esetleges felülvizsgálatára és módosítására. Így a szabályozás és vezérlés területén – a létbeli emelkedéssel párhuzamosan – fokozódik a rész-rendszerek száma, melyek a pszichikai létezőkben a következőket jelentik:

- Alkalmas döntés-előkészítő-rendszert, mely tartalmazza a szükséges információk kiválasztását, azoknak alternatívákban történő megfogalmazását és a célhoz való rendelését, az elérendő cél érdekében történő mérlegelést, mindezek alapján cselekvési sorrend-reláció megállapítását, s az egész döntés-előkészítésnek rendszerbe történő foglalását.
- Alkalmas döntési-rendszert, mely tartalmazza a kiválasztott, célhoz rendelt, alternatívákban megfogalmazott és megfelelően mérlegelt információk, és a döntés-előkészítési rendszerbe foglalt cselekvési sorrend-reláció alapján végrehajtott választást az adott alternatívák között, s a választott alternatíva melletti döntést, a cselekvési sorrend-relációnak megfelelő utasítás kiadást az egész pszichikai rendszer számára.
- Alkalmas végrehajtó-rendszer létrehozását, üzembe-helyezését és üzemben-tartását, hogy az egész pszichikai rendszer a döntés által kijelölt célt szolgálja, és annak érdekében működjön.
- Alkalmas kontroll-rendszer kialakítását, a döntést követő végrehajtás aktív és folyamatos ellenőrzésére a döntés céljának elérése érdekében.
- Alkalmas szabályozó-rendszer üzembe-helyezését és üzemben-tartását, mely a kontroll-rendszer által megállapított eltéréseknek megfelelően beavatkozásával szabályozza a végrehajtó-rendszer működését a döntés céljának megfelelően.
- Alkalmas önfejlesztő-rendszer létrehozását, mely a döntés által kijelölt célhoz a minél célravezetőbb eszközöket és módszereket kutatja, kiválasztja, és működésbe hozza.
- Alkalmas belső hierarchia kiépítését, az egyes rész-rendszerek munkájának egymáshoz-rendeléséhez és koordinálásához, a pszichikai struktúra belső kölcsön- és együtthatásainak irányításához.

Valójában a kibernetikai strukturáltság a pszichikai lét legösszetettebb és legkomplexebb strukturáltsága. Megfelelő és zavartalan működése nemcsak a legfejlettebb pszichikai-rendszert igényli, hanem ugyanilyen mértékben és hatékonysággal megkívánja a pszichikai információs rendszer együtthatását is. Gondoljunk csak a döntés-előkészítés és döntés, az ellenőrzés és önfejlesztés hallatlan információs igényére, s a rész-rendszerek közötti kommunikáció feltétlen szükségességére. Ehhez a kommunikációhoz a hierarchia igényli az állandó és hibamentes információ-áramlást, melyhez újra csak további pszichikai energiahatás szükséges.

Valójában a pszichikai struktúra – még szubtranszcendens állapotát és működését: tehát szubsztrátum-voltát tekintve is – a pszichikai energetikai, információs és kibernetikai strukturáltság olyan fokú működését, kölcsön- és együttthatását igényli, mely a prébiológiai és biológiai struktúraszinten elképzelhetetlen. – S ez még mindig csak a szubsztrátumát jelenti a transzcendens létstruktúrának.

2. 3. 2. A transzcendens létstruktúra energetikai strukturáltsága.

Az energetikai strukturáltság alapja a négy energia-tétel:

- a szabadenergia-hatás természettörvénye, mint az energetikai struktúra felépülésének elve;
- a legkisebb-energiahatás természettörvénye, mint a leghatékonyabb energiafelhasználás révén a legrövidebb út- és idő-elve;
- az entrópia-tétel, mint a rendszer energiataralomban való stabilizálódásának elve;
- Az energiaminimum-tétele, mint az energetikai struktúra leggyorsabb lebomlásának elve.

Ha az erkölcsiség és a transzcendencia ekvivalencia-relációjából indulunk ki, akkor szükséges, ugyanakkor elégséges a négy energia-tétel erkölcsi meghatározása ahhoz, hogy a transzcendens létstruktúra energetikai strukturáltságát megfogalmazzuk. – Gondolatmenetünk így a következő lépéseket tartalmazza.

Először: A szabadenergia-hatás természettörvényének erkölcsi megfogalmazása. – Az erkölcsi – egyben a transzcendens – struktúrák energiája a – szubtranszcendens fogalmakkal csak megközelíthető – kegyelem. – Kegyelemnek nevezzük azt a transzcendens, illetve erkölcsi hatást, melynek révén a transzcendens, ill. erkölcsi struktúra belső felépítését elnyeri, az erkölcsi-jó és a transzcendencia létét megismeri, abban – mint létformában – megvalósul, s melynek segítségével ezt a létformát mindig magasabb szintre emelheti. – A transzcendens, ill. erkölcsi struktúrában is megkülönböztethetünk kötési- és szabadenergiát. Tekintettel arra, hogy a transzcendens energiát kegyelemnek nevezzük, a transzcendens struktúrának kötési energiája: a megszentelő-kegyelem, mely a transzcendens, ill. erkölcsi létet létesíti; szabad-energiája pedig: a segítő-kegyelem, mely a transzcendens struktúrát transzcendens és erkölcsi létében emeli, és a fejlődésben segíti.

Másodszor: A legkisebb hatás természettörvényének erkölcsi megfogalmazása. – A transzcendens, egyben erkölcsi struktúrákra is érvényes a legkisebb hatás-elve. A transzcendencia is megtalálja a leggyorsabb kegyelmi hatást; vagy másként fogalmazva: a transzcendencián belül a kegyelem megtalálja a számára leghatékonyabb „utat”, melynek révén a transzcendens, ill. erkölcsi struktúra a transzcendencia felső küszöbszintjét a legrövidebb „idő” alatt érheti el. (Már amennyire a transzcendencia és az erkölcsiség területén „útról” és „időről” beszélhetünk.) – A legkisebb hatás természettörvényének transzcendens transzformációja a segítő-kegyelem hatékonyságában nyilvánul meg, amely „utakat” nyit a transzcendenciában, ill. erkölcsiségben a létstruktúra fejlődése számára. Úgy vélem, hogy ilyen „út” maga az Egyház, a szerzetesség, stb. De új „utat” jelentenek, pl. a „kis-közösségek”, főleg a „karizmatikus közösségek” útja, továbbá az aszketika magasabb foka és – leginkább – a misztika.

Harmadszor: Az entrópia-tétel erkölcsi megfogalmazása. – A transzcendens, egyben erkölcsi struktúrára is érvényes az entrópia-tétel: a struktúra fennmaradásához és fejlődéséhez a szükségesnél jóval több transzcendens energiára, vagyis: kegyelemre és további kegyelmi-hatást igénylő állapotváltozásra van szükség. – (Mint egy teológus barátom mondta: „Az emberi természet olyan, mint egy lyukas hordó, állandó kegyelmi kiegészítésre szorul, hogy megközelítőleg tele legyen.”) – Ennek a többletenergia-hatásnak hiányában a transzcendens, egyben erkölcsi létstruktúra létében, léttartalmában, léthatározmányaiában – a fejlődési valószínűséggel szemben – először stabilizálódik, majd degenerálódik. És ez nemcsak az ember vonatkozásában helytálló, hanem a tisztaszellemek világában is valószínűsíthető,

különben nem lenne GONOSZLÉLEK, akinek működése gátol bennünket a transzcendens, ill. erkölcsi létben és fejlődésben. A Gonoszlelkek ugyanis – transzcendens energetikai megfontolásaink szerint – a transzcendens entrópia hatás következtében degenerálódott transzcendens tiszta-szellemek.

Negyedszer: Az energiaminimum-elvének erkölcsi megfogalmazása. – A transzcendens, egyben erkölcsi struktúrára érvényes a transzcendens létsíkra transzformált energiaminimum-elve: a kegyelmileg magára maradt – önmagát kegyelmileg magára hagyott – transzcendens létstruktúra – lebomlás révén – a „küszöb-energiaszint” alá süllyed, kegyelmi kötési-energiáját – a megszentelő-kegyelmet – elveszíti. Pszichikai létében és képességeiben ugyan megmarad, de erkölcsi létében teljesen degenerálódik, erkölcsiségét és erkölcsi képességeit teljesen elveszíti. – Vagyis: a transzcendens, egyben erkölcsi létező visszasüllyed szubsztrátumának létállapotába, mely elpusztíthatatlan ugyan, de transzcendens céljáról lemond a létstruktúra. Mert ez a „kegyelmi magára-maradás” magának a létstruktúrának döntése következtében áll elő, főleg azért, hogy a transzcendens entrópia-hatásnak nem áll ellen, s a kisebb ellenállás irányát választja és abba az irányba halad, mely végül a kegyelmi minimum-elvének hatását eredményezi.

(Megjegyzés: Nem szabad azonban megfedkezni a „kegyelem ajándék-voltáról” és részünkről az „elfogadás szabad-voltáról”. A kegyelem vonatkozásában nem mechanikus kölcsönhatásról van szó, mint a fizikai, kémiai, biokémiai energiahatásoknál, hanem az „ajándék és elfogadás” kölcsönhatásáról. Amennyiben viszont ez a kölcsönhatás megtörtént, és fennáll, annyiban már a transzcendens energetikai törvények működése folyamatos és teljesen törvényszerű.)

Ötödször: A transzcendens energetikai tételek következménye a pszichikai struktúra vonatkozásában. – A szubtranszcendens lét és a transzcendens, egyben erkölcsi létstruktúra szubsztrátuma vonatkozásában szükségesnek látszik megvizsgálni a természet és a kegyelem viszonyát a keresztény hit világánál. – Ezzel kapcsolatban három – egymással összefüggő – keresztény hittételre kell hivatkoznom:

– „Gratia non destruit, sed supponit naturam”, vagyis: „A kegyelem nem rombolja le a természetet, hanem működésében feltételezi azt”. – Ez a mi fogalmaink szerint azt jelenti, hogy a transzcendens energiahatás nem tesz kárt a pszichikai létstruktúrában, hanem működésében eleve feltételezi azt szubsztrátumként.

– „Gratia perficit naturam”, vagyis: „A kegyelem kiegészíti, és teljessé teszi a természetet”. – Ez a mi megfogalmazásunkban annyit jelent, hogy a transzcendens energetikai strukturáltság visszahat a pszichikai létstruktúrára, az abban levő hiányosságokat pótolja, képességeiben kiegészíti és fejleszti, s ez által a szubsztrátum pszichikai szempontból is teljesebbé válik.

– „Gratia elevat naturam”, vagyis: „A kegyelem felemeli a természetet”. – Ez azt jelenti, hogy az értelmes-életben a biológikum, pszichikum és etikum egybeépülése révén a teljes-ember transzcendens létstruktúrává válik a transzcendens energiák – vagyis: a kegyelem – hatására.

Összefoglalva: A kegyelem, vagyis a transzcendens energia, nem más, mint a transzcendens lét egyik alapvető formája. Szent János Evangéliumának 1. fejezetében olvassuk: „Láttuk az Atya Egyszülöttének dicsőségét, akit kegyelem és igazság tölt be”. Alább pedig: „Mindnyájan az Ő teljességéből merítettünk, kegyelmet kegyelemre halmozva... A kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által valósult meg”. – Ez valósul meg bennünk és minden transzcendens létstruktúrában, a pszichikai létstruktúrára – mint szubsztrátumra – épülve. Közben – a kegyelem révén – nemcsak a transzcendens, egyben erkölcsi struktúra és annak határozományai fejlődnek, és teljesülnek ki, hanem maga a transzcendens struktúra szubsztrátumát képező pszichikai létstruktúra is kiegészül, kiteljesedik, és transzcendens magasságba emelkedik. – A transzcendens, egyben erkölcsi energia – a kegyelem – így hozza létre a transzcendens energetikai strukturáltságot, melyre biztonságosan épülhet transzcendens információs és kibernetikai strukturáltság.

2. 3. 3. A transzcendens létstruktúra információs-strukturáltsága.

Az információs-strukturáltság alapját a következő rész-rendszerek képezik:

- alkalmas kódoló- és dekódoló-rendszer;
- alkalmas információs-csatorna;
- alkalmas feldolgozó- és tároló-rendszer;
- mindezek közben az információ védelme a torzulásoktól.

Ez vonatkozik a szubtranszcendens és transzcendens információs-strukturákra egyaránt.

Mielőtt azonban kifejtenénk a transzcendens információs-strukturára vonatkozó megállapításokat, meg kell fogalmaznunk – a transzcendens energiához, vagyis a kegyelemhez hasonlóan – a transzcendens információt. – Maga az információ jelent minden hírt, ismeretet és tudati-tartalmat, melyről az ember tudomást szerez, mely az ember birtokába jut.

A transzcendens-információ jelenti mindazt a hírt, ismeretet és tudat-tartalmat, melyet Isten a KINYILATKOZTATÁS révén az emberrel közöl. Így a kinyilatkoztatásba vetett hit nem más, mint a transzcendens-információ elfogadása.

A transzcendens-információval, vagyis a kinyilatkoztatással kapcsolatban három alapvető megjegyzést kell tennem.

Első megjegyzés: Amint a szubtranszcendens információ és információs-struktúra külön energiahatást – mondhatni: az energiahatások állandó és fokozódó folyamatát – igényli, ugyanúgy a transzcendens-információ, vagyis a kinyilatkoztatás, valamint a transzcendens információ-elfogadás, vagyis a kinyilatkoztatásba vetett hit, állandó és fokozódó transzcendens energiahatást – kegyelmi-hatást – igényel. Ennek alapja feltétlenül a transzcendens kötési-energia – a megszentelő-kegyelem – mely biztosítja a transzcendens információ megértéséhez és elfogadásához a kegyelmi energetikai alap-állapotot, a transzcendens energiák fokozódó folyamatát pedig a transzcendens szabadenergia-hatás – a segítő-kegyelem – biztosítja. Ez lesz a kinyilatkoztatás megértésének és elfogadásának a transzcendens energetikai-feltétele.

Második megjegyzés: A pszichikai információs-struktúra, ennek megfelelően a pszichikai információk kezelése, tárolása és felhasználása a logikai természettörvények alapján és segítségével történik. – (Kivételt talán a heurisztikus-gondolkodásmód és az innováció bizonyos – a logikai természettörvényeket meghaladó – gondolati vagy törekvési önfelülmúlást tartalmazó lépései – vagy inkább ugrásai – képeznek. De ezek mind jelentős és felfokozott pszichikai energiahatásra jönnek létre.) – A transzcendens – vagy még inkább: isteni – logika merőben más, mint a pszichikai gondolkodásunkat irányító logika. A kereszt-logikája és a kereszt-bölcsessége teljesen eltér az emberi bölcseségtől, mint ezt Szent Pál keservesen megtapasztalta az „athéni igehirdetésnél”. – Emlékezzünk csak: mennyire kinevették a korok bölcséletében nevelkedett görögök Szent Pált és erőlködését, hogy ész-érvekkel vigye hozzájuk közelebb Krisztus tanítását. Le is vonta belőle a következtetést: „Nem akarok tudni és hirdetni közöttetek mást, mint Krisztust, a Megfeszítettet!” – De már maga Krisztus feltárja előttünk az isteni-logika körvonalait, amikor Péternek főhatalmat ad, annak a Péternek, akit mindjárt utána Sátánnak nevez, mert nem érti meg Isten gondolatait (Mt 8. 33.); apostolainak megadja az oldás és kötés teljes hatalmát, akiknél mindjárt tapasztalnia kell a házasság és szüzesség, a szegénység és gazdagság kérdésében földhöztapadt gondolkodásukat (Mt 19. 10. és 26.); az Eucharisztia-szerzés szent hatalmát rájuk bízta, és az első miséjén megáldoztatja őket, ők pedig hatalmi versengésbe kezdenek (Lk 22. 24.), majd pedig gyáván elfutnak és letagadják őt. – Krisztus előrelátta, hogy követői nem mindig járnak az isteni megvilágosodás fényében, sokszor elmerülnek az emberi gyengeség hullámaiban, és nem értve meg az Istentől

adott kegyelmi-rend logikáját, emberszabásúan kezdenek okoskodni, belemerülve a merőben emberi elgondolásokba.

Harmadik megjegyzés: Mi hát akkor a kegyelmi-rend és a kinyilatkoztatás logikája? Magára a transzcendens információs-struktúra felépítésére vonatkozóan érvényesek az információs-struktúrák felépítési szabályai, amint azt a következőkben majd részletesen ki is fejtjük. – A kegyelmi-rend logikáját a kinyilatkoztatások révén, első sorban Krisztus szavaiból ismerjük:

– „Boldogok a szegények, a szelídek, a tisztaszívűek, a békességesek...”

– „Könnyebb a tevének átjutni a tűfokán...”

– „Hacsak nem lesztek, mint a gyermekek...”

– „Jobb nektek kivájt szemmel, fél-karral és fél-lábbal...”

– „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű...”

– „Aki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét...”

– „Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót azokkal, akik gyűlölnék titeket...”

– „Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért...”

– „Atyám, köszönöm, hogy mindezt elrejtetted a hatalmasok és bölcsek elől, és kinyilatkoztattad a kicsinyeknek és szegényeknek...”

És folytathatnánk tovább, szinte vég nélkül...

Látjuk, hogy a kegyelmi-rend logikája teljesen felborítja a mi emberi logikánkat. Ezt nem lehet Boole-algebrával megfogalmazni, mint az arisztotelészi- vagy a matematikai-logikát. Ha ezt meg akarjuk érteni, akkor emberi gondolkodásunkat át kell szűrni a Próféták-, a Zsoltárok-, a Bölcsesség-könyveink és főleg az Evangéliumokon, Krisztus megváltó keresztjén és dicsőséges Feltámadásán. Akkor majd döbbenet tapasztalhatjuk, hogy emberi bölcsességünk a visszajára fordul. Mert a Teremtés-rendjében érvényesek ugyan természettörvényeink, de a Megváltás-rendjében érvényét veszítik bölcséletünk logikai szabályai, vele logikai értékrendünk. Mintha a kegyelmi-rendben inverz-logika érvényesülne: a világ szemében értékes és kívánatos Isten előtt szemétté; a hatalom és erő gyengeséggé; a bölcsesség oktalansággá silányul. Így lesznek „az elsőből utolsók, és az utolsókból elsők...”

Alapvető megjegyzéseink után vegyük sorra a transzcendens információs-rendszer felépülésének mikéntjét, és kíséreljük megfogalmazni a felépüléshez szükséges alrendszereket.

A transzcendens információs jel- és kódrendszer.

A transzcendens információkat – a kinyilatkoztatást – jelek és kódok összessége alkotja.

Jelek: Akik szeretnek a hegyek között barangolni, azok lépten-nyomon találkoznak turista-jelzésekkel: vonalak, keresztek, körök különböző színekkel a fákra, kövekre festve. Ha valaki ismeri ezeknek a jeleknek az értelmét, akkor könnyen eljut egyik helyről a másikra, különben tévelyeghet az erdőben, helyek és völgyek között, és nem-igen talál el oda, ahová el akar jutni. – A transzcendens információk ilyen jeleket képviselnek természetfölötti életünkben: elirányítanak, vezetnek a kitűzött cél felé. A kinyilatkoztatás tele van ilyen jelekkel: az áldozati füst jele; Noé galambjának és olajágának a jele; Ábrahám áldozatának jele; az égő csipkebokor jele; a húsvéti bárány vérenek jele; a világító felhőoszlop jele; az égi manna jele; a Szűz jele Izajásnál; az átlukasztott kéz és láb jele a Zsoltárosnál; Judit és Eszter jele; stb. az Ószövetségben. – Az Újszövetség hasonlóan tele van jelekkel: az Angyal híradásának jele; a jászol és pólya jele; az arany, tömjén, mirha jele; a galamb jele Krisztus keresztelésénél; a víz borrá változtatásának jele; a csodálatos kenyérszaporítás jele; az ifjú és leányka életretámasztásának jele; a Jeruzsálembé való bevonulás jele; a város fölötti könnyek és jövendölés jele; a lábmosás jele; a kenyér és a bor jele; hogy csak a legfontosabbakat említsem. – Ha ezeket a jeleket meg tudjuk fejteni, jelentésüket megértjük, akkor olyan transzcendens

információkhoz juthatunk, melyeket bizalommal és teljes biztonsággal követhetünk természetfeletti életünkben.

Kódok: A kód az információs-rendszerben jelenti azt a megállapodás szerinti szimbólumot, amely segítségével valamely információ egyértelműen visszaadható. Ezzel az egyértelműséggel már a különböző tudományok kódrendszerében is problémák adódnak a megfejthetőség, a félreérthetőség vonatkozásában. (Pl. vannak olyan kifejezések, melyek az egyik tudományágban nem jelentik ugyanazt, mint a másokban; stb.) Mennyivel inkább problematikusabbá válik ez a transzcendens-információk – a kinyilatkoztatás – vonatkozásában. – (Egyébként ezzel a kérdéssel az információk védelme kapcsán szeretnénk részletesebben foglalkozni.)

Most inkább azt vegyük szemügyre: a kinyilatkoztatás hogyan kódolt a számunkra? – A transzcendens információ kódolása írásban és szóban történik.

Írásban a BIBLIA révén. – Itt a következő problémák adódnak.

– Nyelvi problémák: A Szentírás könyvei különböző nyelveken és különböző korokban íródtak. Tehát a „kódolás”, még ha ugyanazon a nyelven történt is, a több évszázados korkülönbség miatt különböző „kód-rendszerekben” történt. – Ugyancsak a nyelvi problémák közé tartozik a különböző nyelvekre történő fordítás ténye.

– Kortörténeti és történeti hűségbeli problémák: Tekintettel arra, hogy a Szentírás könyvei különböző korokban íródtak, tisztázandó a kérdés, hogy valóban abból a korból származik-e, és hűen tartalmazzák-e azoknak a koroknak eseményeit.

– Teljességi problémák: Vajon a Szentírás könyvei nem töredékesek-e, teljesen tartalmazzák-e azokat az eseményeket és gondolatokat, amelyekről szólnak? – Ugyancsak a teljesség-problémához tartozik a másolások kérdése, a másolatok hitelessége és hibamentessége.

Szóban a SZENTHAGYOMÁNY révén. – Itt ugyanazok a problémák adódnak, mint az írásbeliségnél.

– Nyelvi problémák: A különböző nyelveken és korokban történt lejegyzések hűsége, és a más nyelvekre történt fordítás ténye.

– Kortörténeti és történeti hűségbeli problémák: Valóban abból a korból származnak-e, és hűen tartalmazzák-e az eseményeket; összhangban vannak-e az írásos kinyilatkoztatással?

– Teljességi problémák: A Hagyományok – szinte kizárólag – töredékesek, ezért a teljesség problémája csak úgy vetődhet fel, hogy a Hagyomány teljesen beleillik-e a kinyilatkoztatás írásos keretébe, illetve kiegészíti-e azt.

Mindezek figyelembevételével a transzcendens-információ – a kinyilatkoztatás – nemcsak információelméleti probléma, hanem kritikai probléma is. – Azonban ne értsük félre a dolgot! Nem az állítom, hogy a Kinyilatkoztatást – Isten közleményét – kellene kritika tárgyává tenni: vajon jót és igazat közöl-e Isten, vagy sem? – Erről szó sincs! Csupán azt állítom, hogy arra nézve kell információelméleti és ismeretelméleti kritériumokat keresnünk: vajon valóban Istentől származik-e a transzcendens-információ? Ennek a vizsgálatnak ismeretelméleti módszerét a XX. században már kidolgozták, információelméleti módszere azonban – tudomásom szerint – még nincs kellően kidolgozva.

A transzcendens információs-csatorna megfogalmazása.

Az információelmélet kellően – matematikailag megalapozva – kidolgozta az információs-csatorna mibenlétét és minőségi követelményeit. A transzcendens információval kapcsolatban – természetesen – szó sem lehet matematikai megfogalmazásról, minthogy sem az isteni, sem

az emberi tevékenység, amely a kinyilatkoztatás közléséhez szükséges, nem fogalmazható meg matematikai eszközökkel. Az viszont tudnunk kell, éppen ezért meg kell fogalmaznunk, hogy

- mi a transzcendens információs-csatorna mibenléte;
- mik a transzcendens információs-csatorna minőségi követelményei.

A transzcendens információs-csatorna mibenléte.

Információs-csatornának azt az eszközt – pl. rádiót, TV-t, újságot, könyvet, stb. – illetve személyt – pl. író, szerkesztőt, tanárt, tudóst, események szemtanúját, stb. – nevezzük, amin, vagy akin keresztül az információt kapjuk.

A transzcendens információs-csatorna az a személy, akin keresztül Isten megnyilatkozik, és információt ad az ember számára. Isten ugyanis nem közvetlenül szól az emberek egy csoportjához, vagy összességéhez. – (Az u. n. „magán-kinyilatkoztatásokat”, melyeknek lehetőségét soha nem tagadhatjuk, jelenleg figyelmen kívül hagyjuk.)

Isten közvetve: emberré lett szeretett Fián: Krisztuson, és embereken, a Szentírókon keresztül adta kinyilatkoztatását – transzcendens-információját – az emberiség számára. Még a közvetlen isteni megnyilatkozásokról is, – az Ószövetségben az égő csipkebokorban és a Sínai-hegyen történt megnyilatkozásról; az Újszövetségben a Krisztus fölött háromszori isteni megszólalásról, – csak embereken keresztül nyertünk információt. – Transzcendens-információink forrása tehát minden esetben emberi megnyilatkozás, mely mögött – hitünk szerint – maga az Isten áll, vagyis Ő vállal garanciát a Szentírók által leírt és a Szentagyományban megőrzött transzcendens-információkért.

Kiket kell tehát transzcendens információs-csatornaként elfogadnunk?

– Mindenek előtt Krisztust, az emberré lett Második Isteni Személyt. Ő közvetíti elsődlegesen számunkra Isten közlését, egyértelműen, tévedhetetlenül, mert egyedül Krisztus van birtokában a transzcendens információnak. Mert Ő azt képviseli szavaiban, tetteiben, egész magatartásában, aki Őt küldötte: az Atyát; azt tanítja az emberiségnek a világ végezetéig, ami információt az Atya rábízott; azt valósítja meg emberi életében, megváltó halálában, dicsőséges feltámadásában, ami a mennyei Atya elgondolása és akarata. – Krisztus tehát a transzcendens-információ számára az első és a teljes információs-csatorna, végtelen kapacitással és átbocsátóképesseggel, entrópia – vagyis a csatorna kapacitását csökkentő energiasalak – nélkül. – Így Krisztus számunkra a teljes és tévedhetetlen transzcendens-információ birtokosa és közlője.

Tekintettel azonban arra, hogy a transzcendens-információ – alapfogalmaitól kezdve – az ember által került megfogalmazásra és közlésre, második információs-csatornaként az embert kell megjelölnünk. De nem akármilyen embert, hanem a Lélek sugalmazása alatt álló embert. Mit értünk a „Lélek sugalmazásán”?

– Az emberi sugalmazás azt jelenti, hogy ember ember-által kap információt, melyet aztán közöl embertársaival. Ilyen a tanár információ-közlése a diákkal, melyet az továbbad. – nagyon sok jó és – sajnos – nagyon sok rossz jött létre az emberi sugalmazás következtében a történelem folyamán. Ez az emberi sugalmazás azonban szubtranszcendens vonatkozású, s – mondhatni – gyakran nélkülözi az erkölcsiséget, még akkor is, ha bizonyos jót eredményez, hát még ha az ellenkezőjét. (Gondoljunk csak egy Hitler, egy Mussolini, egy Sztálin, stb. titkos tanácsadóira, akik „sugalmazásuk” révén annyi és kimondhatatlan keserűséget szabadítottak az emberiségre.)

– Az „isteni sugalmazás” – a „Lélek sugalmazása” – mindig transzcendens-információt tartalmaz, és éppen ezért az emberiség általa csak magasabb rendű információkhoz jut. A

LÉLEK, a Harmadik Isteni Személy, az Igazság-, a Szabadság-, a Szeretet-Lelke, isteni léténél fogva csak az Igazságot sugalmazza, s Krisztus szavait, gondolatait, szándékait értelmezi és erősíti bennünk. – Krisztus búcsúbeszédében ígérte meg az Igazság-, Szabadság- és Szeretet-Lelkét, s el is küldte nemcsak az apostoloknak, hanem minden nagykorú kereszténynek. – Sugalmazása azonban elsődlegesen csak a szent-könyvekre, a Bibliára vonatkozik, vagyis Ő a KINYILATKOZTATÁS közvetítője. Az egyéneknek szóló sugalmazás a Lélek munkálkodása bennünk, aki – Krisztus ígérete szerint – megtanít mindenre, amit Krisztus közvetített számunkra. Ő a „békesség és az öröm Lelke”, annak a békének és az örömmek, melyet a „világ nem adhat nekünk”, csak Isten a Lélek közvetítésével.

Az ember, mint transzcendens információs-csatorna, három vonatkozásban közvetíti a transzcendens-információt:

- a Szentkönyvek írói – a Lélek sugalmazására – Isten üzenetét közvetítik a Biblián keresztül az egész emberiség számára;
- a lelkiélet-mesterei – ugyancsak a Lélek sugalmazására – Krisztus tanítását és annak értelmezését közvetítik embertársaik számára (pl. lelkigyakorlatokon, lelki-olvasmányokon, erénygyakorlatokon keresztül);
- személyes lelki indítatások és törekvések – ugyancsak a Lélek sugalmazására – egyéni lelkiéletünkre vonatkozóan kapunk indításokat a transzcendencia elmélyítésére (pl. mélyebb aszketikai indítások, karizmatikus és misztikus indítások).

A transzcendens információs-csatorna minősége.

Az információs-csatorna alapvető minőségi jellemzője: a kapacitás, vagyis a befogadó- és átbozsátóképeség. – A transzcendens információs-csatorna minőségénél is ez az első és – mondhatni – legfontosabb minőségi-paraméter: a transzcendens-kapacitás. – Krisztus maga végtelen transzcendens-kapacitással rendelkezik, ezért a teljes transzcendens-információ birtokosa. Ugyanakkor a Szentírók transzcendens-kapacitása véges: véges a befogadóképességük és véges az átbozsátóképeségük. Ezért nem teljes az általuk közvetített transzcendens-információ. Ezért található eltérés és bizonyos hiányosság – (esetleg ellentmondás) – az egyes Szentírók – pl. az Evangélisták – beszámolóí között. Éppen ezért – a Szentírók transzcendens-kapacitásának végességét figyelembe véve – kell a Biblia egyes könyveit olvasni, kiegészítve egyiket a másikkal. Nem lehet tehát a Kinyilatkoztatást egyetlen bibliai könyvre építeni, hanem a Bibliát egyetlen egységként szemlélve, egymást kiegészítve lehet csak Isten üzeneteként értelmezni.

Az információs-csatorna másik jellemzője: az entrópia tartalom mennyisége. Az információs-csatorna entrópia-mennyiségétől függ az információ torzulásának, sőt elvesztésének lehetősége. – A transzcendens információs-csatorna minőségének második minőségi-paramétere: a transzcendens entrópia tartalom mennyisége. – Krisztus, végtelen transzcendens energia- és információtartalmának következtében, maga a végtelen ható energia és információ, így transzcendens entrópia tartalomtól teljesen-mentes. Ugyanakkor a Szentírók nem mentesek a transzcendens entrópia tartalomtól, így a transzcendens információs torzulásoknak és esetleges elvesztésnek lehetősége fennáll az általuk közvetített bibliai könyvekben. Csak abban lehet bízunk, – és bízunk is, – hogy a Szentlélek, sugalmazása során, megóvta őket a transzcendens információs torzulásoktól és az információ elvesztésétől. Erre nézve azonban nincs bizonyosságunk, csak valószínűsíteni tudjuk a torzulásmentességet és a transzcendens-információ maradéktalanságát. Ezért lényeges, hogy a Biblia könyveit információelméleti szempontból az összehasonlítás révén ellenőrizzük, és szükség esetén az egyes könyvek hiányosságait vagy torzulásait a többi könyv segítségével kiegészítsük, illetve módosítsuk.

Az információs-csatorna minőségének harmadik alapvető jellemzője: a környezethatás. Az információs-csatornát képviselő ember kultúr-, társadalmi-, gazdasági-, sőt politikai-környezete jelentősen befolyásolja az információs-csatornán keresztül közvetített információ minőségét. – A transzcendens információs-csatorna minőségének harmadik minőségi-paramétere: a környezethatás. – Transzcendens szempontból a környezethatás lényegesen többet jelent, mint szubtranszcendens vonatkozásban. Ott ugyanis, bár ide tartozik minden természetes hatás, ezek azonban az információt megtartják természetes síkon, szubtranszcendens minőségét ugyanis megőrzik az információk. Persze adódhatnak olyan természetes környezethatások, melyek az információkat némileg – vagy jelentősen – eltorzítják, gondoljunk csak a francia forradalom információkat eltorzító társadalmi hatására, vagy az orosz szocialista forradalom gazdasági és politikai környezethatására, mely az egész birodalmat az éhínségbe, terrorba és teljes kiszolgáltatottságba döntötte. (Szolzsenyicin: GULAG-ja, mint az információs-csatorna minőségi paraméterének példája.) – A transzcendens információs-csatorna környezethatás következtében előálló minőségi változásai a következők lehetnek.

– A testi kondíció és egészség hatása az információs-csatornát képviselő Szentíróra. Ilyen hatás lehet valamilyen betegség, pl. epilepszia Jeremiás prófétánál és Szent Pál apostolnál. A „sugalmazó Lélek” azonban mindkettőjükénél – igen nagy valószínűséggel – vigyázott arra, hogy a transzcendens-információ el ne torzuljon, tartalmából ne veszítsen a testi betegség következtében.

– A vallási elhivatottság és a vallásosság hatása a transzcendens-csatornát képviselő Szentíróra. Ilyen hatást lehet tapasztalni az Evangélistákon, az Apostolok Cselekedeteinek íróján, valamint az összes kánoni levelek szerzőin. – (Megjegyzendő: az Ószövetségben gyakori a vallási elhivatottság, illetve a vallásosság hiánya vagy eltorzulása, gondoljunk csak Saulra, Dávidra, Salamonra és az általuk elkövetett bűnökre. Ezek mind a transzcendens-információ eltorzulásához, tartalmának veszteségéhez vezettek.)

– A kulturális és társadalmi hatás a Szentírók információ-tartalmát némileg – vagy jelentősen – befolyásolhatja. Minden esetre az a kultúr- és társadalmi-kör, amelyben mozognak, az a nyelv, amelyet beszélnek, s az a társadalmi-gazdasági hatás, amely éri őket, meglátszik a Biblia általuk írt részein. Hogy mást ne mondjunk: Krisztus példabeszédein átsüt az akkori Palesztina teljes kulturális, társadalmi és gazdasági hatása és körülményei. Ha ezekkel nincs tisztában a Biblia olvasója, akkor a példabeszédekben közölt információ egy része elvesz számára.

A transzcendens információt feldolgozó, tároló és továbbadó rendszer.

A transzcendens információs-csatorna segítségével juthatunk transzcendens-információkhoz, vagyis a KINYILATKOZTATÁSHOZ. – Az információs-csatorna minőségi-paraméterei határozzák meg azt, hogy mennyi és milyen minőségű transzcendens-információhoz juthatunk. A csatorna kapacitása és entrópia tartalma határozza meg a transzcendens-információ mennyiségét, környezethatása pedig erősen befolyásolja az információk minőségét.

A transzcendens-információ azonban nem öncélú, vagyis a Kinyilatkoztatás célra-irányozott: Isten – Krisztus és a Lélek sugalmazására a Szentírókon keresztül – azért közli a transzcendens-információt, hogy annak segítségével közelebb juthassunk Istenhez, a Krisztus által képviselt isteni tanításhoz, a Krisztusi Titokzatos Testhez. Ahhoz azonban, hogy a transzcendens-információt – Krisztus és a Lélek szándéka szerint – megfelelően fel tudjuk használni, és tovább tudjuk adni, meg kell ismerkednünk a Kinyilatkoztatás feldolgozásának, tárolásának és továbbadásának információelméleti szabályaival.

– A transzcendens-információ értelmezésének mikéntje. – Legelső feladatunk megismerkedni a transzcendens-információ – vagyis: a Kinyilatkoztatás – értelmezésének mikéntjével. – Az értelmezés mikéntje valójában azt jelenti, hogy felfogjuk a transzcendens-információ valódi

értelmét. Nagyon sokan a Kinyilatkoztatás értelmezésében komoly tévedést követnek el, holott Krisztus tanítását valójában csak egyféleképpen lehet értelmezni: az Atya üzenetének az emberiség számára. – Ahol a Kinyilatkoztatás értelmezésében félre lehetne csúszni, más értelmet lehetne adni Krisztus és a Szentírók szavainak, ott a Tanító Hivatal siet segítségünkre, és adja meg a „látszólag kétes helyek” helyes magyarázatát. – Az u. n. „kritikai teológia” szerint a keresztény hit tételeit az emberi ész bírálata alá kell vetni, mert évszázadokon át az emberek csak elfogadták az Egyház tanítását, de nem mertek kérdéseket feltenni azzal kapcsolatban, amik az emberi elmét nyugtalanítják a hit dolgában. – A hit titkai boldogító valóságokat állítanak, s hogy ezek a meg nem magyarázott titkok nem alázzák meg az embert, arra Krisztus a garancia. Annak a boldogító tudatnak birtokában kell járnunk a Kinyilatkoztatás értelmezésében, hogy velünk és a Tanító Hivatallal az Úr. S ha Krisztus nem tartotta szükségesnek bizonyos hittitkok magyarázatát, akkor mi sem tarthatjuk szükségesnek a kérdezést és a kételkedést. (Ennyit a „kritikai teológiáról”.)

– A transzcendens-információ megőrzésének mikéntje. – A következő feladatunk megismerkedni a transzcendens-információ – vagyis: a Kinyilatkoztatás – megőrzésének mikéntjével. – Valójában ez két dolgot jelent.

Először: A megértett és helyesen értelmezett Kinyilatkoztatás maradéktalan és változatlan tartalommal történő megtartását. Már maga a megőrzésnek ez a mikéntje is jelentős transzcendens-energiát – kegyelmet – igényel, tekintettel az emberi értelem kényszerfeltételeire és befolyásolhatóságára. Nem beszélve memóriánk korlátozott voltáról. Ezek megváltoztathatják utólag az információ értelmezését, memóriánkban pedig nem bízhatunk úgy, hogy a megértett és helyesen értelmezett transzcendens-információt maradéktalanul megőrizné. Ezért van szükség jelentős transzcendens-energiára és a Lélek segítségére.

Másodszor: A Kinyilatkoztatásba vetett hit – ugyancsak ember-voltunk és a szubtranszcendenciához való kötöttségünk miatt – nem egyszeri és végleges, hanem változhat az idővel, a körülményekkel, s a Gonosz Lélek kísértései következtében. Ezért mondja Krisztus: „Vigyázzatok, és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne esetek!” „Boldog, aki bennem meg nem botránkozik!” – S a Hegyi-beszéd befejező példabeszéde teljesen a transzcendens-információba vetett hit megőrzésére vonatkozik, s a kegyelemre, mely segít ebben a megőrzésben: „... és szakad a zápor, ömlik az ár, és süvít a szél, és nekizúdul a háznak...”

A modern teológia szerint az Isten-probléma valójában Krisztus-probléma. Ha igazán megismerjük és megszeretjük az Urat, akkor egyrészt a transzcendens-információval kapcsolatos kételyeink eloszlanak, másrészt maradéktalanul meg tudjuk őrizni a Kinyilatkoztatást és a kinyilatkoztatásba vett hitünket. S az Apostolokkal együtt bátran mondhatjuk: „Uram! Kihez menjünk? Az örökélet igéi nálad vannak!”

– A transzcendens-információ hasznosításának mikéntje. – Az információelmélet egyik legjelentősebb része a felfogott, helyesen értelmezett és maradéktalanul megőrzött információk felhasználása. Az értelmes és határozott törekvéssel rendelkező ember számára ugyanis nem öncélú az információk szerzése és tárolása, hanem ezeket az információkat megfelelően fel is kívánja használni: értelmi síkon nemcsak tovább gyarapodni, összefüggéseket keresni és megtalálni, hanem ezeket az új ismereteket – törekvése révén – emberi mivoltába beépíteni törekszik. Vagyis: ember-voltában, emberi strukturáltságában emelkedni. – A transzcendens-információ szerzésnek ugyanez a célja, csak transzcendens szinten: transzcendens – egyben erkölcsi – strukturáltságában fejlődve egyrészt a kinyilatkoztatásba vetett hitben megerősödni, másrészt az ebből fakadó szeretet-cselekedetekben előrehaladni. A transzcendens-információ hasznosítása tehát nem más, mint a megszerzett, helyesen értelmezett és maradéktalanul megőrzött transzcendens-információ révén a transzcendens strukturáltágban való megerősödés. – A megerősödés jelenti a struktúraszinten – a transzcendens energetikai és információs szinten – való stabilizálódást, a fejlődés pedig ugyanezen a transzcendens energetikai és információs szinten történő előbbre haladást, vagyis a struktúraszinten való emelkedést. – Tekintettel azonban arra, hogy minden struktúraszinten-való emelkedés – entrópia tartalmat

meghaladó – szabadenergia-hatásra következhet csak be, éppen ezért a transzcendens energia-szinten való emelkedés – tehát a transzcendens-információ hasznosításának legfontosabb formája – a transzcendens szabadenergia-hatás, vagyis a segítő-kegyelem fokozott felhasználásának eredménye.

– A transzcendens-információ továbbadásának mikéntje. – A transzcendens-információ – vagyis: a Kinyilatkoztatás – értelmezése, megőrzése és hasznosítása után a legjelentősebb felhasználási mód: a transzcendens-információ továbbadása. Tekintettel arra, hogy a Kinyilatkoztatás nem öncélú, hanem célját – az egyéni felhasználás és ezen keresztül az egyéni megszentelődésen túl – a mások transzcendens energia és információs szintjének emelésében, tehát megszentelődésében bírja, a transzcendens-információ továbbadása egyik leglényesebb feladatunk, mondhatni: kötelezettségünk. – Az Úr nem véletlenül adja tanítványainak – s rajtuk keresztül minden kereszténynek – az utasítást: „Elmenvén tanítatok minden nemzeteket!...” Ugyancsak mindannyiunknak szól a krisztusi-parancs: „Hirdessétek a tanítást, akár alkalmas, akár alkalmatlan!...” De nem akármilyen tanítást, hanem csak azt, amit Krisztus az Atyától hallott és tanult, s amelyet számunkra a Lélek közvetít. – A transzcendens-információ továbbadásának mikéntje tehát:

- az Atyától származó krisztusi-tanítás;
- a Lélek által megerősített krisztusi-tanítás;
- az Apostolok és Apostol-utódok által közvetített krisztusi-tanítás.

Így tudjuk megfelelően értelmezni, teljességében megőrizni, saját magunk és környezetünk számára hasznosítani, és mindenkinek – akit csak elérhetünk – továbbadni a transzcendens-információt. Így tudjuk építeni a Kinyilatkoztatással az Isten Országát, teljesítve a krisztusi-parancsot, fogadván a Krisztus által megígért Lelket, akinek segítségével tovább tudjuk adni a Kinyilatkoztatást. Nem véletlenül mondta Krisztus: „Jobb nektek, hogy én elmegyek!...” Mert így alakul ki bennünk a vágy a Lélek után. Így fakad ajkunkon a vágyakozó hívás, így tudjuk nevezni Őt a nevéen, ahogy Krisztustól tanultuk: PARAKLÉTOSZ, a HÍVOTT. S aki segít a Kinyilatkoztatás felhasználásában.

A transzcendens-információ védelmének megfogalmazása.

A Lélek segít bennünket, hogy a transzcendens-információt meg tudjuk védeni. – Mi fenyegeti a transzcendens-információt?

– Az elvesztés. – Ez a legnagyobb veszély, amely a transzcendens-információt fenyegeti. – A szubtranszcendens információnál is ez a legnagyobb veszedelem az információt illetően: az információ elvesztése. S minél magasabb rendű az információ. annál nagyobb kárt jelent tulajdonosára nézve annak elvesztése. – Tekintettel arra, hogy a transzcendens-információ képviseli az ember számára a legmagasabb rendű információt, éppen ezért a transzcendens-információ a legértékesebb, melyet feltétlenül és minden eszközzel meg kell óvni az elvesztéstől. – Ha az Úr Jézus hasonlatait sorra vesszük, igen sok olyant találunk, melyet a transzcendens-információ elvesztésére és megtalálásának örömeire vonatkoztathatunk. Ilyen az „elveszett juh” példabeszéde, az „elveszett drachma” hasonlata, de ide tartozik a „földben levő kincs” és a „nagy értékű drágagyöngy” megszerzése is, melyért mindent feláldoz az, aki ismeri értékét és fellelési helyét. – Az elvesztés elkerülése, illetve az elveszett megtalálása a legnagyobb áldozathozatal megérdemli részünkről: a lehető legnagyobb transzcendens energia-befektetést. – Vagy gondoljunk a „talentumokról” szóló példabeszédre. A talentumokat kamatoztatni kell, ugyanígy vagyunk a transzcendens-információkkal is: „nem áshatjuk el”, hasznosítanunk kell. Az elvesztés elkerülésének legbiztosabb módszere tehát: az imádság révén transzcendens energia-befektetés a védelmére; továbbá a transzcendens információ hasznosítása az információ terjesztése és – ennek révén – kamatoztatása.

– Az eltorzulás, mint második legnagyobb veszély, amely a transzcendens-információt fenyegeti. Az eltorzulás alapvető oka a transzcendens entrópia tartalom növekedése. – A szubtranszcendens információ eltorzulásának is az entrópia növekedés az alapvető oka, s egyetlen ellenszere van: az entrópia tartalmat meghaladó szabadenergia-hatás és szabadenergia növekedés. – A transzcendens-információnál is az eltorzulás elleni védekezés egyetlen eszköze a transzcendens szabadenergia tartalom – vagyis a segítő-kegyelem – állandó növelése és mindig hatékonyabb felhasználása. – Hányszor találkozunk eltorzult magyarázatával a Kinyilatkoztatásnak, s mi magunk is sokszor hajlamosak vagyunk erre. Főleg, ha gondolkodásunkat, cselekedeteinket könnyebbé teszi ez a – néha talán egészen kicsi – eltorzulás. Ezek az eltorzulások – transzcendens formában – olyasmik, mint azok a testi-lelki betegségek, melyeket az Úr lépten-nyomon meggyógyított a Szentírás szerint. „Inszakadtság”, „vakság”, „süket-némaság”, „poklosság” – ezek a testnek elfajult, eltorzult állapotai, melyek miatt az ember nem tud teljes értékű testi életet élni. – De ugyanilyen elfajult, eltorzult állapotai vannak természetfölötti életünknek, melyek a transzcendens információ-elfogadást nehezítik, gátolják, esetleg teljesen lehetetlenné teszik. – Az Úr Jézusnak elég volt egy kézrátétel, sokszor még arra sem volt szükség, s a testi torzultság helyreállt. Ugyanúgy elég az Úrnak egy „kézrátétele” – az Eucharisztia magunkhoz vétele – s máris elmúlik természetfölötti eltorzulásunk, s alkalmasak leszünk újra a transzcendens-információ teljes értékű birtoklására. – Az eltorzulás legbiztosabb helyreállítása tehát: az imádság és a szentségek – a transzcendens katalizátorok – révén transzcendens energiák befektetése természetfölötti életünkbe. „Csak egy szót szólj, s meggyógyul az én szolgám...” – mondta a kafarnaumi százados, és úgy is lett. – Félreértelmezés. – Transzcendens-információs életünkben a leggyakrabban előforduló információs-hiba. A Szentírás szerint az Apostolok is hányszor estek ebbe a hibába! Még az Úr mennybemenetele előtt is megkérdezték: „Uram! Most állítod vissza Izrael uralmát?...” Három év állandó közvetlen és közvetett transzcendens információ-közlése, a legnagyobb transzcendens-információ: a kereszthalál és feltámadás után ennyire jutnak el az Apostolok! Nem beszélve a sok félreértésről, melléértelmezésről: „Ki lesz a legnagyobb az Isten Országában?...” – „Ki ül jobbról és balról az Úr mellett?...” – „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát!...” – „Uram, ez nem történhet meg veled!...” – Sorolhatnánk így szinte vég nélkül a félreértelmezéseket már az Úr Jézus földi életében. Hát még egyháza életében! – Vannak időszakok, amikor tömegével lépnek fel a téves értelmezések – korunk sem szűkölködik ezekben a melléértelmezésekben – és hányszor csupán jóakarattal tele. Hányszor hallani: „Itt a Krisztus!... Ott a Krisztus!...”, „Itt a Szent Szűz!... Ott a Szent Szűz!...” – Hányszor kapjuk még gyermekeinktől is, akik pedig szinte az anyatejjel szívták magukba a Krisztus-szeretetet, hogy hitetlenek vagyunk, mert nem hisszük el azt a különböző könyvekben leírt „nagy-csodákat”, amely – szerintük – korunkban történik. Mert mi csak az Úr Jézus csodáiban, és a hétköznapi „kis-csodákban” hiszünk. – De bizonyára mi is sok mindent félreértelmezünk, csak nem vesszük észre... Hányszor kellene igaz szívvel, mélységes hittel elmondanunk: „Hiszek, Uram, segíts hitetlenségemen!...” – A természetes világban, a tudományvilágában igen gyakoriak a félreértelmezések, a nagy baj az, ha az ember gögből ragaszkodik félreértelmezéséhez. – A természetfölötti világban, a transzcendens-információkkal kapcsolatban is legtöbbször – mondhatni: mindig! – nem annyira a félreértelmezés a baj, hanem a gögös ragaszkodás a félreértelmezett meggyőződéshez. – Krisztus megbocsát – szinte bocsánatkérés nélkül – Magdolnának, aki a kertésznek-nézett Úrtól kérde: „Uram, hová tetted Őt?” – Megbocsát az asszonyoknak, akik kenetet visznek harmadnap reggel a „holt Krisztus” sírjához, pedig többször – és félreérthetetlenül – megmondta, hogy harmadnap feltámad. – Megbocsát az Apostoloknak, hogy szertefutottak, s a feltámadást nem hiszik el az asszonyoknak, és mindezek ellenére – meg sem várja bánatukat és bocsánatkérésüket – rájuk leheli a „Megbocsátás Szentlelkét”. – Az emmauszi Tanítványoknak pedig, akiknek lelke tele van ugyan szomorúsággal, de hitetlenséggel is, megmagyarázza az Írásokat, és kinyilatkoztatja magát a Kenyértörésben. – A félreértelmezések legbiztosabb orvossága:

az imádság révén a transzcendens szabadenergia-hatás állandó növelése; a valódi alázatosság és Krisztus iránti engedelmesség révén Urunk nagylelkűségének biztosítása; az irgalmasság révén a Krisztusi-irgalom biztosítása.

Ne feledjük el: Isten irgalmának csak a mi irgalmatlan-voltunk szabhat csak határt!

– A helytelen felhasználás. – Magában a szubtranszcendenciában is számtalan eset adódik, amikor az információt helytelenül használjuk fel. Gondoljunk csak a felhalmozott ABC-fegyverekre, holott az atomra, a biológikumra és a kémiára vonatkozó tudományos információk annyira az emberiség javára fordíthatók lennének, hogy megszűnhetne minden nyomor, az emberiség viszonylagos jólétben és biztonságban élhetne. Ehelyett a legpusztítóbb fegyverek előállítására, és az emberi élet kibontakozásának megakadályozására fordítják (pl. fogamzás-gátláshoz és művi-abortuszok végrehajtásához). – Ha a természet rendjében így vissza lehet élni az információk és tudás felhasználásával, akkor elképzelhető, hogy a természetfölötti információval mennyire visszaélhet az ember. – Gondoljunk csak a 10 Parancsolat ellen elkövetett vétkekre és a 7 Főbűn által történő visszaélésekre; az erkölcsi és a teológiai erények teljes mellőzésére; hogy mást ne mondjunk: az emberek hitével, reményével és főleg szeretetével mennyiszor és mennyien visszaélnek. – Isten a végtelen Szeretet, és ezt a szeretetet várja el tőlünk első sorban ember-testvéreink iránt, s ember-testvéreinken keresztül Önmaga iránt. – Hányszor visszaéltünk és visszaélünk a szeretettel, még az Isten-szeretettel is! (Gondoljunk a néhány évtizeddel ezelőtti öngyilkos-szektára, ahol sok-száz férfi, nő, gyermek életét oltották ki „Isten szeretetére hivatkozva. – S még mostanában sem ritka az u. n. „sátánista” öngyilkos-vallásosság.) – S mi hogyan állunk a transzcendens-információ: a Kinyilatkoztatás felhasználásával? Vajon helyesen, vagy helytelenül használjuk fel a Krisztus és a Lélek által kapott transzcendens-információt? – Újra csak az imádságra, mint transzcendens szabadenergia-növelésre; Krisztus szeretet-parancsára, melyhez mindig elegendő kegyelmet kapunk; és a Lélek, a PARAKLÉTOSZ sugalmazására és ajándékaira kell hivatkoznom, melyek megóvnak a transzcendens-információ helytelen felhasználástól.

Felmerül a további kérdés: hogyan történhet a transzcendens-információ védelme?

A természet rendjében a szubtranszcendens információ védelme – az információelmélet szerint – három egymásra-épülő módon történik.

– Hibajelző kódrendszer révén, mely azt jelenti, hogy magába a kódrendszerbe építünk be hibajelző kódokat. Ezek segítségével az előforduló hibát azonnal jelzi a rendszer.

– Hibafelismerő kódrendszer révén, mely az előzőnek tökéletesített formája, amikor a kódrendszer nemcsak a hiba jelenlétét jelzi, hanem felismeri a hiba milyenségét, és a megfelelő helyen – a hiba helyén – jelzi a hibát és annak minőségét.

– Hibajavító kódrendszer révén, ezt nevezhetjük a legtökéletesebb hibaelhárításnak, mert nemcsak jelzi, hogy hiba van, nemcsak a hiba helyét és minőségét adja meg, hanem a hibát azonnal javítja. Ez a hibajavító rendszer – a rendszerbe beépített bonyolult kódok révén – a programban jelentkező hibákat azonnal javítja, és a program futását nem akadályozza, hanem hibamentes folytatását elősegíti.

A szubtranszcendenciában már ennyire eljutott a gondolkodó emberi elme. – A transzcendenciában azonban még nincs ilyen biztos módszerünk. Ide sok imádság, sok transzcendens szabadenergia-hatás, tapasztalt lelki-atyáknak a segítségével, a Lélek ajándékai és azok eredményes felhasználása, a Krisztussal való állandó együttélés: a Lét- és Élet-közössége; az Ige- és Igazság-közössége; s a legbensőségesebb Asztal-közösség, az Eucharisztia és a mély eucharisztikus-élet szükséges.

A transzcendens-információ fejlődésének megfogalmazása.

Ha a transzcendens-információ fejlődését kívánjuk megfogalmazni, akkor segítségül kell hívnunk a szubtranszcendens információ fejlődésének megfogalmazását.

Magát a fejlődést három fokozatban szemlélhetjük.

1. fokozat: A létbeli dinamizmus emelkedése. – Ez lényegesen különbözik az időbeli dinamizmustól, mely csak a lét egyes paramétereinek az idő előhaladtával történő emelkedését jelenti. – A létbeli dinamizmus emelkedése – az idő-paramétertől függetlenül – a létben, a lét energetikai, információs és kibernetikai tartalmában való gyarapodását, fokozódást, dinamizmusának emelkedést jelenti.

2. fokozat: A képességkiteljesítés természettörvényében való előrehaladás. – A képességek a létnek olyan határozmányai, melyek a gyakorlással aktualizálódnak, mindinkább kifejlődnek, kiteljesednek. Ezek a létbeli határozmányok rendelkezhetnek energetikai, információs és kibernetikai vonatkozásokkal, a természettörvény valamennyi létbeli képesség kiteljesedésének lehetőségére és szükségességére vonatkozik.

3. fokozat: Az önfelülmúlás természettörvénye. – Ez energetikai, információs és kibernetikai vonatkozásban a létstruktúra felső energetikai, információs és kibernetikai küszöbszintjének elérését és túllépési lehetőségét jelenti.

Ez az egymásra épült három fokozat jelenti a természetes létben és a szubtranszcendenciában a fejlődést. Ez a három természettörvény gondoskodik arról, hogy a létező létben strukturálisan emelkedjen, hogy a struktúrákból struktúraszintek jöjjenek létre, hogy a létező az alsóbb struktúraszintről a magasabb struktúraszintre felfejlődjék.

A transzcendens fejlődés megközelítésénél és megfogalmazásánál ezeket a szubtranszcendens fejlődési törvényeket kell szem előtt tartanunk, és transzformálnunk a transzcendens struktúraszintre. Ez is három fokozatban szemlélhető.

Először: A transzcendens létstruktúra transzcendens létbeli dinamizmusának emelkedése.

(Megjegyzés: A transzcendens struktúraszinten valójában időbeli dinamizmusról – idő-paraméter hiányában – nem is beszélhetünk.)

Ez az emelkedés vonatkozik valamennyi transzcendens strukturáltságra: a transzcendens energetikai, a transzcendens információs, transzcendens kibernetikai strukturáltságon túl az erkölcsi strukturáltságra. A létbeli emelkedés minden transzcendens létezőre – és transzcendens létbeli határozmányra – egyaránt vonatkozik.

– Kivételt képez a Legfőbb Transzcendens Lény: ISTEN, akiben a transzcendens létbeli határozmányok végtelen intenzitással vannak jelen. Így végtelen a transzcendens energetikai strukturáltság: mi ATYÁNAK nevezzük; végtelen a transzcendens információs strukturáltság: mi FIÚNAK nevezzük; végtelen a kibernetikai strukturáltság: mi LÉLEKNEK nevezzük; akiket egybefog a végtelen erkölcsiség: a SZERETET. – Így Istennel kapcsolatban fejlődésről nem beszélhetünk. –

A létbeli emelkedés tehát a transzcendens információs strukturáltság struktúráján belüli dinamizmusára ugyanúgy vonatkozik, mint a többi transzcendens létbeli határozmányra. A transzcendens információ vonatkozásában a jel- és kódrendszer fejlődésére; a transzcendens információs-csatorna kapacitásának bővülésére és minőségének állandó javulására; a transzcendens információt feldolgozó, hasznosító és tároló rendszernek tökéletesedésére; a transzcendens információ fokozott védelmére.

Másodszor: A transzcendens létstruktúra képességkiteljesítése.

(Megjegyzés: Valójában ezt nem így kellene mondani, mert a transzcendens struktúraszinten a „képességek” fokozott vagy kevésbé-fokozott formában vannak jelen.)

Tehát a transzcendens fejlődésnek ez a fokozata jelenti a transzcendens struktúra energetikai, információs, kibernetikai és erkölcsi „képességeinek” a kevésbé-fokozott aktuális formából a mindinkább-fokozott aktualizált formába történő emelkedését. – A transzcendens-információ viszonylatában ez jelenti: egyrészt a jel- és kódrendszer, valamint a transzcendens információs-csatorna fokozott aktualizálódást; másrészt az értelmezés, megőrzés, hasznosítás

és továbbadás területén az állandó és fokozódó emelkedést; továbbá a transzcendens-információ védelmének biztonságosabbá tételét. – A transzcendens képességkiteljesítés természettörvénye a transzcendens-információk vonatkozásában újra csak a szabadenergia-hatás törvényszerűségén nyugszik, vagyis a segítő-kegyelem az, amely a transzcendens-információ fokozódó kiteljesedését előmozdítja.

Harmadszor: A transzcendens létstruktúra önfelülmúlási lehetősége.

Ez a transzcendens struktúra energetikai, információs, kibernetikai és erkölcsi állandó és mindig jobban fokozódó emelkedési lehetőségét jelenti, melynek segítségével alacsonyabb transzcendens szintről – alacsonyabb küszöbszintről – mindig magasabb küszöbszintre emelkedik. – A transzcendens-információ szempontjából ez azt jelenti, hogy az információ befogadjának – a befogadó-csatornának – kapacitása állandóan növekszik, entrópia tartalma folyamatosan csökken, a környezethatástól mindinkább függetleníteni tudja magát. Mindez jelentősen kihat a transzcendens-információ értelmezésére, hasznosítására és továbbadására, egyben fokozott védelmet biztosít az információ tekintetében. – Természetesen az önfelülmúlás alapja, hogy Isten önmaga megismeréséből – tehát az önmagáról szóló információból – mindig többet és többet közöl, és ennek a többlet-információnak felfogását és helyes értelmezést elősegíti. – Már földi életünkben megadhatja Isten – külön ajándékként – a transzcendens-információban ezt az önfelülmúlást, az igazi önfelülmúlás azonban a földi élet után, Isten boldog és fokozódó birtoklásában valósul majd meg. Ehhez azonban már földi életünkben elő kell készülnünk, elsősorban a transzcendens szabadenergia – a kegyelem – felhasználásával és imádsággal, mely nem más, mint az Istennel való bensőséges információkapcsolat.

A transzcendens fejlődés szükségessége.

Az előző rész utolsó megállapításával már valójában utaltunk a transzcendens fejlődés szükségességére. Ha földi életünkben nem követjük a szubtranszcendens fejlődési törvényeket, akkor nincs meg az alap, amelyre épülhet a krisztusi fejlődési-elv. Pedig a fejlődés mindhárom fokozata Krisztus tanításában, transzcendens formában megjelenik:

„Új parancsot adok nektek: szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket!”

„Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót azokkal, akik gyűlölnék titeket!”

„Legyetek tökéletesek, amint a ti mennyei Atyátok tökéletes!”

Végül összefoglalva a három fokozatot:

„Úgy világítson világosságtok, hogy látván jótetteiteket, magasztalják Atyátokat, aki a mennyekben vagyon!...”

Ezeknek a krisztusi fejlődési-parancsoknak teljesítésével válunk alkalmassá arra, hogy a földi élet után – Isten lényegéből mindig többet merítve – beállhassunk a teljes transzcendens fejlődési folyamatba: Istenből mindig több és teljesebb információt merítve. – Szükséges tehát már földi életünkben a Kinyilatkoztatás – lehetőség szerinti – minél teljesebb megragadására:

– transzcendens létünk minél dinamikusabb fokozása;

– transzcendens képességeink minél teljesebb aktualizálása;

– transzcendens küszöbszintjeink minél jobb megközelítése révén az önfelülmúlás lehetőségének teljesítése.

Ez által válunk alkalmasakká a teljes transzcendens strukturális fejlődésre.

Nem szabad azonban elfelejtenünk: a krisztusi Kinyilatkoztatással lezárult az emberiségnek szóló teljes transzcendens-információ. – Nem tagadván a magán-kinyilatkoztatás lehetőségét, transzcendens információelmélet vonatkozásában csak a krisztusi Kinyilatkoztatásra támaszkodhatunk. Nem szabad azonban elfelejtenünk Krisztus szavait:

- „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű!”
- „Aki utánam akar jönni, vegye fel keresztjét, és kövessen engem!”
- „Mert az én tanítások Igazság és Élet!...”

Ha ezt követjük, akkor már itt a földön előrehaladunk a transzcendens-információs fejlődésben, s alkalmasakká válunk arra, hogy földi életünk után a transzcendens-információ teljességét birtokoljuk.

2. 3. 4. A transzcendens létstruktúra kibernetikai strukturáltsága.

A transzcendens létstruktúra kibernetikai strukturáltsága elengedhetetlen – mint ahogy elengedhetetlen az információs strukturáltság – a transzcendens léthez. A transzcendens kibernetikai strukturáltság a következő gondolatmenetet takarja:

- a döntés-előkészítést, mint információs-folyamatot;
- a döntés-előkészítést, mint kibernetikai-folyamatot;
- a döntés – választás – folyamatát;
- a végrehajtást, mint az előkészítés és döntés cél-okát;
- a végrehajtás ellenőrzési- és önfejlesztési-folyamatát;
- alkalmas hierarchiát az összes kibernetikai-folyamat összefogására és irányítására.

Vegyük sorra valamennyit, mert csak így ismerhetjük fel a transzcendens létstruktúra kibernetikai strukturáltságát.

A döntés-előkészítés, mint információs-folyamat.

Az emberi életben – szubtranszcendens és transzcendens vonatkozásban egyaránt – a döntést komoly tevékenység-sorozatnak kell megelőznie. Ezt a tevékenység-sorozatot nevezzük döntés-előkészítési folyamatnak. Ennek a folyamatnak résztvevőiségei a következők.

Először: A különféle alternatívák felállítása. – Ez azt a horizontális tevékenységet jelenti, melynek segítségével képes az ember a döntési csomópontban a lehetőségeket felismerni és megfogalmazni.

Másodszor: Az alternatívák vertikális vizsgálata. – Ez az az értelmi tevékenység, melynek segítségével kiszűri az ember a mélyebben fekvő, alapvető alternatívákat.

Harmadszor: Az alternatívák felmérése és motiválása. – Ez ugyancsak értelmi tevékenység, mely az előzmények oldaláról közelíti meg, és indokolja az alternatívákat.

Negyedszer: Az alternatívák behelyezése a lét- és értékrendbe. – Itt ontológiailag és etikailag közelítjük és ragadjuk meg az alternatívákat, primátust adva a transzcendens alternatíváknak.

A döntés-előkészítés teljes egészében értelmi folyamat. Nagy baj az, ha ezt a tudati folyamatot a biológiai szubsztrátum természeti jelenségei: az érzéki benyomások, vagy az érzelmek döntően befolyásolják. Ezért szükséges az állandó értelmi kontroll a döntés-előkészítés egész folyamán. – Itt nyilvánvalóvá válik a transzcendens alternatívák primátusa, ezeknél ugyanis szinte elképzelhetetlen az érzéki és érzelmi befolyásoltság.

Miért kell elsődlegesen információs-folyamatnak tekintenünk a döntés-előkészítést? Azért, mivel a döntés-előkészítés

- az információk gyűjtése és értelmezése (ide tartozik a kódrendszer felismerése és az információk dekódolása);
- az információk rendezése és tárolása;
- az információk felhasználása;
- az információk – szükség szerinti – átadása és továbbítása;

- az információk tartalmának megvédése;
- az információk szükség szerinti továbbfejlesztése.

Ezek mind információelméleti ismereteket tételeznek fel. Ezért a döntés-előkészítés első lépéseként információelméleti előkészítést igényel, hozzászámítva az integrális-humanista és transzcendens magatartást. – Itt szeretném felhívni a figyelmet a transzcendens-információra, melyet a Kinyilatkoztatás hordoz magában, s melynek tudatos és megfelelően értelmezett magatartása nélkül elképzelhetetlen a keresztény szellemű döntés-előkészítés.

A döntés-előkészítés, mint kibernetikai-folyamat.

Mindenkibernetikai rendszerben a vezérlés lényeges eleme és szükséges feltétele a döntéshozatal-folyamata. Ez feltételezi a döntés-előkészítést, végső kifejtésében pedig tartalmazza a döntést – a szabad választást – a kibernetikai rendszer megfelelő célra-irányultságával. Ez azt jelenti: a döntés-előkészítés és döntés a végrehajtásban kap értelmet.

A döntés-előkészítés ugyan elsősorban információs-folyamat, ezért lényeges, hogy valósi információk, a döntés tárgyára vonatkozó objektív információk birtokába jussunk. Ez információs folyamat során – a kibernetikai rendszernek megfelelően – a vizsgálóságnak ki kell terjednie:

- a végrehajtás lehetőségeire;
- a várható eredményekre;
- mindezek várható következményeire.

Ez már meghaladja az információs-folyamatot, minthogy a lehetőségek és a várható következmények extrapolációjával kísérli meg a rendszer célra-irányítását.

A döntés-előkészítés akkor lesz valóságos része a kibernetikai folyamatnak, ha

- ha a teljes rendszert, jelen esetben az embert;
- egész léttartalmával: létével, sorsával, felelősségével, küldetésével;
- minden – szubtranszcendens és transzcendens – relációjával;
- egész – ugyancsak szubtranszcendens és transzcendens – célrendszerével figyelembe veszi, és megvalósításában előmozdítja.

A döntés – választás – folyamata.

Minden prébiológiai, biológiai és pszichikai – tehát szubtranszcendens – rendszer rendelkezik szabadságfokokkal, azokat korlátozó kényszerfeltételekkel, s – mindezeknek megfelelően – bizonyos fokú szabadsággal. De nemcsak a szubtranszcendens rendszerek, hanem a transzcendens rendszerek is rendelkeznek szabadságokkal, s azoknak megfelelő szabadsággal.

Emberi életünkben a legjelentősebb kényszerfeltételt a léleknek a testhez – a biológiai szubsztrátumhoz – való kötöttsége jelenti, de kényszerfeltétel lehet környezetünk, foglalkozásunk, stb. – Így földi életünkben teljes szabadságról valójában nem is beszélhetünk. – Értelmünkkel azonban felismerhetünk különböző alternatívákat, és ezek között – többé-kevésbé szabadon – választhatunk.

A választás szabadsága így jelenti a tudati struktúraszintnek azt a képességét, mellyel a tudatos létező – kényszerfeltételektől bizonyos fokig mentesen – dönthet

- a közel egyenlő valószínűségű események közül az egyik bekövetkezése mellett;
- az egymástól eltérő valószínűségű események közül a kisebb valószínűséggel rendelkező bekövetkezése mellett;

– az érvénnyel bíró természettörvénnyel való szembefordulás és tartós szembehelyezkedés mellett.

Ez a választási szabadság – vagyis: döntés – ember-voltunk legértékesebb birtoka, ennek folyamatát megismerni, ezzel helyesen és felelősséggel élni, ez az, amiért érdemes embernek lenni.

A döntés – választás – folyamata a következő:

- értelmi tevékenység az alternatívák vizsgálatára és értékelésére;
- értelmi tevékenység az objektíve és ontológiailag értékesebb alternatíva kényszerfeltételeinek csökkentésére, lehetőség szerinti kiküszöbölésére;
- értelmi tevékenység a szabadságfok-szám növelésére, az állapothatározók szabadon történő megválasztásához;
- pszichikai, értelmi és érzelmi – tevékenység az objektíve és ontológiailag értékesebb alternatívára történő „ráhangolódás” érdekében;
- a teljes-ember – minden állapothatározójával történő – mozgósítása az objektíve és ontológiailag értékesebb alternatíva élményszerű megragadására;
- szabadon történő döntés, vagyis: a választás;
- értelmi tevékenység a választott alternatíva eszközszerének meghatározására;
- utasítás kiadása a teljes-ember számára a döntés végrehajtásához, vagyis: a végrehajtás folyamatának megindítása.

A döntés – vagyis: a szabad választás – tehát: értelmi alapon működő, a teljes-embert minden állapothatározójával együtt mozgósító folyamat, mely a döntés-előkészítés eredményeit felhasználva, a végrehajtás mozgásállapot-változásán keresztül a teljes-embert – szubtranszcendens és transzcendens – új energetikai, információs és kibernetikai állapotba viszi.

A döntés – szabad választás – emberi életünk leglényegesebb folyamata, ezzel megismerkedni, éppen helyes döntéseink érdekében, legfontosabb feladataink egyike.

A végrehajtás, mint a döntés-előkészítés és döntés cél-oka.

A végrehajtás, mint a döntés-előkészítés és döntés cél-oka, a döntés kibernetikai folyamatának jelentős része. Mint részfolyamat, általában visszacsatolás révén jön létre, amikor is az ember gondolati- vagy fizikai-tevékenységének állapothatározóit – az u. n. input-paramétereiket – változtatjuk meg, illetve módosítjuk.

A döntés végrehajtásának – és a végrehajtáshoz szükséges módosításoknak – leggyakoribb formái a következők:

- szabályozási beavatkozás, amikor úgy alakítjuk az induló tevékenység formáját, intenzitását, stb. – paraméter-módosítás formájában – hogy lehetőleg a döntés-előkészítés során megállapított következmény legyen elérhető;
- vezérlési beavatkozás, amikor más indítékot adunk az induló tevékenységnek, hogy ezáltal az eredetileg megállapított eredmény legyen elérhető;
- önkontroll területén történő beavatkozás, amikor a végrehajtás folyamatát és rész-eredményeit megfelelő speciális szempontok szerint ellenőrizzük, s ennek az ellenőrzésnek eredményeként hajtjuk végre a szabályozási vagy vezérlési beavatkozást;
- önfejlesztési beavatkozás, mely a megváltozott feltételrendszernek és körülményeknek megfelelően módosítja a végrehajtás folyamatát, s ez által kedvezőbb vagy gyorsabb folyamatot ér el;

- hierarchikus beavatkozás, amikor az ontológiai lét- és értékrendnek megfelelővé tesszük a végrehajtási folyamat beindítását, vagy lefutását, amennyiben ez az előzőek során nem, vagy csak kevésbé teljesül;
- kommunikációs beavatkozás, ha a folyamat indulása, lefutása és az eredmény megállapítása során kommunikációs zavar keletkezik (pl. torzulások, kódolási, dekódolási, vagy értelmezési zavarok, stb.), akkor a kibernetikai rendszer belső- vagy külső-kommunikációjába kell szabályozási vagy vezérlési formában beavatkozni; a megfelelő visszacsatolást módosítani.

A végrehajtás is csak akkor lesz igazán része a teljes kibernetikai folyamatnak, ha

- a teljes rendszert, vagyis a teljes-embert;
- egész léttartalmával: létevel, sorsával, felelősségével és küldetésével;
- minden – szubtranszcendens és transzcendens – relációjával;
- egész – ugyancsak szubtranszcendens és transzcendens – célrendszerével figyelembe veszi;
- valamint: minden szubtranszcendens és transzcendens energiát igénybe vesz az induló tevékenység, a folyamat lefutása, az eredmény ellenőrzése és értékelése folyamán.

A végrehajtás ellenőrzési- és önfejlesztési-folyamata.

A kibernetikai rendszer jelentős részrendszerei az ellenőrzési- és önfejlesztési-folyamatok.

Ellenőrzés: Az a folyamat, amely a végrehajtórendszer egyes munkafázisaiban mintát vesz le az addig elért eredmény alapján, és azt összehasonlítja az adott helyzetben és időpontban elérendő eredménnyel. Amennyiben az ellenőrzés eredménye kielégítő, továbbfutni engedi a folyamatot, ellenkező esetben megállapítja az eltérés okát és mértékét, s a folyamatot – az elérendő eredmény érdekében – megfelelő beavatkozással módosítja.

Az ellenőrzőrendszer működése igen fontos a kibernetikai rendszerben, a döntés-előkészítés, döntés és végrehajtás folyamataiban egyaránt. ennek – és az önfejlesztő-rendszernek – segítségével lehet – szükség szerint – gyorsítani vagy lassítani a végrehajtórendszer működését, és elérni a döntés tárgyát képező eredményt. – Az ellenőrző-részrendszer nélkülözhetetlen mindenütt, ahol döntés-előkészítés, döntés és végrehajtás történik, legyen az tanulás, tanítás, valamilyen kutatás vagy mesterségbeli munka, tervezés, kivitelezés, irányítás vagy vezetés. – Transzcendens vonatkozásban pedig: szentségek felvétele, szentségekhez járulás, ima és elmélkedés, bűnök elleni küzdelem vagy erénygyakorlat, felkészülés a halálra... – Mindezek transzcendens kibernetikai folyamatok, melyek nélkülözhetetlen része az ellenőrző rendszer. S mindehhez Krisztus biztosítja a szubtranszcendens és transzcendens energiákat.

Az önfejlesztő-folyamat formájában épül be a fejlődés törvényszerűsége a kibernetikai rendszerbe, a fejlődésnek mind a három fokozatában.

- A létbeli dinamizmus segíti az egyes részfolyamatok teljessé tételét, legyen az döntés-előkészítés, döntés vagy végrehajtás.
- A képességkiteljesítés az egyes részfolyamatok belső tartalmát tökéletesíti és teszi teljesebbé, valamint az energetikai, információs és kibernetikai képességeket aktualizálja.
- Az önfelülmúlás a szabályozás, vezérlés és végrehajtás folyamataiban a kényszerfeltételek kiküszöbölését, a szabadságfok-szám növelését és az energetikai, információs és kibernetikai felső küszöbszint elérését, vagy legalább is megközelítését mozdítja elő. – Így fejleszti a kibernetikai rendszert a részfolyamatok sebességének és minőségének növelésével.

Alkalmas hierarchia kifejlesztése és hatékonyságának növelése az összes kibernetikai részfolyamat összefogására.

Az előzőekben tárgyalt kibernetikai részfolyamatok csak együtt működve és teljes összhangban képesek a kibernetikai rendszer bonyolult feladatait teljesíteni. – Ehhez az együttműködéshez azonban alkalmas hierarchiát kell a rendszernek kifejlesztenie, és hatékonyságban megfelelővé tennie a kibernetikai folyamatok össze fogására. – A kibernetikai strukturáltságnak ez a hierarchia a legfontosabb határozománya. Éppen ezért valamennyi részfolyamatnak ebbe a hierarchiába kell beleilleszkednie, és a hierarchiának ezeket a rész-folyamatokat kell irányítania és koordinálnia. Ezt a hierarchiát kell szolgálnia és előmozdítania a rendszer energetikai és információs strukturáltságának, s ez a hierarchia képes összetartani az energetikai, információs és kibernetikai strukturáltságot. – E nélkül a hierarchia nélkül képtelen a struktúra befogadni az erkölcsiséget és a transzcendenciát. Pedig – végső soron – az ember felépülését és strukturáltságát tekintve éppen erre hivatott: az erkölcsiség és a transzcendencia befogadására. – Éppen ezért alkalmas hierarchia nélkül nemcsak a kibernetikai rendszer mértékét nem ütheti meg, hanem alkalmatlanná válik egyetlen célja: a transzcendencia – egyben az erkölcsiség – befogadására, és a Háromszemélyű Egy Isten megismerésére és elérésére.

BEFEJEZÉS: TRANZSCENDENS KIBERNETIKA: A SZENTLÉLEK-AJÁNDÉKAI.

Izajás (11. 2.) ezt jövendöli a Messiásról: „Az Úr Lelke nyugszik rajta: a bölcsesség és az értelem lelke; a tanács és az erősség lelke; a tudás és az Úr félelmének lelke, s az Úr félelmében telik öröme.” – Jézus is említi, hogy az Úr Lelke fölkenete őt; János szerint a kegyelmet az ő teljességéből merítettük; a Római levélben pedig Szent Pál azt mondja, hogy azok az Isten fiai, akiket az Úr lelke vezérel. – Ezeknek a bibliai helyeknek alapján beszél az Egyház a Szentlélek ajándékairól. – Lelki életünk legmagasabb rendű szabályozója a szívünkben lakó Szentlélek, és a Szentlélek ajándékai révén arra válik képessé az ember, hogy a Lélek útmutatásait kövesse. (Előd: Dogmatika.)

Ha a Szentlélek ajándékait a transzcendens kibernetikai-rendszerre alkalmazzuk, megdöbbenve tapasztaljuk, hogy a Lélek mindenegyus ajándéka a transzcendens kibernetikai-rendszer egy-egy részrendszerének, a részrendszer folyamatának felel meg, illetve azokat segíti és irányítja. – Vizsgáljuk meg egyenkint a Lélek ajándékait és a transzcendens kibernetikai-rendszer folyamataival való összefüggését.

Az Értelem Szentlelke a döntés-előkészítés folyamatát segíti és irányítja. Sokszor érthetetlenek előttünk Isten titkai, úgy állunk előttük, mintha egyik a másikával nem volna kapcsolatban, mintha csak szeszélyesen összeválogatott tanítás-halmaz lenne. Pedig döntés-előkészítésünkhöz a transzcendens információk összefüggő láncolatára van szükség. Ezt az összefüggést kapjuk meg az Értelem Szentlelke segítségével.

A Bölcsesség Szentlelke a döntés folyamatának irányítója. – A Bölcsesség szent ajándéka teszi érthetővé számunkra a világot és összefüggéseit, hozza közel a távolit, teszi otthonná az idegent és természetessé a természetfölöttit. – Ez veszi el a döntés kétségét, kikényszerített voltát, a mindennaposág és szokásosság közönyét, a kötelességszerűség és becsületes helytállás komorságát, teszi vidámmá és örömtelivé a döntés súlyos kötelességét.

Az Erősség Szentlelke a végrehajtás folyamatának irányítója. – Gyöngeségünknek olyan nagy szüksége van az Erősség ajándékára. Ha számba vesszük döntésünk következményeit, a vele járó feladatokat, kötelességeket, felelősséget és küldetést, szinte kétségbe ejt erőtlenségünk tudata, kitartásunk hiánya, állhatatlanságunk. – Döntéseink végrehajtásában annyira szükségünk van az Erősség ajándékára, hogy tetterősek áldozatot hozni tudók, bátrak és soha ne csüggedők lehessünk.

A Tudomány Szentlelke lesz segítségünk az állandó kontrollhoz. – Meglátni mindennek a rendeltetését: Isten igazságait, szándékait, terveit. Hogy mindennek a mélyén észrevegyük, megtaláljuk Istent, hiszen ott van Ő mindenütt, Ő hív a természet és történelem függőnye mögül. – Az igazi kontroll: a múltékony világ mögött keresni, megtalálni és megragadni Isten gondolatait, szándékait, ehhez nyújt segítséget a Tudomány Szentlelke.

A Jó tanács Szentlelke a szabályozás és vezérlés állandó segítője. – Milyen bonyolultak a feladatok, milyen nehéz az élet problémái között eligazodni. Hányszor kell megállni és keresni: mi most a teendő, hogy Istenhez való kapcsolatunk biztosabb legyen, hogy senkinek se ártsunk, hogy Krisztusnak tetszésére legyenek cselekedeteink?... – Tanács Szentlelke! Állj mindig mellénk eligazító szavaddal, hogy azt válasszuk, és arra irányítsuk gondolatainkat, szavainkat, cselekedeteinket, ami Isten szándéka és akarata! Tégy találékonyá és határozottá szavaid követésében!

Az Áhítat Szentlelke az önfejlesztés indítója és segítője. – Szent Tapintat, szent Megilletődöttség, szent Ihletettség! Mely mindenben megéri az Isten-gyermekség kegyelmét, távlatait és feladatait. – Tőle várjuk az ember-testvérekkel szembeni szolgáló-szeretetre az indítást, hiszen tudjuk, hogy Isten gyermekeit szolgáljuk, s általuk magát az Istent. Mindnyájunk fölött ott lebeg az isteni Kinyilatkoztatás, az isteni kiválasztás és az isteni kegyelem titka; ebben kell fejlődni, magunkat fejleszteni, hogy mindig – Kegyelettel, Áhítattal, Jámborsággal – szolgáljuk a Háromságos Egy Istent.

Az Isten-félelem Lelke legyen irányító és segítő a transzcendens folyamatok egymáshoz rendezésében. – Nem a bátortalan és sötét-egű szolgáló félelmet kérjük, hanem az üdvös, fölemelő, lendítő, Isten felé sodró Isten-félelmet, mely irányít és segít, mely koordinál, és egymáshoz rendez minden Isten felé irányuló természetfeletti folyamatot. – Isten-félelem Szent Lelke! Add, hogy ne bántson, ne sújtson, ne sötétítsen, hanem emeljen, és az isteni Irgalom világával fényt derítsen lelkünkre és a lelkünkben lejátszódó minden folyamatára!

A Szentlélek ajándékai így válnak erősítővé, irányítóvá és segítővé egész transzcendens struktúránkban: a transzcendens energiákban, a transzcendens információkban, a transzcendens kibernetikában és a teljes erkölcsiségben. – A Lélek ajándékai így válnak Krisztus ajándékozta eszközeivé a transzcendens kibernetikai folyamatoknak, s mint a sodró folyam, így visznek mindig közelebb a transzcendencia forrásához: a Háromszemélyű Egy Istenhez, aki végtelen Szeretetével ajándékozott meg minket, és ezt a Szeretetet akarja sugározni rajtunk keresztül is ennek a szegény Világnak.

MELLÉKLET. A CORPUS CHRISTI INTEGRUM TANA

(Kiegészítés a Transzcendentális Etikához.)

A CORPUS CHRISTI MYSTICUM – a „Krisztusi Titokzatos Test” – tanítása csupán az egyik oldalról való megközelítést tartalmazza a Testvér-Isten és az Emberiség kapcsolatának: éspedig a transzcendens megközelítési módot. – Amikor a Testvér-Isten és az Emberiség kapcsolatait keressük, amikor az „integer” – legalább is a számunkra elérhető „legteljesebb” – megközelítési és megfogalmazási módot kell kutatnunk és – a lehetőség szerint – megtalálnunk. Ezt kísérlem meg – KERKAI JENŐ Atya, főnökünk és barátunk, lelki-atyánk és sorstársunk gondolatai alapján – a következőkben, a rendszerelmélet segítségével, részletesen megfogalmazni és előadni.

Első rész: Előkészítés és az alapelvek megfogalmazása.

1. A fejlődés szubtranszcendens előkészítése és megfogalmazása.

1. 1. A fejlődés, mint energetikai folyamat.

A fejlődés a lét és léttartalom folyamatos fokozását, tehát a kölcsönható-képesség megvalósulásában, valamint a relációk számában és minőségében való állandó emelkedést jelenti. Ez azonban csak a rendszerbe bevitt folyamatos és fokozatos szabadenergia-hatás és annak aktualizálódása által történhet. Így a fejlődés – valójában – energetikai folyamatokban gyökerezik. Azonban valóra válása, a lét aktivitásában és a relációk számában történő növekedése mindig újabb és újabb olyan energia állapot-változás következménye, amely energetikai folyamatban jobban növekszik a rendszer szabadenergiája, mint entrópia tartalma. – Ilyen energetikai állapotváltozások résén emelkedik a rendszer magában a létben és léttartalomban, válik struktúrává, majd mind magasabb rendűvé a struktúrák között. – A struktúrává válás, illetve magasabb rendű struktúrává történő átalakulás egyúttal energetikai rendszerek egységesülését, majd mind komplexebbé váló, rendezett egyesülését igényli. – Ezzel ellentétben: az entrópia tartalom fokozódó és erősödő növekedése mind az egységesülésnek, mind pedig a rendeződésnek útját állja, először viszonylagos egyensúlyt – stabilizálódást – majd lebomlást – létben, léttartalomban és relációk számában történő csökkenést – eredményez.

A fejlődés energetikai-elve a következőképpen fogalmazható meg:

Minden olyan folyamat, amely a rendszer szabadenergia tartalmát növeli, egyben növeli a rendszer továbbfejlődési valószínűségét; azok a folyamatok pedig, amelyek a rendszer entrópia tartalmát növelik, egyben növelik a stabilizálódás, illetve a lebomlás valószínűségét. – Ez a fejlődés azonban – az energia kvantáltsága miatt – nem folytonos, hanem diszkrét, vagyis az újabb – fejlettebb – struktúrák ugrásszerűen jönnek létre.

1. 2. A fejlődés, mint információelméleti folyamat.

A biológiai struktúraszinten – a puszta-lét szintjén, a polipeptideknél már megjelent – mindig nagyobb jelentőséget kap az információelméleti szabadenergia-hatás- és entrópia-elve. Az információ és kommunikáció megjelenése, az információknak kódolása, átvitele, dekódolása és értelmezése, eleve jelentős energiahatást tételez fel, és ennek az energiahatásnak függvényében válik az információ átvihetővé, felfoghatóvá és értelmezhetővé. Az információk

számának, vagy az átvitel sebességének fokozása, az információk rendezett tárolása és értelmezhetősége ugyancsak többlet-energiát igényel. – Ez az energiaigény csak fokozódik a tudati struktúraszintbe történő átlépés után: részben biológiai, részben pszichikai energiák állandó és fokozott igénybevételével. – Tudati fejlődés, a tudati struktúraszinten történő emelkedés és rendeződés elképzelhetetlen állandó és fokozott információelméleti szabadenergia-hatás nélkül. – Ugyanakkor – energetikai folyamatról lévén szó – az információelméleti entrópia tartalom fokozódása és erősödő növekedése mind az információ és kommunikáció növekedésének, mind a rendeződésnek útját állja, először viszonylagos egyensúlyt, majd lebomlást: tudati létben, léttartalomban és relációkban való csökkenést eredményez.

A fejlődés információelméleti elve a következőképpen fogalmazható meg:

Minden olyan információs folyamat, amely a tudati létstruktúra információtartalmát és annak rendezettségét növeli, egyben növeli a rendszer fejlődési valószínűségét; azok az információs folyamatok pedig, amelyek a rendszer állapotvalószínűségét, információelméleti entrópia-tartalmát növelik, egyben növelik a stabilizálódás, illetve lebomlás valószínűségét. – A tudati fejlődésre vonatkozóan is érvényes az ugrásszerű változás törvényszerűsége, mivel az információelméleti folyamatokban sem folytonos, hanem diszkrét az állapotváltozás.

1. 3. A fejlődés, mint kibernetikai folyamat.

Már a biológiai struktúraszinten megjelennek, és mind nagyobb jelentőséget kapnak a kibernetikai struktúrák, melyek teljes kibontakozásukat a tudati struktúraszinten nyerik el. – Természetesen a kibernetikai folyamatok – a szabályozás és vezérlés, az önkontroll és önfejlesztés – egyúttal energetikai és információs állapotváltozások, így érvényesek bennük az energetikai és információelméleti törvényszerűségek: elsősorban a szabadenergia-hatás- és entrópia-elve. Vagyis a kibernetikai struktúrák fejlődése: létben, léttartalomban, a relációk számában történő növekedése, illetőleg csökkenése annak a függvénye, hogy a rendszerben a szabadenergia tartalom fokozódik-e jobban, mint az entrópia tartalom. – (Mondhatjuk úgy is: vajon – ezeknek megfelelően – a pozitív-visszacsatolással fokozódik-e a rendszer hatékonysága, vagy a negatív-visszacsatolás révén csökken?) – Ez a kibernetikai struktúráknál a fejlődés kritériuma.

A fejlődés kibernetikai-elve a következőképpen fogalmazható meg:

Minden olyan kibernetikai folyamat, amely a kibernetikai rendszer részrendszereinek, és azok által a teljes rendszernek létállapotát, rendezettségét, a részrendszerek harmonikus együttműködését és a teljes rendszer hatásfokát növeli, egyben növeli az egész rendszer fejlődési valószínűségét; azok a kibernetikai folyamatok pedig, amelyek gyengítik a részrendszereket, azok együttműködését és a teljes rendszer hatásfokát a belső entrópia tartalom növekedése révén, egyben növelik a kibernetikai rendszer stabilizálódásának, illetve lebomlásának valószínűségét. – A fejlődésre vonatkozóan itt is érvényes az ugrásszerű változás törvényszerűsége.

2. A fejlődés transzcendens megközelítése és megfogalmazása.

Ha a szubtranszcendencia oldaláról közelítjük meg, és szemléljük a fejlődést, azt kell megállapítanunk, hogy csak bizonyos határok között növelhető a léttartalom, annak aktivitása és a relációk száma. Adott egy bizonyos határ: „a transzcendentális rendszerek szintje, melyen a végső abszolútumok és a le nem tagadható megismerhetetlenek” foglalnak helyet, mondja K. Boulding matematikus, a rendszerelmélet egyik megalapítója. – Ez a határt a szubtranszcendenciában eleve adott kényszerfeltételek szabják meg, melyeket kiküszöbölni nem tudunk.

A transzcendencia oldaláról közelítve meg a problémát, azt kell mondanunk, hogy a fejlődés dinamizmusa növelhető ezen a határon túl is, mert megvan a módja és lehetősége az adott kényszerfeltételek bizonyos mértékű feloldásának, – nem ugyan a szubtranszcendencia oldaláról, – hanem a transzcendens lehetőségek felhasználása révén. – Mik ezek a transzcendens lehetőségek?

– Először: a transzcendens lét és léttartalom. – Bár a transzcendenciának pontosan az a lényege, hogy tapasztalati és logikai ismereteinket meghaladja, azonban a transzcendens információ – vagyis: a Kinyilatkoztatás – révén jelentős ismeretekkel bírunk. Így a transzcendens létet a transzcendens kölcsönható-képességben, a léttartalmat pedig ennek a kölcsönható-képességnek aktivizálódásában – valóra-válásában – kell meghatározunk.

– Másodszor: a transzcendens relációk, melyek az aktivizált léttartalom érvényességi körét – extenzióját – jelentik. Tehát a transzcendens létezőnek más transzcendens létezők, vagy a szubtranszcendencia felé megnyilvánuló kapcsolataiban, kapcsolat-tartásában fogalmazhatunk meg.

– Harmadszor: a transzcendens energiahatás-elve, melynek révén a transzcendens energiatartalom emelkedik, a relációk száma növekszik. – S ez a transzcendens energiahatás kiterjedhet – és ki is terjed – a szubtranszcendenciának és a transzcendenciának érintkezési felületére: a tudatos és szabad erkölcsiséggel rendelkező emberre. – Itt azonban meg kell jegyezni, hogy a transzcendens energiahatással párhuzamosan jelentkezik a transzcendens entrópia-elv is, mely a tudatos és szabad szellemi létezőket alacsonyabb transzcendentális szintre: a léttartalom és relációk csökkenése, a rendezetlenség irányába viheti, amennyiben a transzcendens entrópia tartalom növekszik bennük. – Így a transzcendens energetikai tételek – a szubtranszcendens energetikai tételekhez hasonlóan, mintegy azok transzformációjaként – a fejlődési valószínűség forrásai.

– Negyedszer: Ez a transzcendens energiahatás lesz képes számunkra – emberek számára – a szubtranszcendens kényszerfeltételeket bizonyos mértékig feloldani, a fejlődés dinamizmusa előtt újabb távlatokat nyitni, és magát a szubtranszcendenciát – a transzcendenciába bekapcsolva – magasabb létstruktúrába emelni.

A fejlődés transzcendens-elvét a következőképpen kíséreljük megfogalmazni:

Olyan transzcendens folyamat, amely a szubtranszcendencia és transzcendencia érintkezési felületén levő – tudatos és szabad erkölcsiséggel rendelkező – embert, minden jelentős állapothatározójával együtt, – transzcendens, vagyis kegyelmi energiák segítségével, – transzcendens létállapotba emeli, transzcendens relációkkal kapcsolja más – tudatos szabad erkölcsiséggel rendelkező – emberekhez és transzcendens létezőkhöz. Ennek a fejlődésnek dinamizmusa azt jelenti, hogy a transzcendens energiák hatékony felhasználása révén a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA felé irányul, és azt mindinkább – főleg az üdvösség állapotában – megközelíti a tudatos és szabad erkölcsi személyiséggel rendelkező ember. – A fejlődés transzcendens folyamatában a legjelentősebb segítséget az ember számára a transzcendens információ-elfogadás – a KINYILATKOZTATÁSBA vetett hit – és a transzcendens energiák forrásainak – a SZENTSÉGEKNEK – felhasználása jelenti. – Ugyanakkor a transzcendens entrópia tartalom növekedése a stabilizálódás, illetve a visszafejlődés valószínűségével bír. – A tudatos transzcendens entrópia-állapot: a BŰN.

3. A fejlődés körfolyamat jellege.

Ha a fejlődést a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA felől próbáljuk megközelíteni, akkor olyan körfolyamataként fogalmazhatjuk meg, melyben a fejlődés a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA felől indul ki és – végső fokon – magára a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁRA irányul.

A körfolyamat egyes részfolyamatai a következők:

– A TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA maga az állandóan ható szereket-energia, – (ne feledjük: a szereket-elve maga az egységesülés-elve) – ez az állandóan ható és kiáradó szereket-energia hozza létre a transzcendens és szubtranszcendens létet, és ebbe a létbe – mint alap-törvény-szerűséget – belevési a fejlődés-elvét.

– A szubtranszcendens struktúraszintek – s azon belül az egyes struktúrák – ebből a szereket-energiából annyit és olyan formában fogadnak be, amennyit és amilyen formában a szubtranszcendens energiaszintek – kényszerfeltételeik ellenére – szabadságfokaiknak megfelelően befogadni képesek. – Egyébként ugyanez történik a transzcendens létsíkon a transzcendens struktúrákkal is.

– A szubtranszcendenciában – a szabadenergia-hatás következtében, a rendszerbe vitt állandó többletenergia révén – megindul a fejlődés: a rendszerek létben, léttartalomban és relációkban, azok rendezettségében állandóan növekednek, és mindig magasabb fejlettségi szintet képviselő egységesült rendszerek jönnek létre. Az energetikai struktúrákra információs, majd kibernetikai struktúrák épülnek, míg az étellel és élő rendszerek fölött megjelenik a legmagasabb szubtranszcendens struktúra: a tudati lét struktúrája.

– A tudati lét struktúrájának képviselője: az ember, a tudatos és szabad személyiség. A tudati struktúraszint – emelkedésével – létrehozza a kultúrát – (a tudati szint fejlődésének eredményeként a különböző tudományokat, azok tárgyasulásait, s mindezeknek intézményekben való megjelenését) – majd a társadalmat – (a tudati szint fejlődésének eredményeként a történelmi és szociológiai tudományokat, azok tárgyasulását, s mindezeknek intézményekben való megjelenését) – továbbá a gazdasági-életet – (a tudati szint további fejlődésének eredményeként a gazdasági és közgazdasági tudományokat, azok tárgyasulását, és mindezek intézményekben történő megjelenését, melyek aztán biztosítják magának az emberi életnek, a kultúrának és a társadalomnak anyagi-gazdasági alapjait).

– A tudati lét struktúraszintjének – és azon az erkölcsi strukturáltságnak – megjelenésével a szubtranszcendencia és a transzcendencia találkozása megtörténik, az ember a szubtranszcendencia és transzcendencia felületén helyezkedik el, és az ember, mint tudatos és szabad erkölcsi személyiség, transzcendens léttartalmat, relációkat, cél- és eszközrendszert kap.

– A TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJA – kiáradó szereket-energiájával – az embert vonzza maga felé, ezáltal a biológiai szubsztátum kényszerfeltételei számára feloldási lehetőséget biztosít. És hogy megmutassa, hogy mennyire fontos szerete számára az ember, a TUDAT-TELJESSÉG – a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK részese – vállalja az emberi létet, az emberi sorsot, az emberi felelősséget és az emberi küldetést, vagyis magát a fejlődést. – A fejlődés dinamizmusának fokozásához transzcendens energiákat – kegyelmeket – bocsát az ember rendelkezésére, melyek segítségével az egész – szubtranszcendenciába ágyazott – emberi életet transzcendens szintre emeli, és Magához rendeli.

Így értelmezhető a fejlődés, mint körfolyamat, mely a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁBÓL indul, a szubtranszcendencián keresztül az emberhez vezet, akit aztán a transzcendencia útján keresztül visszavezet a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK boldog részesevé.

MEGJEGYZÉS: Modell és modell leképezés.

Modell: Modellnek valamely rendszer – rendszerek – olyan általános megfogalmazását nevezzük, mely tartalmazza a rendszer – rendszerek – legalapvetőbb elemeit, azok legfontosabb állapothatározóival, továbbá az elemek között érvényes törvényszerűségeket, valamint azokat a relációkat, melyek a rendszer – rendszerek – elemeit összekapcsolják, illetve magát a rendszert – rendszereket – más hasonló rendszerrel – rendszerekkel – egyesítik.

Legfontosabb modellek: a matematikai-, a fizikai-, a rendszerelméleti-modellek.

Matematikai-modell: Mivel a matematika adott axiómarendszerének axiómái a benne szereplő elemeket és az azok közötti relációkat csak implicit módon definiálják – (belső összefüggésekben és ki-nemmondott relációk formájában határozzák meg) – éppen ezért, ha ténylegesen találunk olyan matematikai megfogalmazásokat és explicit – kifejezett módon történő – leírható kapcsolatokat, melyek a megadott axiómarendszert kielégítik, akkor a matematikai megfogalmazásoknak ezt a rendszerét – kapcsolataikkal együtt – az adott axiómarendszer modelljének nevezzük.

– Fizikai modell: A bonyolult fizikai rendszerek egyszerűsített, bizonyos fokig idealizált – vagyis elvont – mása, amely matematikailag szabatosan leírható és – többé-kevésbé híven – tükrözi a vizsgált rendszer bizonyos – (nem teljes!) – fizikai sajátosságait, törvényszerűségeit és összefüggéseit: ezt az egyszerűsített rendszert nevezzük fizikai-modellnek. Ez a modell tehát nem azonosítható a vizsgált rendszerrel, de annak teljesebb megismerését segíti elő.

– Rendszerelméleti modell: Az objektív valóságnak – természeti jelenségnek – olyan absztrakt, vagyis az egyediségtől elvonatkoztatott – matematikailag vagy logikailag megfogalmazott – képe, mely tartalmazza:

a lét lehetőségét és aktivitásának feltételeit, a léthez tartozó érvényességi körrel;

az alapvető összefüggéseket, kiemelve a döntő törvényszerűségeket és relációkat;

az állapothatározókat – paramétereket – azok kényszerfeltételeivel és szabadságfokaival;

s mindezek segítségével az adott struktúra szabatosan, általánosan és egyértelműen leírható, megfogalmazható.

Modell-leképezés: Az a transzformáció, mint halmazelméleti művelet, melynek segítségével a modell – (mind a matematikailag, mind a logikailag szabatosan és egyértelműen megfogalmazott modell) – egyik struktúraszintről a másik struktúraszintre átvihető a nélkül, hogy alapösszefüggéseiben módosulást szenvedne. Ez a leképezés általában egyirányú és művelettartó – vagyis homomorf – leképezés.

A leképezés szükséges és elégséges feltételei:

– szabatosan és egyértelműen megfogalmazott modell;

– struktúraszintek, melyről és melyre a leképezés történik;

– leképezési függvény, melynek alapján történik a transzformáció.

További megfontolásaink során rendszerelméleti-modellnek valamely leképezési függvény alapján történő transzformációjáról fogunk beszélni, kifejezetten az emberi struktúraszintre.

4. A TUDAT-TELJESSÉG, mint a Teremtés excellens modellje.

Mindenek előtt azt kell megállapítanunk, hogy a TUDAT-TELJESSÉG részese a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK, mint a Második Isteni Személy, aki az Első Isteni Személlyel – az ÉLET-TELESSÉGGEL – és a Harmadik Isteni Személlyel – a SZABADÁS-TELJESSÉGGEL – együtt a szeretet egységesült létállapotában alkotja a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁT: a Háromságos Egy ISTENT.

Kísérleljük meg véges emberi tudásunkkal – a rendszerelmélet segítségével – megközelíteni a Háromságos Egy Istent.

– Energetikai megközelítésben: Az ATYA, mint az Első Isteni Személy, maga a kölcsönható képesség – benne az önmagával való kölcsönhatásra lépés – aktivitásának teljessége lét-

tartalom és relációk vonatkozásában; energetikai vonatkozásban pedig maga a transzcendens energiák teljessége, tehát az abszolút dinamizmus a működő, ható és kifogyhatatlan energiák tekintetében; belső energia-átalakulások nélkül, tehát az entrópia-elvtől és az entrópia tartalomtól abszolút mentesen.

– Információelméleti megközelítésben: A FIÚ – az IGE – mint a Második Isteni Személy, maga az információ-teljessége, az információk végtelen mennyisége, tökéletes minősége és abszolút rendezettsége vonatkozásában, valamint az összes lehetséges alternatíva ismerete tekintetében; természetesen információelméleti entrópia tartalomtól abszolút mentesen.

– Kibernetikai megközelítésben: A LÉLEK, mint a Harmadik Isteni Személy, maga az autonómia teljessége, kényszerfeltételektől abszolút mentesen, az általunk elképzelhetetlen – végtelen – szabadságfok-számmal, az abszolút ÖNMEGHATÁROZÁS, a teljesen szabad választás, szabályozás, vezérlés, döntés tekintetében; természetesen kibernetikai entrópia tartalomtól abszolút mentesen.

Tehát a TUDATTELJESSÉG, mint a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK részese, a számunkra rendelkezésre álló – véges – megközelítési módon, excellens modell: a TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK megjelenési módja és mértéke az emberiség részére. A TELJESSÉG-STRUKTÚRÁJÁNAK kezdeti kiáradása: a Teremtés; valamint a Teremtés alapelveinek megvalósítása: a Fejlődés, mint a TUDAT-TELJESSÉG mértéke szerint történt, illetve történi folyamatosan, mint ezen EXCELLENS MODELL leképezése.

„Kezdetben volt az IGE, és az IDE Istennél volt, és ISTEN volt az IGE. Ő volt kezdetben Istennél. Minden ő általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami lett. Benne élet volt, és az élet volt az emberek világossága. A világosság a sötétben világít, de a sötétség nem fogta föl azt... Az igazi világosság, mely minden embert megvilágít, a világba jött. A világban volt, a világ Ő általa lett, mégsem ismerte fel Őt a világ. Tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be. Mindannak azonban, aki befogadta, hatalmat adott, hogy Isten fiává legyen, annak, aki hisz benne... Mindnyájan az Ő teljességéből merítettünk kegyelmet, kegyelemre halmozva... A kegyelem és az igazság Jézus Krisztussal valósult meg.” (János 1. 1-17. részletek.)

„Ő a láthatatlan ISTEN képmása, minden teremtmény elsőszülöttje. Benne teremtett mindent a mennyben és a földön... Ő előbb van mindennél, és minden benne áll fönn.” (Kolosszei levél 1. 15-17.)

Előző megfontolásaink, valamint a János- és Pál-féle megfogalmazás alapján – úgy vélem – elégséges alappal jelenthetjük ki a következőket:

– A TUDAT-TELJESSÉG, vagyis a Második Isteni Személy a Teremtés és a Fejlődés EXCELLENS MODELLJE.

– Az Excellens Modell leképezése – a Teremtés révén – az anyagi valóságra, vagyis a szubtranszcendens struktúraszintre is megtörtént, amennyiben ezt a szubtranszcendens struktúrák befogadni képesek.

– A tudati struktúraszintre történő leképezés függvénye: az Excellens Modellnek a teljes – szubtranszcendens és transzcendens állapothatározóval rendelkező – emberrel való megfelelés; természetesen annyiban, amennyiben a struktúraszint befogadni képes. – Röviden – és lényegbe-vágóan – talán azt mondhatnánk, Jézus Krisztus – a megtestesült és emberré lett IGE – tanítása és példája alapján, hogy a leképezés függvénye: a szolgálat és szeretet parancsa.

Második rész: A CORPUS CHRISTI INTEGRUM TANA.

(Megjegyzés: Metódusunk a rendszerelméleti leképezés művelete. Vagyis: az Excellens Modellt és annak alapösszefüggéseit transzformáljuk a különböző struktúraszintekre. Éppen ezért ne várjon senki szépen szerkesztett, irodalmi fordulatokban gazdag megfogalmazásokat tőlem. – Meg kell vallanom: matematikus-fizikus, számítástechnikai-rendszertervező és a bölcslettudományok doktora vagyok, és a rendszerelmélettel foglalkozom. – Így csak a rendszerelmélet száraz nyelvét tudom beszélni. A leképezés formája pedig minden struktúraszint esetében azonos. – Ugyanakkor – megjegyzés formájában – minden résznél idézem az utóbbi idők – szerintem – egyik legmeggrázóbb pápai nyilatkozatnak: a POPULORUM PROGRESSIO enciklikának vonatkozó megállapításait.)

1. CORPUS CHRISTI TRANSCENDENTALE – másként CORPUS CHRISTI MYSTICUM – mint a transzcendens-szintre történő leképezés.

A transzcendentális-szintre – emberi vonatkozásban – a következőkben három szempont szerint történi Excellens Modellünk – Krisztusnak, az emberré lett Második Isteni Személynek – leképezése: energetikai, információelméleti és kibernetikai szempontok alapján. – A szokványos leképezéstől annyiban különbözik jelenlegi leképezésünk, hogy – míg a leképezésben, mint halmazelméleti-műveletben, nem jelenik meg maga a modell a leképezett struktúra tagjaként, addig – a mi mostani leképezésünkben az Excellens Modell, a Második Isteni Személy, számunkra – emberek számára – Krisztus, a Testvér-Isten, a származtatott transzcendens struktúrának részévé és első tagjává válik.

Energetikai szempontból – a származtatott emberi struktúra – mint energetikai-egység jelenik meg, melyet a szerelem-energia – a kegyelem – kacsol egyetlen egységgé Krisztussal: az Energia-teljességet birtokló Testvér-Istennel, valamint minden ember-testvérrel. – Ebben az energetikai-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen energia-állapotban van: a magasabb energiaszintet képviselő tagok állapota az egész energetikai-egységet magasabb szeretet-energiaszint felé segíti; viszont a tudatos szeretet-entrópia állapotban – bűnben – levő tagok az alacsonyabb energiaszint felé viszik az egész egységet. – Az energia-egység feje maga Krisztus, a Testvér-Isten, aki bőséges kiáradásban bocsátja az egész egység és minden tagja számára a szeretet-energiákat. – Joggal nevezhetjük tehát CORPUS CHRISTINEK, mert az energetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazon emberek, akik a transzcendens energetikai-fejlődésben tudatosan részt vállalnak.

Információelméleti szempontból – az energetikailag származtatott emberi transzcendens struktúra – mint információs-egység jelenik meg, melyet a transzcendens-információ – a Kinyilatkoztatás egyetlen egységgé Krisztussal: Az Információ-teljességet birtokló Testvér-Istennel, akiben a transzcendens-információ teljessé és véglegessé vált, valamint minden ember-testvérrel. Ebben az információs-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki, mennyi és milyen információ birtokában van, hogyan érti, értelmezi és használja fel, adja tovább a Kinyilatkoztatás transzcendens-információit. A magasabb transzcendens-információs szint képviselői magasabb transzcendensszint felé segítik az egész információs-egységet; viszont az alacsonyabb szint – különösen a téves transzcendens-információ – birtokosai ezt információs-egységet alacsonyabb transzcendensszint felé viszik. – Az információs-egység feje maga Krisztus, a Testvér-Isten, aki bőséges kiáradásban bocsátja az egész egység és minden

tagja számára a transzcendens-információt. – Joggal nevezhetjük tehát CORPUS CHRISTI-NEK, mert az információs-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok az emberek, akik a transzcendens-információs szint fejlődésében tudatosan részt vállalnak.

Kibernetikai szempontból – a származtatott transzcendens emberi struktúra – mint autonóm-egység jelenik meg, melyet a transzcendens-kibernetikai folyamatok – szabályozás és vezérlés, önkontroll és önfejlesztés, kommunikáció és hierarchia – kapcsolnak egyetlen egységgé Krisztussal: az autonómia-teljességét birtokló Testvér-Istennel, kiben a transzcendens-kibernetikai folyamatok teljessé válnak, és valamennyi ember-testvérré. – Ebben az autonóm-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen kibernetikai állapotban van: a magasabb kibernetikai-szintet képviselő tagok állapota, mint pozitív-visszacsatolás, magasabb transzcendens állapot felé segíti az egész kibernetikai-egységet; az alacsonyabb kibernetikai-szinten levők viszont – negatív-visszacsatolás révén – gyengítik az egész rendszer, a kibernetikai-egység hatásfokát. – Az autonóm kibernetikai-egység feje maga Krisztus, a Testvér-Isten, aki bőséges kiáradásban – pozitív-visszacsatolásként – bocsátja az egész egység és minden tagja számára a szeretet-energiákat az egyén és közösség állandó, fokozódó és harmonikus kiteljesedéséhez. – Joggal nevezhetjük CORPUS CHRISTINEK, mert az autonóm kibernetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazon emberek, akik a transzcendens-kibernetikai fejlődésben tudatosan részt vállalnak.

Energetikai, információelméleti és kibernetikai szempontból a származtatott emberi transzcendens struktúrát Krisztussal, a Testvér-Istennel, mint fejjel, joggal illethetjük a CORPUS CHRISTI TRANSCENDENSTALE elnevezéssel.

Mint maga Krisztus mondja utolsóvacsorai búcsúbeszédében:

„Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz... Aki nem marad bennem, azt kivetik, mint a szőlővesszőt, ha elszárad... Ha bennem maradtok és a tanításom is bennetek marad... azzal dicsőül meg ATYÁM, ha jó termést hoztok, és tanítványaim lesztek... (János 15. 5-8.)

Szent Pál pedig: Minden lába alá vetett, és az egész Egyház fejévé tette Őt: ez az Ő teste és teljessége, aki mindenben mindent teljessé tesz.” (Efezusi levél 1. 22-23.) – És másutt ugyancsak Ő: „Ő a testnek, az Egyháznak a feje.” (Kolosszei levél 1. 18.)

2. CORPUS CHRISTI CULTURALE, mint az emberi kulturális szintre történő leképezés.

A tudati struktúraszint az embernek önmagára történő reflexiójával veszi kezdetét, kifejlődésében pedig – a tudati szabadenergia-hatás-elvének mindig teljesebb valóra válása révén – a tudati létben, létállapotban, a relációk számának növekedésében és rendeződésében, a tudati struktúra komplexifikálódásában – rendezett összetevődésében – magasabb tudati-egységek kialakulásában nyeri el kibontakozását. – Ennek a kibontakozásnak távlatait – a kulturáltság és társadalmasság magasabb fokát, majd a kozmikus-tudatra ébredés és a kozmo-reflexivitás állapotát – még csak homályosan sejthetjük. Egyet azonban bizonyosan tudunk: minél magasabb rendű a tudati-struktúraszint állapota, annál magasabb rendű transzcendens élet épülhet rá. Hitünk meggyőződése szerint ugyanis: „Gratia supponit, perficit et elevat naturam”, vagyis: „A kegyelem feltételezi, tökéletessé teszi, és kegyelmi szintre emeli a természetet”.

Most a tudati-struktúraszint kulturális rétegét kívánjuk közelebről megvizsgálni, és erre kíséreljük meg Excellens-modellünket, Krisztust – az emberré lett Második Isteni Személyt – leképezni.

(Megjegyzés: Mielőtt elkezdenénk fejtegetéseinket, tisztáznunk szükséges a kulturális réteggel kapcsolatos alapfogalmainkat.

– Civilizáció: A prébiológiai és biológiai struktúraszint közös része – vagyis: metszete, mint halmazelméleti művelet, – melyben a tudati struktúraszint visszahat a prébiológiai struktúraszintre és létrehozza azokat a termékeket, terméksorozatokat, egyszersmind ezek használatának azt a folyamatát, melynek segítségével az ember külső életkörülményeit mindig rendezettebbé, eszközeit mindig hatékonyabbá, életformáját mindig könnyeddé és kényelmesebbé tudja tenni.

– Technikai-kultúra: A civilizáció alapját képező alkalmazott tudományok rendszere, azok tárgyi formában történő megjelenése, intézményesült egysége, melyek segítségével a prébiológiai struktúraszint – mondhatni úgy is, hogy a „puszta-lét” struktúraszintje – a tudati struktúraszint eszközrendszerének részévé válik, és magasabb létállapotba kerül.

– Kultúra: A tudati struktúraszint létezőinek, azokról és minden – a tudat által hozzáférhető – szubtranszcendens létezőről szóló alaptudományok rendszere, azok tárgyi formában megjelenő és intézményesült egysége, melyek segítségével a tudati struktúraszint – adott fejlettségi fokán – eszköz- és célrendszer vonatkozásában teljesebbé válhat. – Kétféle kultúrát különböztethetünk meg:

általános emberi kultúra, mely a teljes emberiséget érintő kultúr-termékeket tartalmazza, tekintet nélkül népi hovatartozásukra;

sajátos népi kultúra, mely egyes népcsoportokon belül kifejlődött kultúr-termékeket tartalmazza, s mely ezeknek a népcsoportoknak sajátos értékét képviseli.)

A kultúra tehát – az emberi tudat és tudományok oldaláról tekintve – az emberi tudás összességét, a tudományok összefüggő rendszerét, azoknak tárgyi formában és intézményesült keretek között történő megjelenését jelenti. – Természetesen az emberi tudati struktúra adott fejlettségi és rendezettségi szintjén. – Ugyanakkor magában hordja a fejlődés dinamikus lehetőségét a tudati struktúraszint állandó emelkedése és rendeződése formájában.

Leképezésünk a kultúra szintjére – az előzőekben tárgyalt transzcendens-szinthez hasonlóan – ugyancsak három megközelítésben történik.

Energetikai megközelítésben – a származtatott emberi kultúr-szint – jelenti a tudati energetikai egységet, melyben a tudás és a bölcsesség, az elemzés-értékelés és magyarázat – a szeretet-energiákból forraszva – egyetlen egységgé kapcsol Krisztussal: a bölcs és jó Mester ember-testvérrel és a tudati-energiák abszolút forrását birtokló Testvér-Istennel, valamint minden ember-testvérrel. Ebben az energetikai-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen energetikai állapotban van: a magasabb energiaszintet képviselő tagok állapota magasabb humánusot képviselő kultúr-szint felé segíti az egész energetikai egységet; míg a tudati entrópia-állapotban levők a fejlődésben visszatartják azt. A tudati energia-egység feje maga Krisztus, az ember-testvér és Testvér-Isten, aki bőséges kiáradásában bocsátja az egész egység és minden tagja számára a szeretet-energiák tudati-szintre leképezett egyik formáját: a tudati és pszichikai energiákat. – Joggal nevezhetjük tehát CORPUS CHRISTINEK, mert az energetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazon emberek, akik a tudati energetikai-fejlődésben tudatos részt vállalnak a mély humanizmussal-teli kultúr-fejlődéshez.

Információelméleti megközelítésben – a származtatott emberi kultúr-szint – jelenti a tudati információs-egységet, melyben a kultúrára vonatkozó kapott, megszerzett és átadott

információ egyetlen egységgé kapcsol Krisztussal, a szubtranszcendens és transzcendens információ-teljességet egyaránt birtokló Testvér-Istennel és minden ember-testvérrrel. Ebben az információs-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki, milyen és mennyi objektív és reális információ birtokában van, hogyan dekódolja, értelmezi, használja fel és adja tovább a kapott és rendelkezésre álló kultúr-információkat: a magasabb kulturális információs-szint birtokosai magasabb kultúrnívó felé segítik az egész információs-egységet; az alacsonyabb – főleg a téves – kultúr-információ birtokosai ezt az információs-egységet alacsonyabb kultúrnívó felé viszik. – Az információs-egység feje maga Krisztus, aki – birtokában lévén az összes szubtranszcendens és transzcendens információnak, – bőségesen bocsátja az egész egység és minden tagja számára azokat a transzcendens és pszichikai információkat, melyek szükségesek és elegendőek az állandó kultúr-fejlődéshez. – Joggal nevezhetjük tehát CORPUS CHRISTINEK, mert a kulturális információs-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazon emberek, akik a mély humanizmussal teli kultúr-fejlődésben tudatosan részt vállalnak.

Kibernetikai megközelítésben – a származtatott emberi kultúr-szint – jelenti a kulturális kibernetikai autonóm-egységet, melyben a kulturális kibernetikai folyamatok – a szabályozás és vezérlés, az önkontroll és önfejlesztés, a kommunikáció és hierarchia – egyetlen egységgé kapcsolnak Krisztussal, a szubtranszcendens és transzcendens autonómia teljességét birtokló Testvér-Istennel, valamint minden ember-testvérrrel. Ebben az autonóm kultúr-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen kibernetikai állapotban van: a magasabb kulturális kibernetikai állapotban levő tagok állapota, mint pozitív-visszacsatolás, segíti az egységet a magasabb kultúrnívó eléréséhez az emberi kultúr-fejlődés előbbre-hozatala útján; az alacsonyabb kibernetikai szinten levők viszont – negatív-visszacsatolás formájában – gyengítik az egész kulturális kibernetikai-egység hatásfokát, késleltetik a harmonikus kultúr-kiteljesedést. – Az autonóm kulturális kibernetikai-egység feje maga Krisztus, a Testvér-Isten, aki bőséges kiadásban – szubtranszcendens és transzcendens pozitív-visszacsatolás formájában – bocsátja az egész egység és minden tagja részére a szubtranszcendens és transzcendens energiákat az emberi kultúra harmonikus fejlődéséhez, felgyorsításához és kiteljesítéséhez. – Joggal nevezhetjük tehát CORPUS CHRISTINEK, mert az autonóm kulturális kibernetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazon emberek, akik az emberi kulturális kibernetikai-egység fejlődésében tudatosan részt vállalnak.

Energetikai, információelméleti és kibernetikai szempontból a származtatott emberi kulturális struktúrát Krisztussal, az ember-testvérrrel és Testvér-Istennel, mint fejjel, joggal illelhetjük a
CORPUS CHRISTI CULTURALE
elnevezéssel.

Megjegyzés: A kulturális problémákra és azok megoldási lehetőségére kívánok néhány példát idézni a Populorum Progressio kezdetű pápai enciklikából (VI. Pál 1967. március 26.)

„Isten terve mindenkinek azt írja elő, hogy fejlődjék; ugyanis az egész élet: hivatás. Születése alkalmával mindenki megkapta a képességei és tehetségei csíráját, ezt kell termővé érlelnie. a Kibontakozás a környezettől kapott nevelés és az egyéni erőfeszítések gyümölcse, ami lehetővé teszi, hogy mindenki betájolódjék a Teremtője által felkínált célja felé. Az intelligencia és a szabadság birtokában éppen úgy felelős fejlődéséért, mint üdvösségéért. A nevelők és a környezet olykor segítik, máskor hátráltatják az embert. De bármilyen hatások érik is, sikerét vagy kudarcát ki-ki magának köszönheti, mert ha csak értelme és akarata erejét veti is latba, fejlődhez emberségében, értékesebb lehet, többé válhat.” (I. 2. 13.)

„A fejlődés feltétele egyáltalán nem tetszőleges. Mint ahogy az egész teremtés a Teremtőre irányul, a szellemi teremtménynek is az a feladata, hogy önként Isten, az igazság kútfeje, a legfőbb Jó felé irányítsa életét. Ilyen formán az emberi fejlődés képezi kötelességeink foglalatát. Mi több, az emberi természet eme harmóniája, amit a személyes és felelős erőfeszítés tesz gazdagabbá, arra hivatott, hogy önmagán túl teljesebbé váljon. Az ember az életet adó Krisztusba ojtva eljut a kibontakozás magasabb fokára, a transzcendens humanizmushoz, mely megadja a lehető legnagyobb teljességet. Ez a személyi fejlődés legmagasabb célja.” (I. 2. 16.)

„A szellemi éhség semmivel sem kevésbé fájdalmas, mint a testi éhség: aki nem ismeri a betűt, az szellemi táplálék hiányában szenved. Ha valaki tud írni-olvasni, ha szellemi képesítést szerezhet, akkor visszanyeri önbizalmát, és ráébred arra, hogy együtt haladhat a többiekkel... Az írni-tudás a társadalmi integráció elsőrendű tényezője azon kívül, hogy gazdagítja a személyiséget, a társadalom számára kiváltságos eszköze a haladásnak és a fejlődésnek. Csak örülhetünk annak, hogy az egyéni kezdeményezés, a közhatalom és a nemzetközi szervezetek jó munkát végeznek ezen a téren. Ők a fejlődés első számú munkásai, mert arra képesítik az embert, hogy vállalhassa önmagát.” (I. 3. 35.)

„A szakmai szervezetek felelőssége a nevelés feladataira is kiterjed, amit be tudnak tölteni, és be is kell tölteniük. A felvilágosító munka és a szakmai képzés útján sokat tehetnek azért, hogy mindenkiben elmélyüljön a közjó, s a belőlük fakadó kötelezettségek iránti érzék.” (I. 3. 38.)

„A kulturális intézmények tevékenysége és szerepe a fejlődés sikerre vitelében nem csekély jelentőségű. Hacsak nem támadnak bölcs emberek – hangzik a Zsinat súlyos figyelmeztetése – a világ jövőjének sorsa forog veszélyben. És hozzáfűzi: Meg kell viszont jegyezni, hogy számos gazdaságilag szegény és bölcsességben nagyon is gazdag nép e tekintetben nagy segítséget tud nyújtani a többieknek. – Legyen gazdag vagy szegény, minden népnek megvan az őseitől örökölt kultúrája, vannak szellemi életének magasabb rendű – művészi, értelmi és vallási – megnyilvánulásai. Ezek igazi emberi értékeket tartalmaznak, súlyos hiba lenne tehát feláldozni őket az anyagiak kedvéért. Ha volna nép, amelyik ebbe beleegyezne, legjobbak énjét veszítené el, s azt áldozná fel a megélhetésért, amiért egyáltalán élni érdemes.” (I. 3. 40.)

„A teljes humanizmust kell előmozdítani. Mi egyéb az, ha nem a teljes ember és minden ember integrális fejlődése? A lezárt, önmagát a lelki értékektől és ezek forrásától, Istentől elzárkózó humanizmus győzelmi esélyei látszólag nagyobbak. Kétségtelen, hogy az ember Isten nélkül is meg tudja magának szervezni a földet, de Isten nélkül csak az ember ellen tudja megszervezni. A kizárólagos humanizmus – úgy tűnik – embertelen humanizmus. Tehát csak az az igazi humanizmus, amely elismerve az emberi élet igazi eszméjét megadó hivatást, nyitva áll az Abszolútum felé. Az ember semmi esetre sem lehet a legfőbb értékek zsinórmértéke, magát csak úgy valósíthatja meg, ha túllép önmagán.” (I. 3. 42.)

„A testvériséget a kultúrák és az emberek párbeszéde teremti meg. A fejlődés nagy vállalkozása a közös erőfeszítéssel végzett munka során akkor hozza közelebb egymáshoz a népeket, ha a kormányoktól és a képviselőktől a legegyszerűbb szakértőkhöz mindenkit testvéri szeretettel lelkesít, s az az őszinte vágy hajt, hogy felépítse a szolidáris világ kultúráját. Akkor majd olyan párbeszéd indul meg, amelynek középpontjában nem a termelés vagy a technika, hanem az ember áll.” (II. 3. 73.)

„Ha igaz az, hogy a világ azért beteg, mert hiányzik belőle a gondolat, hívó szavunkat az elmélyedés emberéhez intézzük: a bölcssekhez, legyenek bár katolikusok, keresztények,

istenhívők, vagy az abszolútumra, az igazságra és az igazságosságra szomjazók: minden jóakarátú tudóshoz szólunk. Krisztus példája nyomán bátorokodunk nyomatékosan kérni benneteket: keressetek és találtok, nyissátok meg az utakat, amelyek egymás megsegítéséhez, a szívek kitágításához és a testvéribb élethez vezetnek a valóban egyetlen emberi közösségben.” (II. 3. 85.)

3. CORPUS CHRISTI SOCIALE, mint az ember társadalmi szintjére történő leképezés.

A tudati struktúraszintre vonatkozóan – természetesen – továbbra is irányadóak mindazok, mint előző pontunk bevezetésében mondtunk: az t. i., hogy a tudati szabadenergia-hatás törvényének mindig teljesebbé válása révén mindig magasabb tudati egységek kialakulása formájában nyeri el kibontakozását az emberi tudat. – A következőkben a tudati struktúraszint társadalmi rétegét kívánjuk közelebről megvizsgálni, és erre kíséreljük meg Excellens-modellünk: az emberré lett Második Isteni Személy, az ember-testvér és Testvér-Isten leképezést.

(Megjegyzés: Először azonban tisztázandók a következő fogalmak.

– Egyén és közösség: Az ember tudatos és szabad személyiség, akinek elsődleges kötelessége a saját magában levő lét-lehetőségek minél teljesebb kibontakoztatása, szubtranszcendens és transzcendens kiteljesedése, éppen ezért felelősséggel elsősorban önmagáért tartozik. – Ugyanakkor minden kötelezettsége teljesítésében nem hagyatkozhat csupán önmagára, szüksége van a közösségre, a közösség egybehangolt munkájára. Ezért kötelezettségei és felelőssége önmaga határain túlterjednek.

– Az ember, mint közösségi lény: Az ember létében, lét-lehetőségei aktualizálásában, relációiban, mindezek fokozásában: vagyis a fejlődésben, rászorul embertársai segítségére és támogatására. Ennek megfelelően a viszonyosság – a kölcsönös egymásrautaltság – relációja áll fenn az ember és közössége között. Ezért nevezhető – és nevezendő – az ember közösségi lénynek. – A család, az óvoda, az iskola a munkahely, a kerület, a város, az ország mind-mind az embernek egyre táguló közösségét jelenti szubtranszcendens vonatkozásban. Ehhez járul az ember transzcendentális közösségi volta. – (Ha szemléletesek kívánunk lenni: az embert koncentrikus körök sokasága veszi körül; kiegészítve transzcendens vonatkozásokkal: koncentrikus gömbhéjak sokasága formájában.) – Az ember azonban nem csupán élvezője közösségi-lény voltának – egy darabig: igen – többirányú kötelessége és felelőssége származik ebből a helyzetéből, amelyet a társadalom számon kér rajta, és mulasztásaiért felelősségre vonja.

– A családról néhány szót: Az alapvető emberi kötelesség, mely két tudatos és szabad személyiség – egy férfi és egy nő – életre-szóló szerződésén, a házasságon nyugszik; feladata: az Isten és egymás szeretetén túl az Istentől kapott gyermekek vállalása és felnevelése; a családi kapcsolat anyagi és szellemi biztosítása. – A család képezi az alap-sejtjét minden emberi közösségnek, így a népnek, nemzetnek, társadalomnak, de Isten egyházának is.

– Társadalom: Az emberi rész-közösségek szervezett egysége, mely feltétel-, cél- és esz-közrendszer tekintetében – a közjó érdekében – mozgósítja a közösségi energiákat, megszervezi a közösségi munkamegosztást és értékelosztást, örködik a közösség érdekei felett, ezért – az ember alapvető szabadságjogait is mindig szem előtt tartva – korlátozza az egyéni szabadságot ugyancsak a közjó érdekében, a közjó ellen vétőket pedig – tettük súlyosságának arányában – megfelelő büntetésben részesíti. – (Természetesen vannak társadalmak, amelyek fenti kritériumoknak csak többé-kevésbé, vagy egyáltalán nem felelnek meg, mint pl. az erőszakkal elnyomó diktatúrák társadalmi. – Jelen megfontolásaink során azonban nem társadalom-kritikát kívánunk előterjeszteni.) – Vizsgálódásaink során a társadalomra vonatkozó – előzőekben előterjesztett – meghatározásunk képezi továbbhaladásunk alapját.

A társadalom – az emberi tudat oldaláról tekintve – a társadalmi tudat összessége, a történelmi és társadalmi tudományok összefüggő rendszerét, azok tárgyi formában és intézményesült keretek között való megjelenését jelenti. Természetesen mindenkor az emberi tudat adott fejlettségi és rendezettségi szintjén. Ugyanakkor magában hordva a fejlődés dinamikus lehetőségét a tudati szint állandó emelkedése és rendeződése formájában.

Leképezésünk a társadalmi szintre – az előzőekhez hasonlóan – ugyancsak három megközelítésben történik.

Energetikai szempontból – a származtatott emberi társadalmi szint – azt a tudati-energetikai egységet jelenti, melyben a társadalmi jogos igény – a szabadsággal és az igazságossággal – egyetlen egységéggé kovácsol minden ember-testvért Krisztussal, az ember-testvérről és Testvér-Istennel, aki a szubtranszcendens és transzcendens energia-teljesség birtokában van, Ugyanakkor „terheinket Ő hordozta, és sebeinket Ő viselte”. Ebben az energetikai-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen tudati-társadalmi energiaállapotban van: a magasabb energiaszintet képviselő tagok állapota magasabb humánusot képviselő társadalmi struktúra felé segíti az egész energetikai-egységet; míg a tudati entrópia-állapotban levők a társadalmi fejlődésben visszatartják azt. – Mint a szent-pali megfogalmazás mondja: „Ha szenved az egyik tag, valamennyi együtt szenved vele, s ha tiszteletben van része az egyik tagnak, vele örvend valamennyi. Ti Krisztus teste vagytok és egyenként tagjai.” (1. Korinthusi levél 12. 26-27.) – Az energetikai egység feje maga Krisztus, az ember-testvér és Testvér-Isten, aki bőszes kiáradásban bocsátja az egész egység és minden tagja számára a szeretet-energiának a tudati struktúraszint által befogadható formáját: a tudati-társadalmi energiákat. – Joggal nevezhetjük tehát CORPUS CHRISTINEK, mert az energetikai egység feje maga Krisztus, tagjai pedig mindazon emberek, akik – energetikai fejlődés révén – tudatos részt vállalnak a mély humanizmussal teli társadalmi fejlődésben.

Információelméleti szempontból – a származtatott emberi társadalmi szint – jelenti a társadalmi információs-egységet, melyben a társadalomra vonatkozó megszerzett, átadott és átélt információ egyetlen egységéggé kapcsol Krisztussal, a – társadalmi problémákat ismerő – ember-testvérről és a szubtranszcendens és transzcendens információ-teljesség birtokában levő Testvér-Istennel, valamint minden ember-testvérről. – Ebben az információs-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki, milyen és mennyi objektív és reális információnak, megismert és átélt megrázó élmény-anyagának van birtokában; hogyan ismeri fel, értelmezi, és adja tovább a birtokában levő és kapott társadalmi-információkat: a magasabb és reálisabb társadalmi-információs szint birtokosai magasabb társadalmi struktúra felé segítik az egész információs-egységet; ugyanakkor az alacsonyabb, – ugyanakkor a téves, önző érdekeket képviselő – társadalmi-információ birtokosai ezt az információs-egységet alacsonyabb társadalmi szint felé viszik, vagy próbálják irányítani. – Joggal nevezhetjük tehát CORPUS CHRISTINEK, mert az információs-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok, akik – az önzésből önmaguk fölé emelkedve – tudatos részt vállalnak a mély humanizmuson alapuló és azzal átítatott társadalmi fejlődésben.

Kibernetikai szempontból – a származtatott emberi társadalmi szint – jelenti a társadalmi kibernetikai-egységet, melyben a társadalmi kibernetikai folyamatok – a szabályozás és vezérlés, az önkontroll és az önfejlesztés, a kommunikáció és a hierarchia – egyetlen egységéggé kapcsolnak Krisztussal, – a társadalmi egyenlőségért és autonómiáért küzdő – ember-testvérről, a szubtranszcendens és transzcendens autonómia-teljességét birtokló Testvér-Istennel, valamint minden ember-testvérről. – Ebben az autonóm társadalmi-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen kibernetikai állapotban van: a

magasabb társadalmi kibernetikai strukturális szinten levő tagok állapota, mint pozitív visszacsatolás, segíti az egységet magasabb társadalmi szint elérésére az emberi társadalmi fejlődés előbbre-hozatala útján; míg az alacsonyabb kibernetikai szinten levők – negatív visszacsatolás formájában – gyengítik az egész társadalmi kibernetikai-egység határfokát, késleltetik a harmonikus társadalmi kiteljesedést, sőt visszafordíthatják az egészséges társadalmi fejlődést. – Az autonóm társadalmi kibernetikai-egység feje maga Krisztus, az ember-testvér, aki maga is tapasztalta az emberi megalázottság és kitzasztottság állapotát, de Testvér-Isten mivoltában bőséges kiáradásban bocsátja az egész egység és minden tagja számára a szubtranszcendens és transzcendens energiákat pozitív-visszacsatolás formájában, melyek szükségesek és elegendőek a társadalmi problémák feloldási lehetőségeinek felismerésére, és a fejlődés folyamatában történő feloldására. – Joggal nevezhetjük tehát CORPUS CHRISTINEK, mert a társadalmi kibernetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok, akik az egyéni és a szűk csoport-érdeket megtagadva, a szolgálat szellemét vállalva, ugyanakkor az emberiség – főleg az elesettek, kitzasztottak, az erőszaknak kiszolgáltatottak – iránti szeretettől áthatva tudatosan részt vállallnak a humanizmusba ágyazott társadalmi fejlődésben.

Energetikai, információelméleti és kibernetikai szempontból a származtatott emberi struktúrát – társadalmi viszonylatban – Krisztussal, az ember-testvérral és Testvér-Istennel, mint fejjel, joggal illelhetjük a CORPUS CHRISTI SOCIALE elnevezéssel.

Megjegyzés: A társadalmi problémákra és azok szociológiai és politikai vonatkozására néhány példát kívánunk idézni a Populorum Progressio enciklikából.

„Kitörni a nyomorból, biztosabb megélhetéshez jutni, egészségesen élni, és biztos állásban dolgozni; elnyomás nélkül és az emberi méltóságot megalázó helyzetektől mentesen nagyobb felelősséggel rendelkezni; képzetebbnak lenni; egy szóval többet tenni, többet tudni és birtokolni, hogy így önmaga több lehessen: íme, ezek a mai ember vágyai. Ugyanakkor az élet sokakra olyan körülményeket kényszerít, amelyek között e jogos vágyak nem többek pusztá ábrándnál. Pedig a közel-múltban nemzeti függetlenségre jutott népek szükségét érzik, hogy politikai függetlenségüket autonóm és méltó társadalmi és gazdasági növekedéssel párosítsák, mert csak így biztosíthatják polgáraik teljes emberi kibontakozását, és foglalhatják el az őket megillető helyet a népek együttesében. (I. 1. 6.)

„Mi az, ami kevesebb az emberinél? A lét-minimummal sem rendelkezők anyagi szorultsága, és azok erkölcsi hiányosságai, akiket megmérgezett az önzés. Az emberinél kevesebb: az elnyomó rendszer, amely a vagyonnal, vagy a hatalommal való visszaélés, a dolgozók kizsákmányolása, vagy az igazságtalan kereskedelmi egyezségek szülötte. Emberi: kiemelkedni a nyomorból, és rendelkezni azzal, ami szükséges, elhárítani a társadalmi bajokat, bővíteni az ismeretet, elsajátítani a kultúrát. És még emberibb: mind jobban megtisztelni mások emberi méltóságát, tájékozódni a lemondás és önzetlenség szelleme felé, együtt munkálkodni a közös jón, és azt akarni, hogy béke legyen. Még ennél is emberibb: a legfőbb értékek elismerése, és Istené, aki minden érték forrása és végcélja. És végül, és legfőképpen emberi: a hit, a jóakarattal elfogadott isteni ajándék, és az egység annak a Krisztusnak a szeretetében, aki mindnyájunkat meghív, hogy veszünk részt gyermekként az élő Isten, a mindenség Atyja életében.” (I. 2. 21.)

„Sietni kell: túlságosan sok ember szenved, és egyre fokozódik a helyzeti különbség azok között, akik haladnak, és azok között, akik egy helyben vesztegelve visszafejlődnek. De ami megoldásra vár, azt harmonikusan kell végrehajtani, különben megbillen a nélkülözhetetlen egyensúly. Pl. a meggondolatlanul rögtönzött földreform elvétheti célját, az erőszakos

iparosítás felbomlaszthatja a még nélkülözhetetlen struktúrákat, nyomort teremt, ami viszont visszafejleszti az emberiséget.” (I. 3. 29.)

„Biztosan vannak olyan helyzetek, melyek igazságtalan volta égbe kiált. Ha teljes népek élnek mindenükből kiforgatva olyan alárendelt helyzetben, amelyben tükör minden egyéni kezdeményezés és felelős cselekvés, amelyben lehetetlen a kulturális haladás, a társadalmi és politikai életben való részvétel, erős a kísértés arra, hogy erőszakkal vessenek véget az emberi méltóságon esett sérelemnek. – Márpedig mindenki tudja, hogy a forradalmi felkelés, – leszámítva ama nyilvánvaló és huzamos önkényuralom esetét, amely súlyos sérelmet ejt az alapvető emberi jogokon, és veszélybe sodorja a közösség javát is, – újabb igazságtalanságok szülőanyja, más irányba billenti ki az egyensúlyt, és újabb rombolást idéz elő. A valóságos bajt nem lehet még nagyobb bajjal orvosolni.” (I. 3. 30-31.)

„Értse meg mindenki: bátran szembe kell nézni a jelenlegi helyzettel, meg kell birkózni igazságtalanságaival, s azt is le kell győzni. A fejlődés nehéz, gyökeres megújító átalakulást kíván. A sürgős reformokat késelem nélkül végre kell hajtani. Vegye ki ebből részét mindenki nagylelkűen, főként azok, akik tanultságuk, helyzetük és hatalmuk révén többet tehetnek.” (I. 3. 32.)

„A csupán egyéni kezdeményezés nem képes biztosítani a fejlődés sikerét. Nem szabad megkockáztatni, hogy a gazdagok tovább gazdagodjanak, s még hatalmasabbak legyenek, szentesítve ezzel a szegények nyomorúságát s tetézve az elnyomottak szolgátságát. Programok kellene, amelyek bátorítják, serkentik, összehangolják, pótolják és kiegészítik az egyének és közbülső testületek tevékenységét. A közhatalom feladata viszont az, hogy kiválogassa. sőt előírja a követendő és elrendő célokat, a hozzájuk vezető utakat, és az ő dolga, hogy ösztönözze a közös ténykedésben résztvevő összes erőket.” (I. 3. 33.)

„A faji gyűlölet a kolonializmus korában gyakran dúlt a gyarmatosítók és bennszülöttek között, gátolta a termékeny kölcsönös megértést, és a tényleges igazságtalanságok következményeként megannyi gyűlölködést idézett elő. Még ma is akadályozza a kedvezőtlenebb helyzetben levő nemzetek együttműködését, sőt egy-egy állam keretein belül is felszítja a megosztást és gyűlöletet, ha az egyének és a családok azt tapasztalják, hogy az emberi személyt megillető elvülhetetlen jogokat lábbal tiporva fajuk vagy bőrük színe alapján igazságtalanul kivételes rendszabályokat foganatosítanak velük szemben.” (II. 2. 63.)

„A világ beteg. Nem az a baj, hogy esetleg kiapadtak az erőforrások, vagy, hogy egyesek kaparintják meg azokat. A baj az, hogy nincs testvériség az emberek között.” (II. 3. 66.)

A családról: „Az ember csak a saját társadalmi környezetében lehet igazán önmaga, ebben pedig a család játssza a vezető szerepet... A természetes, monogám, és szilárd családnak olyannak kell lennie, mint amilyennek az isteni terv elgondolta, s a kereszténység megszentelte. Legyen tehát az a hely, ahol különböző nemzedékek élnek együtt, s ezek kölcsönös támogatásban részesítik egymást a teljes bölcsesség megszerzésére, és a személyi jogoknak a társadalmi élet egyéb követelményeivel való összeegyeztetése érdekében.” (I. 3. 36.)

„Nincs emberi méltóság a házassághoz és a gyermek-nemzéshez való elidegeníthetetlen jog nélkül. Végző soron a helyzetet teljesen ismerő szülőknek kell eldönteniük, hány gyermeket akarnak. Felelősséggel tartoznak viszont Istennek, önmaguknak, már megszületett gyermekeiknek, és annak a közösségnek, amelynek tagjai, s követniük kell lelkiismeretük szavát, amit a hitelesen értelmezett isteni törvénynek és az Istenbe vetett bizalomnak kell áthatnia, és ébren tartania.” (I. 3. 37.)

„Mindnyájan szolidárisak vagyunk... Űtött a cselekvés órája: megannyi ártatlan csecsemő további élete, megannyi szerencsétlen család emberi szintre emelkedése, a világ békéje és a civilizáció jövője forog kockán. Minden embernek és minden népnek vállalnia kell a felelősséget.” II. 3. 80.)

Befejezés: „Államférfiak, rátok vár, hogy a hathatósabb világ-szolidaritás érdekében mozgósítsátok a közösségeiteket, és mindenek előtt meggyőzzétek őket, hogy a fejlődésért és a világ békéjéért csökkenteni kell a fényűzést és a pazarlást. – Nemzetközi szervezetek küldöttei, töledek függ, hogy az erők veszélyes és meddő szembenállása átadja-e helyét annak – az emberiség fejlődést szolgáló – barátságos, békés és önzetlen együttműködésnek, amely mindenki előtt megnyitja a kibontakozás útját.” (II. 3. 84.)

4. CORPUS CHRISTI OECONOMICUM, mint az emberi gazdasági szintre történő leképezés.

A gazdasági struktúraszint az a komplex egyesülése a tudati struktúraszintnek a prébiológiai és biológiai struktúraszintekkel, melyben a tudat visszahat az élettelen- és élő-világra, és létrehozza azokat az alapvető feltételeket, melyek biztosítják az emberi élet, emberi kultúra, emberi társadalom létét, létfenntartását, létének aktualizálódást és a létben való kiteljesedését. Ezen túlmenően – az ember számára – részben biztosítja a transzcendencia kiteljesedését is, mivel a transzcendencia a szubtranszcendenciaira épül.

Most ezt a gazdasági struktúraszintet kívánjuk közelebből megvizsgálni, s erre kísérreljük meg Excellens-modellünk: a Második Isteni Személy leképezését.

(Megjegyzés: A tárgyalás előtt azonban tisztáznunk kell több fogalmat, s a lehetőség szerint szabatosan megfogalmazzunk azokat.

Ipari-technika: A tudati és prébiológiai struktúraszint közös-része – metszete, mint halmazelméleti művelet – melynek révén az emberi tudás visszahat a prébiológiai szintre, létrehozva – az alkalmazott tudományok segítségével – mindazokat a folyamatokat és eszközöket, amelyek az ember-gép-anyag-energia kapcsolatban megvalósítják az emberi élet fenntartásához, fejlődéséhez és kiteljesedéséhez szükséges ipari termékeket és technikai eszközöket.

Mezőgazdaság: A tudati és biológiai struktúraszint közös-része, amelynek révén az emberi tudat visszahat a biológiai struktúraszintre, létrehozva – az alkalmazott tudományok segítségével – mindazokat a folyamatokat, melyek az ember-természet-energia kapcsolatban megvalósítják az emberi élet fenntartásához, fejlődéséhez és kiteljesedéséhez szükséges mezőgazdasági termékeket. – Itt meg kell jegyezni, hogy a modern mezőgazdaság nem csupán a tudati és biológiai struktúraszint kapcsolatát tartalmazza, hanem az iparral és a technikával jelentős kölcsönhatásba került a gépesítés és kemizálás révén. Így valójában a gazdasági élet legkomplexebb együttesét jelenti az ember-természet-gép-anyag-energia kapcsolatának formájában.

Gazdasági munka: Célra irányult, koncentrált fizikai és szellemi energia-befektetés az alkalmazott tudományos kutatás, munka és rendszerszervezés, technikai megvalósítás, ipari és mezőgazdasági termés-előállítás, a gazdasági növekedés és fejlődés, s ez által az emberi kiteljesedés érdekében.

Gazdasági élet: A tudati struktúraszint, valamint a prébiológiai és biológiai szint szervezett egysége, mely a közösség anyagi java érdekében – feltétel-, cél- és eszközrendszer tekintetében – mozgósítja a közösségi energiákat, vagyis a célra irányult emberi és gépi

munkát. Továbbá megszervezi a közösségi munkamegosztást és értékelosztást, öröködik a közösség gazdasági érdekei felett, ezért az alapvető emberi szabadságjogokat, mint a munkához, megélhetéshez, bizonyos egyéni kezdeményezéshez, szakmai képzéshez és fejlődéshez, stb. való jogokat szem előtt tartva és biztosítva, de bizonyos mértékig korlátozza az egyéni szabadságot ugyancsak a közösség anyagi és erkölcsi java érdekében.)

A gazdasági élet tehát – az emberi tudás oldaláról tekintve – tartalmazza a gazdaságra vonatkozó ismeret és tudás összességét, a gazdasági, közgazdasági, szervezési és technikai tudományok összefüggő rendszerét, azoknak tárgyi formában és intézményesült keretek között való megjelenését a termelés és elosztás területén, valamint a célra irányult fizikai és szellemi gazdasági munkát. Természetesen az emberi tudás és technika adott fejlettségi és rendezettségi szintjén. Ugyanakkor magában hordva a fejlődés dinamikus lehetőségét a tudati és technikai szint állandó emelkedése és rendeződése formájában.

Leképezésünk a gazdasági élet szintjére – az előzőekhez hasonlóan – ugyancsak három megközelítésben történik.

Energetikai megközelítésben – a származtatott gazdasági élet struktúrája – komplex energetikai egységet jelent, melyben az emberi élet alapját képező gazdasági folyamatokra céltudatosan irányuló prébiológiai-, biológiai- és tudati-energiák egyetlen-egységgé kapcsolnak minden ember-testvért Krisztussal, a názáreti ácsként élénk lépő ember-testvérrel és a fizikai-szellemi munkát egyaránt megbecsülő és értékelő Testvér-Istennel, aki a szubtranszcendens és transzcendens energiák teljességét birtokolja. – Ebben az energetikai-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki és milyen energia-állapotban van: a magasabb fizikai és tudati energia-szintet képviselő tagok, akik ezt az energiát a közösség anyagi javainak jobb előállítására és igazságosabb elosztása felé segítik az egész energetikai-egységet, magasabb – a humanizmust jobban szolgáló – gazdasági struktúra felé segítik az egész energetikai-egységet. Ugyanakkor a fizikai-tudati entrópia-állapotban levők az egész humánomot szolgáló fejlődést visszatartják, sőt – mint az emberiség története sajnálatos módon igazolja – visszafordíthatja, s bizony gyakran vissza is fordítja – (csak utalok az utolsó évtizedek gyakorlatára) – az emberiség fejlődését. – Az energetikai-egység feje maga Krisztus, az ember-testvér és Testvér-Isten, aki teljes kiáradásában bocsátja az egész-egység és minden tagja részére a szeretet-energiák – gazdasági szintre leképezhető formában – bőségét: az anyagtermelő, feldolgozó, formáló fizikai és tudati energiákat. – Joggal nevezhetjük tehát CORPUS CHRISTINEK, mert az energetikai-egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazon emberek, akik a haszonlesésen és harácsoláson, az önző egyéni- és csoport-érdeken felülemelkedve a gazdasági élet energetikai fejlődésében tudatos részt vállalnak az igaz humánomot szolgáló gazdasági fejlődéshez.

Információelméleti megközelítésben – a származtatott gazdasági élet struktúraszintje – jelenti a gazdasági és közgazdasági információs-egységet, melyben a gazdasági életre vonatkozó megszerzett, kapott, az igaz humanizmus szerint értelmezett, és így továbbadott információ egyetlen-egységgé kapcsol minden ember-testvért Krisztussal, a gazdasági élet problémáit saját életében megtapasztalt ember-testvérrel és a szubtranszcendens és transzcendens információ-teljesség birtokában levő Testvér-Istennel. – Ebben az információs-egységben egyáltalán nem mindegy, hogy ki, milyen és mennyi objektív és reális információnak, pozitív élményanyagnak van a birtokában, hogyan dekódolja, értelmezi, használja fel és adja tovább a birtokában levő megszerzett és kapott, a gazdasági életre vonatkozó információkat. A magasabb és rendezettebb információs-szint birtokosai magasabb gazdasági struktúraszint felé segítik az egész információs-egységet; az alacsonyabb, – főleg a téves, önző érdeket képviselő – gazdasági információs birtokosai ezt az információs-egységet degradálják,

züllesztik, alacsonyabb gazdasági szint felé viszik, vagy próbálják irányítani, részben vagy egészben. – Az információs-egység feje maga Krisztus, a gazdasági élet mélységeit és ellentmondásait ismerő ember-testvér, és azok humánumban és transzcendenciában történő feloldására hatalommal rendelkező Testvér-Isten, aki bőséges kiáradásban bocsátja az egész-egység és minden tagja számára a szubtranszcendens és transzcendens információkat, melyek nélkül lehetetlen megoldani a kiáltó gazdasági ellentéteket, ellentmondásokat, válságokat, a humánum jelenleg legégetőbb problémáit. – Joggal nevezhetjük tehát CORPUS CHRISTI-NEK, mert a gazdasági információs egység feje is Krisztus, aki „kiüresítette önmagát, és a szolga alakját vette fel”, tagjai pedig mindazok, akik az önzésből önmaguk fölé emelkedve, szellemi és fizikai erőfeszítéssel tudatos részt vállalnak a humanizmussal átítatott, de annak alapját is képező, a közösség anyagi javát és a javak igazságos elosztását szolgáló gazdasági élet fejlődésében.

Kibernetikai megközelítésben – a származtatott gazdasági élet struktúraszintje – jelenti a gazdasági kibernetikai-egységet, melyben a gazdasági élet kibernetikai folyamatai – szabályozás és vezérlés, önkontroll és önfejlesztés, kommunikáció és hierarchia – egyetlen-egységgé kapcsolnak minden ember-testvért Krisztussal, a minden anyagiasságon felül-emelkedő, de igazságot hirdető és minden igazságtalansággal szembeforduló ember-testvérrrel, a szubtranszcendens és transzcendens autonómia-teljességet birtokló Testvér-Istennel. – Ebben az autonóm gazdasági-egységben nem mindegy, hogy ki és milyen energetikai állapotban van: a magasabb szellemi és/vagy fizikai – kibernetikai állapotban levő tagok állapota – mint pozitív visszacsatolás – segíti és erősíti az egységet magasabb gazdasági szint elérésére mind a termelés, mind az elosztás vonalán, a fejlődés előrehozatala útján. Az alacsonyabb kibernetikai szinten levők viszont – negatív visszacsatolás formájában – gyengíti az egész gazdasági kibernetikai-egység hatásfokát, félreviszi azt, késlelteti a harmonikus gazdasági élet kiteljesedését, visszafordítják az egészséges és az emberi fejlődésnek megfelelő gazdasági fejlődést. – Az autonóm gazdasági kibernetikai-egység feje is Krisztus, az ember-testvér, aki saját maga is tapasztalta az emberi szívtelen és önző anyagiasságot és a munka fáradságos, de felemelő voltát, Testvér-Isten mivoltában pedig bőséges kiáradásban bocsátja az egész-egység és minden tagja számára a szubtranszcendens és transzcendens energiákat pozitív-visszacsatolás formájában, mely energiák szükségesek és elengedhetetlenek a gazdasági struktúra súlyos problémáinak objektív és reális felismeréséhez, a feloldási lehetőségek felkutatásához, és a fejlődés folyamatában történő feloldásához. – Joggal nevezhetjük tehát CORPUS CHRISTINEK, mert a gazdasági kibernetikai egység feje Krisztus, tagjai pedig mindazok, akik az egyéni és szűk csoport-érdeket megtagadva, a szolgálat szellemét vállalva, ugyanakkor az emberiség – főleg az éhezők, alultápláltak, kizsákmányoltak, az anyagilag teljesen kiszolgáltatottak – iránti szeretettől áthatva tudatosan részt vállalnak a humanizmusba ágyazott, de ugyanakkor a humanizmusnak is lényeges alapját képező gazdasági fejlődésben.

Energetikai, információelméleti és kibernetikai megközelítésben a származtatott emberi gazdasági szintet, Krisztussal, az ember-testvérrrel és Testvér-Istennel, mint fejjel, joggal illelhetjük a CORPUS CHRISTI OECONOMICUM elnevezéssel.

Megjegyzés: A gazdasági élet problémáira idézzünk néhány jellemző példát a már előzőekben is idézett Populorum Progressio enciklikából.

„Ha valaki semmi egyebet nem akar szerezni, csak vagyont, az nemcsak az emberi lét növekedésének vet gátat, hanem szembekerül az ember igazi nagyságával is: akár nemzetekről van szó, akár személyekről, fősvénységük az erkölcsi fejletlenség legkézenfekvőbb bizonyítéka.” (I. 2. 19.)

„Ha a föld azért van, hogy mindenki számára biztosítsa a megélhetés lehetőségét, és mindenkit ellásson a haladás eszközeivel, akkor mindenkinek megvan a joga, hogy megtalálja rajta, ami számára szükséges... Minden egyéb jog ennek rendelődik alá, még a tulajdon és a szabad kereskedelem joga is.” (I. 3. 22.)

„A közjó érdeke olykor kisajátítást tesz szükségessé. Mégpedig olyankor, ha egy birtok a közös jólét kerékkötőjévé válik, azzal, hogy túlságosan nagy, hogy hiányosan művelik meg, vagy paragon hagyják, következőleg a népesség nyomorba süllyed, és az ország érdekei jelentős kárt szenvednek.” (I. 3. 24.)

„A gazdasági növekedés és az emberi haladás elengedhetetlen feltétele az iparosodás, ami egyaránt jele és tényezője a fejlődésnek. Az ember intelligenciáját és munkáját kitartóan latba vetve lassankint kicsikarja a természettől annak titkait, nagyobb hasznot húz a természet gazdagságából. Ennek során nemcsak figyelemhez szoktatja képességeit, hanem kifejlődik érzéke a kutatás és feltalálás, a kiszámított kockázat, a merész vállalkozás, a nagylelkű kezdeményezés és a felelősség érzet iránt is.” (I. 3. 25.)

„Az új társadalmi körülményekre – sajnos – egy olyan gazdasági rendszer épült fel, amely a hasznot tekinti a gazdasági haladás lényegi indítékának, a szabad versenyt a gazdasági élet legfőbb törvényének, és megfellebbezhetetlen jogot lát a termelőeszközök korlátlan, társadalmi kötelezettségektől mentes magántulajdonában... Ezeket a visszaéléseket nem lehet eléggé elítélni, újra és újra ünnepélyesen kijelentve: a gazdasági élet arra való, hogy az embert szolgálja.” (I. 3. 26.)

„A termelés növelését célzó programoknak – végső soron – csak annyiban van létjogosultságuk, amennyiben az embert szolgálják. Arra való, hogy csökkentsék az egyenlőtlenséget, leküzdjék a megkülönböztetést, felszabadítsák az embert a szolgaságból, és képessé tegyék arra, hogy saját maga váljék jobb anyagi helyzete, erkölcsi haladása és szellemi kibontakozása felelős tényezőjévé. A fejlődés szó azt mondja ki, hogy a társadalmi haladásra éppúgy gondot kell fordítani, mint a gazdasági növekedésre... Csakis az ember ad értelmet a gazdaságnak is, a technikának is, mindennek őt kell szolgálnia.” (I. 3. 34.)

„Manapság senki sem hunyhat szemet a fölött a tény fölött, hogy teljes földrészek népességét gyötri az éhség; hogy megszámlálhatatlanul sok a hiányosan táplált gyermek, ezért javarészüket elpusztul, még mielőtt felnőne, de veszély leselkedik a többiek testi növekedése és értelmi fejlődésére is; ezek a tények nagy kiterjedésű vidékeket ítélnek komor csüggedésre és kilátástalanságra.” (II. 1. 45.)

„Nem lesz elég sem a magánemberek, sem a nemzetközi intézmények adományai, sem az ajándékok vagy kölcsönök. Nemcsak arról van szó, hogy le kell győzni az éhséget, nem is arról, hogy meghátrálásra kell kényszeríteni a szegénységet. A nyomorúság ellen vívott, égetően szükséges harc még elégtelen. Arról van szó, hogy fel kell építeni azt a világot, melyben – tekintet nélkül fajra, vallásra, nemzetiségre – mindenki teljes emberi életet élhet, amelyben mentesül attól a szolgaságtól, amit mások, vagy még a csak félig-meddig leigázott természeti erők raknak az ember vállára, azt a világot, amelyben a szabadság nem lesz üres szó.” (II. 1. 47.)

„A fejletlen országok növekvő ínsége láttán természetesnek kellene tekinteni, hogy a fejlett országok termésük egy részét rááldozzák az előbbieknél szükségesleteinek kielégítésére, de ugyan-

úgy azt is, hogy nevelőket, mérnököket, technikusokat és tudósokat képezzenek, akik tudásukat és szakértelmüket a gyengén fejlettek szolgálatába állítják.” (II. 1. 48.)

„A szabad-piac játékszabályai nem irányíthatják tovább a nemzetközi kapcsolatokat... Nem igazságos, ha az egyik ország helyzete túlságosan eltér a másiktól. A piacon, szabadon kialakuló árak méltánytalan eredményeket szülnék. Be kell tehát látni: kétségtelen, hogy a liberalizmus alapelve nem szabályozhatja a kereskedelmet sem.” (II. 2. 54.)

„A békéhez vezető fejlődés útján ezek a mérföldkövek: az egymás közelében lakó népek kölcsönös támogatását rögzítő megállapodások; szélesebb körű egyezmények a gyengébben fejlettek megsegítésére; a segítők és megsegítettek összehangolt programokat tartalmazó nagyobb horderejű szerződésai.” (II. 3. 77.)

„Ti, akik meghallottátok a szenvedő népek jajkiáltásait, és azon dolgoztok, hogy válaszoljatok rájuk, ti mindnyájan a jó és helyes fejlődésnek vagytok a küldöttei, mely nem az önző és önmagáért szeretett gazdagság, hanem az ember szolgálatában álló bőség, a mindenkinek naponta szétosztott kenyér, az ember-testvériség forrása, és jele a Gondviselésnek.” (II. 3. 86.)

5. A CORPUS CHRISTI INTEGRUM.

Ha össze akarjuk foglalni az eddigieket, akkor a következőket állapíthatjuk meg.

Először: A Teremtő Atya az egész teremtést a Második Isteni Személy, az IGE, vagyis a TUDAT-TELJESSÉG, mértéke, mintája, Excellens-modellje szerint alkotta. Ámde a teremtésnek része – mégpedig a Megtestesülésből tudjuk, hogy lényeges része – az ember, akinek lét- és értékbeli helyét a Teremtő a szubtranszcendencia és transzcendencia találkozásánál jelölte ki. Tehát az embert, szubtranszcendens és transzcendens léttartalmával, képességeivel a képességkiteljesítés kötelezettségével és az önfelülmúlás igényével a Teremtő Atya a Tudat-Teljesség mértéke, mintája, Excellens-modellje szerint teremtette. – Mint ahogy János Evangéliumában olvashatjuk: „Minden Ő általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami lett.” (Jn 1. 3.)

Másodszor: Az ember összefüggő – mondhatni: áthidaló – egységet alkot a szubtranszcendencia és transzcendencia határán: kegyelmi élet, szellemi élet, kultúra, társadalmi élet, gazdasági élet, – egymásra és egymásba épülve, teljes – integer – egységgé kiegészítve egymást. Ezek mind részei a Teljes Krisztusi Testnek, melyek – struktúraszintjüknek és képességeiknek megfelelően – többfélék. De ha bármelyiket figyelmen kívül hagyjuk, vagy kizárjuk, magát a teljes Testet csonkítjuk meg. Mint Szent Pál mondja:

„A test ugyan egy, de sok tagja van. A testnek ez a sok tagja mégis egy test. Így Krisztus is... Mindnyájunkat egy Lélek itatott át. A test nem egy tagból áll, hanem sokból.” (1. Kor 12. 12-13.) – És a továbbiakban ugyancsak Szent Pál: „Ha láb azt mondaná is: nem vagyok kéz, nem tartozom a testhez, – mégis a testhez tartozik. Ha a test csupa szem volna, hol maradna a hallás? Ha meg csupa hallás, hol maradna a szaglás? Isten határozta meg minden tag feladatát a testben, tetszése szerint. Ha valamennyi egy tag volna, hol volna a test? Ám sok a tag, de a test csak egy.” (1. Kor 12. 14-20.)

Harmadszor: Minden ember képességeinél, hivatásánál és tudatos törekvéseinél fogva a Teljes Krisztusi Test valamely részéhez tartozik. Abban kell szívvel-lélekkel, tudatosan részt vállalnia, benne állnia és munkálkodnia. Mint ahogy ugyancsak Szent Pál mondja:

„A lelki adományok különfélék, de a Lélek ugyanaz. A szolgálatok is különfélék, de az Úr ugyanaz.” (1. Kor 12. 4-5.)

Vagy amint a Populorum Progressio enciklikában olvassuk:

„Az ember csak abban a mértékben igazán ember, amennyiben tettei uraként és értékük bírójaként maga szövö haladása szálait, összhangban azzal a természettel, amit Teremtőjétől kapott, és amelynek lehetőségeit és igényeit szabadon vállalja.” (I. 3. 34.)

Negyedszer: A Teljes Krisztusi Test igényt tart valamennyi tagjának céltudatos munkájára. A tagok viszont kell, hogy együtt dolgozzanak, nincs kivételes tag és nincs kivételes munka. – Gondoljunk Menenius Agrippa meséjére, melyben a test tagjai fellázadnak a következő szavakkal:

„Nem igazság az, hogy mi mindig csak dolgozunk, fáradozunk, a kéz kapát fog, a láb hordja a testet, a száj és a fogak rágnak, és így tovább mindegyikünk, és a mi munkánk és fáradságunk gyümölcsét a gyomor tétlenül élvezzi, az ott van csak a középben, nem csinál semmit, nincs gondja semmire, csak szó nélkül befalja mindazt a jót, amit mi többiek verejtékes munkával szereztünk.”

Menenius Agrippa szubtranszcendens meséjének tanulsága, hasonló Szent Pál transzcendens tanításához:

„Nem mondhatja a szem a kéznek: nincs rád szükségem; – vagy a fej a lábnak: nincs rád szükségem. Ellenkezőleg: a gyöngébbnek látszó tagok sokkal szükségesebbek... Isten azért teremtette meg a testet, és azért részesítette az alacsonyabb-rendű tagot nagyobb tisztességben, hogy a testben ne támadjon meghasonlás, hanem a tagok törődjenek egymással. Ha szenved az egyik tag, valamennyi együtt szenved vele, és ha tiszteletben van része az egyik tagnak, vele örvend valamennyi.” (1. Kor 12. 21-26.)

Ötödször: Aki tudatosan részt vállal, és tudatosan benne áll és benne munkálkodik bármely Krisztusi Testben, az részese a Teljes Testnek, akár tud róla, akár nem. A Teljes Krisztusi Test bármely rész-teste nem lehet ellentétben a többi rész-testtel, és nem lehet ellentmondásban a Teljes Testtel. Aki jó szándékkal, szívvel-lélekkel tudatosan dolgozik bármely területen, az nemcsak azt a területet építi, hanem az egészet.

„Ti Krisztus teste vagytok és egyenként tagjai.” – mondja Szent Pál. (1. Kor 12. 27.)

A Populorum Progressio enciklikában pedig VI. Pál pápánk a következőket közli velünk:

„A több emberséghez vezető út erőfeszítést és áldozatot követel, de a testvéri szeretetből vállalt szenvedés maga is olyan szilárd aléptítmény, amely képes hordozni az egész emberi-család haladását. A keresztények tudják, hogy a Megváltó áldozatával egyesülve hozzá járulnak Krisztus Testének, Isten egybegyűjtött népének felépítéséhez.” (II. 3. 79.)

És jegyezzük meg jól: itt alapvetően hangsúlyt kap Isten népének kulturális, szociális, gazdasági életével kapcsolatos valamennyi problémája is.

Hatodszor: A transzcendencia fogja át és emeli fel az egész emberi életet, hatja át a humanizmust, kapcsolja be a szubtranszcendenciát a transzcendenciába. Igaz és teljes – integer – humániumtól átítatott kultúra, társadalom, gazdasági élet csak a transzcendenciában kapja meg értelmét. – Így a CORPUS CHRISTI CULTURALE, SOCIALE, OECONOMICUM csak a CORPUS CHRISTI TRANSCENDENTALE révén válik teljessé, ez koronázza meg, együtt alkotják a

CORPUS CHRISTI INTEGRUMOT:

a Teremtő Isten akaratát és célját az emberrel.

„A kegyelem és az igazság Jézus Krisztussal valósult meg.” (János 1. 17.)

BEFEJEZÉS.

A CORPUS CHRISTI INTEGRUM tanáról szóló gondolatainkat – legmeggyőzőbb módon – Krisztus szavaival fejezhetjük be. Azokkal a szavakkal, amelyek minden tanítvány és küldött számára szólnak a világ végezetéig, és amelyek az öröm szavaival fejeződnek be. – Annak az öröme a szavaival, amely öröm kell, hogy eltöltse mindazokat, akik a CORPUS CHRISTI INTEGRUMBAN benne állnak, azért dolgoznak minden tudásukkal, erejükkel és minden kegyelemmel, és – éppen ezért – benne boldogok.

„Én vagyok az igazi szőlőtő, Atyám a szőlőműves. A szőlővesszőket, amelyek bennem gyümölcsöt nem hoznak, lemetszik rólam, a gyümölcsözőket viszont megtisztítják, hogy még többet teremjenek...

Maradatok bennem, akkor én is bennetek maradok. Amint a szőlővessző nem tud gyümölcsöt hozni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha nem maradtok bennem. Aki bennem marad és én őbenne, az bő termést hoz. Hiszen nélkülem semmit sem tehettek. Aki nem marad énbennem, az kivetik és elszárad...

Ha bennem maradtok és tanításom tibennetek, kérjétek, bármit akartok: megkapjátok. Az dicsőíti meg Atyámat, ha sok gyümölcsöt hoztok, és így tanítványaim lesztek. Amint engem szeret az Atya, úgy szeretlek én is titeket. Maradatok meg szeretetemben...

Ezeket azért mondom nektek, hogy az én örömöm legyen tibennetek, és örömetök ezzel teljes legyen.” (János 15. 1-11.)

Vértesszőlős, 2008. 07. 31.

Takáts Ágoston
matematikus-fizikus, rendszerszervező
a Bölcsélet-tudományok doktora